

แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

GUIDELINES OF MANAGEMENT FOR EDUCATIONAL TOURISM,

CASE STUDY: SIRIRAJ MEDICAL MUSEUM

แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

GUIDELINES OF MANAGEMENT FOR EDUCATIONAL TOURISM,
CASE STUDY: SIRIRAJ MEDICAL MUSEUM

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2559

©2559

สมภพ ศรานุรักษ์

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว

เรื่อง แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ผู้วิจัย สมภพ ศรานุรักษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ชลวิช สุธัญญารักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.ภูเกริก บัวสอน)

ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ดวงธิดา นันทาภิรัตน์)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร.สิปปนนท์ นวลละออง)

(ดร.คันสนีย์ เทพปัญญา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559

สมภพ ศรานูรักษ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, พุทธศักราช 2559, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ (160 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดร.ชลวิช สุธัญญารักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบของการจัดการของพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช ณ ปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษากิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช 3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการจัดการของพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเรียนรู้ที่ยั่งยืน งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน ซึ่งมีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับหัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑสถาน และผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ผลการศึกษา พบว่า พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชประกอบไปด้วยทรัพยากรที่ให้ความรู้ในทางการแพทย์ และสาธารณสุข แต่หากมองในมุมมองหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชยังมีในส่วนของการจัดแสดง การให้ความรู้ ความปลอดภัย และการบริการ ซึ่งองค์ประกอบหลักในการบริหารงานพิพิธภัณฑสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ด้านบุคคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบายการบริหารงานพิพิธภัณฑสถาน

อนุมัติ:

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Saranurak, S. M.A. (Hospitality and Tourism Industry Management), November 2016,
Graduate School, Bangkok University.

Guidelines of Management for Educational Tourism, Case Study: Siriraj Medical
Museum (160 pp.)

Thesis Advisor: Chonlavit Sutunyarak, Ph.D.

ABSTRACT

The purpose of this research is to Guidelines of Management for Educational Tourism. There are the three main purposes are; 1) to identify the type of management of educational tourism, 2) to evaluate the activities in order to exhibition in Siriraj Medical Museum, 3) to recommend in order to manage Siriraj Medical Museum to become sustainable educational tourism. This report uses mixed methods between quantitative research and qualitative research to evaluate the collected data based on Thai people who went to the museum and through interviewing the director of the museum and the relatives.

The result of the research indicates that Siriraj Medical Museum has many resources for the guests to learning. Meanwhile, the museum disadvantage is educational tourism such exhibition, education, security, and service. The management of medical museum consist the three main reasons; human resources, financial resources, and management policies.

Approved:

Thesis Advisor

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี โดยได้รับความแนะนำ ความรู้และการช่วยเหลือในการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นไปอย่างเรียบร้อยจาก ดร.ชลวิษ สุธัญญารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร.ภูเกริก บัวสอน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเกิดประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกขั้นตอนจนทำวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงรวมทั้ง ดร.ดวงธิดา นันทาภรณ์ กรรมการบัณฑิตวิทยาลัย และดร.สิปปะนันท์ นวลละออง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คอยให้ข้อเสนอแนะและตัวอย่างอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์อติภา อ่องเอี่ยม คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณหน่วยพิพิธภัณฑศึรราช และพิพิธภัณฑการแพทย์ศึรราช ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ในทุกกระบวนการจนทำให้งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้ง มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ให้การสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้

ข้าพเจ้าหวังว่าผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อพิพิธภัณฑการแพทย์ศึรราช หน่วยงานหรือพิพิธภัณฑอื่น ๆ ที่สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สมภาพ ศรานุกรักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	7
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์	10
2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิทรรศการและงานแสดง	22
2.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	27
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
2.5 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	36
3.1 ประเภทของงานวิจัย	36
3.2 กลุ่มประชากร และการสุ่มตัวอย่าง	37
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	38
3.4 การทดสอบเครื่องมือ	39
3.5 วิธีการเก็บข้อมูล	39
3.6 ประเภทของตัวแปร	40
3.7 การจัดทำข้อมูล	42
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4.1 ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่ เป็นการนำเสนอรูปแบบพรรณนา สภาพทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช และประวัติความเป็นมาของใน แต่ละพิพิธภัณฑ์	46
4.2 ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของนักท่องเที่ยวชาวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล พิพิธภัณฑ์	73
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	137
5.1 สรุปผล	137
5.2 อภิปรายผล	143
5.3 ข้อเสนอแนะ	147
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	152
ประวัติเจ้าของผลงาน	160
ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในวิทยานิพนธ์	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1: สถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช (ต.ค. 2557 – ก.ย. 2558)	2
ตารางที่ 1.2: อัตราการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช	5
ตารางที่ 4.1: วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์	92
ตารางที่ 4.2: แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร	95
ตารางที่ 4.3: จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร	104
ตารางที่ 4.4: จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร	107
ตารางที่ 4.5: การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไร	109
ตารางที่ 4.6: กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์	111
ตารางที่ 4.7: กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนอง จากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่	112
ตารางที่ 4.8: แผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่าน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน	114
ตารางที่ 4.9: ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็น อย่างไร	117
ตารางที่ 4.10: แสดงจำนวนและร้อยละด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	122
ตารางที่ 4.11: แสดงจำนวนและร้อยละด้านข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์	124
ตารางที่ 4.12: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	127
ตารางที่ 4.13: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราช	128
ตารางที่ 4.14: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดแสดง	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการศึกษา	130
ตารางที่ 4.16: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการบริการ	131
ตารางที่ 4.17: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านความปลอดภัย	131
ตารางที่ 4.18: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดง ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว	132
ตารางที่ 4.19: แสดงจำนวนและร้อยละด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	133

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1: แผนผังอาคารอตุลยเดชวิกรมและอาคารกายวิภาคในโรงพยาบาลศิริราช	7
ภาพที่ 1.2: แผนผังอาคารอตุลยเดชวิกรม และอาคารกายวิภาค (ขยายจากภาพที่ 1.1)	8
ภาพที่ 2.1: ตัวอย่างการแบ่งสายงานภายในพิพิธภัณฑ์สถานที่ได้รับความนิยม	18
ภาพที่ 2.2: กรอบแนวคิดตามทฤษฎี	35
ภาพที่ 4.1: แผนที่การเดินทางมาโรงพยาบาลศิริราช	46
ภาพที่ 4.2: แผนผังอาคารต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลศิริราช	47
ภาพที่ 4.3: แผนที่อาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ ภายในโรงพยาบาลศิริราช	48
ภาพที่ 4.4: แผนที่การเดินทางเรือ และท่าเรือในเขตกรุงเทพมหานคร	49
ภาพที่ 4.5: เรือด่วนเจ้าพระยาในการเดินทางทางน้ำ	50
ภาพที่ 4.6: ป้าย และสัญลักษณ์บอกทางไปยังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชรูปแบบต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลศิริราช	51
ภาพที่ 4.7: ตึกอตุลยเดชวิกรม ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาลศิริราช	52
ภาพที่ 4.8: บรรยากาศภายในตึกอตุลยเดชวิกรม ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาลศิริราช	53
ภาพที่ 4.9: ตึกกายวิภาคศาสตร์ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาล ศิริราช	54
ภาพที่ 4.10: บรรยากาศภายในตึกกายวิภาคศาสตร์ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาลศิริราช	55
ภาพที่ 4.11: บริเวณจำหน่ายบัตรเข้าชม และพื้นที่บริการส่วนหน้า	56
ภาพที่ 4.12: ร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม บริเวณส่วนหน้าของพิพิธภัณฑ์	57
ภาพที่ 4.13: จุดจำหน่ายของที่ระลึก บริเวณส่วนหน้าของพิพิธภัณฑ์	58
ภาพที่ 4.14: สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	59
ภาพที่ 4.15: พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาแอลลิส	60
ภาพที่ 4.16: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาแอลลิส	61
ภาพที่ 4.17: พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน	62
ภาพที่ 4.18: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน	63
ภาพที่ 4.19: พิพิธภัณฑ์สัมผัส เณิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	64
ภาพที่ 4.20: พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยา	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.21: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยา	67
ภาพที่ 4.22: พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน	68
ภาพที่ 4.23: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน	69
ภาพที่ 4.24: พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร	70
ภาพที่ 2.25: โรงพยาบาลศิริราช	71
ภาพที่ 4.26: คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล	72
ภาพที่ 4.27: หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช	73

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทของการท่องเที่ยวจะมีมุมมองทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไปโดยแบ่งตามความสนใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกเมื่อเดินทางไปจนถึงจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกได้แก่ พิพิธภัณฑ์ เพราะพิพิธภัณฑ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์หรือชาติพันธุ์ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และยังเป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวและเกร็ดความรู้ที่หลากหลายและยังมีการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อมาท่องเที่ยว (สันติภาพ คำสะอาด, 2553) ซึ่งพิพิธภัณฑ์ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรทางปัญญา และแสดงถึงวิทยาการทางความเจริญก้าวหน้าของโลกซึ่งทำให้เห็นว่าถึงแม้ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปแต่สุดท้ายมนุษยชาติก็ยังคงแสวงหาสิ่งของที่เป็นถาวรวัตถุที่สามารถรักษาไว้ได้เป็นเวลานาน อีกทั้งโบราณสถานที่ทรงคุณค่าที่สามารถเชื่อมโยงมนุษย์ในยุคต่าง ๆ ให้เกิดความผูกพันกันได้อย่างลงตัว

พิพิธภัณฑ์ถือกำเนิดขึ้นจากสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเกิดจากความสนพระทัยในเรื่องการเก็บสะสมสิ่งของล้ำค่า และของหายากจากทั่วทุกสารทิศที่เดินทางไปประกอบพระราชกรณียกิจหรือมีชาวบ้าน และทูตต่างบ้านต่างเมืองนำมาถวายเพื่อแลกเปลี่ยนเครื่องบรรณาการมากมาย จึงมีความประสงค์ที่จะนำมาจัดแสดงในอาคารที่ก่อสร้างขึ้นมาเพื่อทำเป็นสถานที่จัดแสดงเท่านั้น ในช่วงแรกเริ่มเปิดให้เข้าชมเพียงแค่วงศ์เจ้านายชั้นสูงในยุคสมัยนั้นต่อมาจึงเริ่มเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมนิทรรศการและวัตถุโบราณต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ และได้มอบหมายให้ทางรัฐบาลสมัยนั้นเป็นผู้จัดการ และดูแลพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร ซึ่งในยุคนั้นได้เป็นสถานที่จัดแสดงรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ทั้งโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยมาเก็บรวบรวมไว้และจัดแสดง ต่อมาในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในหลากหลายด้านจึงเริ่มมีการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบเฉพาะด้านที่มีเนื้อหาในการจัดแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือศาสตร์นั้น ๆ เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในประเทศไทย อาทิ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง พิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา และพิพิธภัณฑ์ทางการแพทย์ เป็นต้น (จิรา จงกล, 2522)

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านการแพทย์ของ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชถือเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญที่จะช่วยให้นิสิต และนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจในสาขาวิชาชีพของตนเองอย่างถ่องแท้ และเกิดความทราบซึ่งในสาขาวิชาชีพของตนเอง อีกทั้งยังเป็นสถานที่พบทวนบทเรียนต่าง ๆ ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนถือได้ว่าเป็นการฝึกฝนในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนอกจากนั้นพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่สนใจที่จะศึกษาและเข้าชมเพื่อให้ได้รับความรู้อีกด้วย

ตารางที่ 1.1: สถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช (ต.ค. 2557 – ก.ย. 2558)

เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยว/ คน
ตุลาคม	5,597
พฤศจิกายน	3,836
ธันวาคม	3,469
มกราคม	4,622
กุมภาพันธ์	3,517
มีนาคม	5,627
เมษายน	4,793
พฤษภาคม	4,685
มิถุนายน	1,945
กรกฎาคม	5,168
สิงหาคม	5,099
กันยายน*	4,729
รวมทั้งสิ้น	53,087

* เดือนกันยายน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 – 17 กันยายน พ.ศ. 2558

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2558). สถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช (ต.ค. 2557 – ก.ย. 2558). สืบค้นจาก <http://www.si.mahidol.ac.th/museums/th>.

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในแต่ละเดือนมีเปอร์เซ็นต์ที่ไม่คงที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามียอดของนักท่องเที่ยวที่เข้าชมต่ำสุดที่ 1,935 คน ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 และมียอดผู้เข้าชมสูงสุดที่ 5,627 คน ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 และในแต่ละเดือนตลอดระยะเวลา 1 ปี มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าชมที่ไม่เท่ากัน

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีจุดเริ่มต้นมาจากการเก็บและจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ ในแต่ละภาควิชาซึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ซึ่งเป็นสถาบันการแพทย์ที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทยได้ริเริ่มก่อตั้งหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราชขึ้น เพื่อที่จะสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ประจำภาควิชาต่าง ๆ ภายในคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล เพื่อนำอุปกรณ์ทางการแพทย์มาเก็บรักษาและจัดแสดงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เฉพาะด้านอย่างถาวรซึ่งหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราชมี 2 พิพิธภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ความดูแลและรับผิดชอบประกอบไปด้วย พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช และพิพิธภัณฑ์พิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของการจัดแสดง โดยพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจะเน้นไปในส่วนการจัดแสดงเกี่ยวกับเทคนิคการแพทย์ เครื่องมือทางการแพทย์ และวิทยาการทางการแพทย์ในส่วนพิพิธภัณฑ์พิพิธภัณฑ์จะจัดแสดงในส่วนของงานนิทรรศการที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพื้นที่วังหลัง-บางกอกน้อยและประวัติความเป็นมาของการแพทย์ไทยและโรงพยาบาลศิริราช (พิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2549)

ในส่วนของการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ประกอบไปด้วย 6 พิพิธภัณฑ์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ได้แก่ (“คู่มือการชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช”, ม.ป.ป.)

1) พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลิสภายในจัดแสดงห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยาในอดีตที่จำลองขึ้นมาพร้อมกับอุปกรณ์ที่ได้ผ่านการใช้งานจริงมาแล้วทั้งสิ้น และจัดแสดงเพื่อให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้ระบบการทำงานของหัวใจและโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับหัวใจที่เป็นเหตุให้เสียชีวิต และนำเสนองานวิจัยทางการแพทย์เพื่อรักษาและป้องกันด้วยวิทยาการที่ทันสมัย

2) พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน ภายในจัดแสดงสาเหตุที่นำไปสู่การเสียชีวิตที่ผิดแปลกจากธรรมชาติที่แพทย์จะต้องค้นหา โดยใช้เครื่องมือ และเทคนิคจากเทคโนโลยีในการสืบค้นเอกลักษณ์บุคคล เพื่อเป็นหลักฐานประกอบในคดีความ ภายในจัดแสดงพัฒนาการของการแพทย์สาขานี้ โดยการรวบรวมวัตถุพยานจากคดีที่ตัดสินคำพิพากษาแล้วที่มีชื่อเสียง เช่น คดีนวลฉวี ชีอุยมนุชย์ กิณคน และอาวุธหรืออุปกรณ์ในการสังหาร เป็นต้น

3) พิพิธภัณฑ์ปรสิตวิทยาภายในจัดแสดงชนิดของพยาธิและเชื้อโปรโตซัวต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคและก่อให้เกิดความเจ็บปวดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังรวบรวมตัวอย่างผู้ป่วยที่มีความเกี่ยวข้องกับพยาธิและเชื้อโรคต่าง ๆ เช่น เชื้อบิด พยาธิไส้เดือน พยาธิตัวหนอน แมลงและพาหะนำโรคต่าง ๆ เป็นต้น โดยนำเสนอในวิธีการจัดแสดงเป็นฉากและหุ่นจำลองเล่าเรื่องราวเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าชมอย่างถ่องแท้

4) พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน ภายในจัดแสดงอวัยวะ และชิ้นส่วนมนุษย์ ที่ผ่านขั้นตอนทางการแพทย์อย่างประณีต อาทิ อวัยวะรับความรู้สึกต่าง ๆ เส้นประสาทภายในร่างกาย พัฒนาการมนุษย์ตั้งแต่ตัวอ่อนจนถึงวัยเจริญพันธุ์ และชิ้นส่วนมนุษย์ในหลากหลายรูปแบบ ที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตแพทย์และผู้เข้าชม

5) พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียรภายในจัดแสดงวิวัฒนาการของมนุษย์เริ่มจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน และตัวอย่างชิ้นส่วนโครงกระดูกจากแหล่งโบราณคดีในสถานที่ต่าง ๆ และโบราณวัตถุที่มนุษย์ใช้เพื่อดำรงชีวิต ที่ค้นพบภายในประเทศไทย

6) พิพิธภัณฑ์สัมผัส เณลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ภายในจัดแสดงนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องการแพทย์แผนไทยและท่องเที่ยวไทยสำหรับผู้ประกอบการสายตาและทางการได้ยิน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลที่มีความบกพร่อง ภายในมีการจัดแสดงทั้งหมด 8 ฐาน ที่มาพร้อมกับแนวคิดด้านการแพทย์แผนไทย และท่องเที่ยวไทย

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเคยได้รับรางวัลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวชื่อดัง “Tripadvisor” ซึ่งได้มอบรางวัลแหล่งท่องเที่ยวที่ให้บริการยอดเยี่ยมในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งรางวัลนี้ได้มาจากผลโหวตของนักท่องเที่ยวและผู้เข้าชมร่วมกันลงคะแนนภายในเว็บไซต์จนได้รับคะแนนที่อยู่ในเกณฑ์ชนะเลิศ (พิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2549) มีผลทำให้เกิดความน่าสนใจในหมู่นักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวและศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ และมีผู้คนหลั่งไหลกันมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

โดยทางพิพิธภัณฑ์จะเปิดให้บริการและจำหน่ายบัตรเข้าชมในวันจันทร์ พุธ - อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 10.00 น.-17.00 น. (พิพิธภัณฑ์จะปิดให้บริการวันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์) และในส่วนของห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร จะปิดให้บริการวันอังคาร เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์ 1 ใบสามารถเข้าชมได้ทั้งหมด 6 พิพิธภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2556 เป็นต้นไป (“คู่มือการชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช”, ม.ป.ป.)

ตารางที่ 1.2: อัตราการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช

อัตราค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช	
ชาวต่างชาติ (120 ชม.ขึ้นไป)	200 บาท
ผู้ใหญ่ (อายุ 18 ปีขึ้นไป)	80 บาท
เด็ก (อายุไม่เกิน 18 ปี)	25 บาท
เด็ก (สูงไม่เกิน 120 ซม.) ชมฟรี	

ที่มา: คู่มือการชมพิพิธภัณฑ์ศิริราช [แผ่นพับ]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลศิริราช.

ปัญหาที่พบภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในปัจจุบัน คือด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ก็เพื่อมีไว้สำหรับให้นักศึกษาและนักเรียนที่สนใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิทยาการทางการแพทย์ให้กับบุคคลที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งอาคารที่ใช้จัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีความเก่าแก่และไม่มีจุดเด่นต่อการค้นหา อีกทั้งสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลที่มีอาคารค่อนข้างแออัดทำให้ไม่สามารถที่จะสร้างส่วนต่อหรือขยายเพิ่มเติมให้เป็นจุดเชื่อมต่อกันในระหว่างพิพิธภัณฑ์ จึงทำให้บางพิพิธภัณฑ์อาจจะต้องแยกส่วนออกมาเป็นกรณีพิเศษทำให้พิพิธภัณฑ์ในส่วนที่แยกออกมาไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร และในอนาคตหากมีการนำอุปกรณ์ทางการแพทย์หรือชิ้นส่วนมนุษย์มาจัดแสดงเพิ่มเติมอาจจะทำให้การบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดแสดงในส่วนของรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดแสดงแบบถาวร โดยไม่มีในส่วนของนิทรรศการหมุนเวียนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เข้าชมอาจทำให้บรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์ดูเจียบเหงา และไม่มี ความเปลี่ยนแปลง

สำหรับบุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยวที่สนใจที่จะเข้าชมสามารถเข้าชมได้ตามวัน และเวลาที่ทางพิพิธภัณฑ์เปิดทำการ และติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อเสียค่าบริการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในการเข้าชม ระหว่างที่เข้าชมเนื่องด้วยบุคคลทั่วไป และนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือศึกษาเรื่องทางการแพทย์อาจไม่มีความรู้ในเรื่องของศัพท์เทคนิคทางการแพทย์ต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในการบรรยายได้สิ่งของที่จัดแสดง ดังนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหา และความไม่เข้าใจในเรื่องของคำอธิบายได้สิ่งของที่จัดแสดงทำให้ต้องสอบถามจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าชม แต่ถ้าผู้เข้าชมหรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นหมู่คณะจะมีอาจารย์แพทย์พามาชมหรือนักศึกษาแพทย์คอยให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดต่อขณะที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะต้องติดต่อล่วงหน้าก่อนเข้าชม

ทั้งนี้สืบเนื่องจากพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มั่นคง และยั่งยืน อีกทั้งพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในปัจจุบันยังพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะทางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจึงทำให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชต้องพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้นไป หรือนำทรัพยากรที่มีอยู่เดิมมาต่อยอดทำให้พิพิธภัณฑ์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเพื่อจัดการให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาด้านการจัดการของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีแนวคิดที่จะศึกษา และร่วมพัฒนาในเรื่องแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีความพร้อมในการให้บริการ และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้กับบุคคลที่สนใจ และนักท่องเที่ยวที่เข้าชมได้อย่างยอดเยี่ยมในภายภาคหน้า อีกทั้งยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เพื่อพัฒนาและต่อยอดทางด้านวิชาการทางการแพทย์ และศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษารูปแบบของการจัดการของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ณ ปัจจุบัน

1.2.2 เพื่อศึกษากิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการจัดการของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1.2: แผนผังอาคารอตุลยเดชวิกรม และอาคารกายวิภาค (ขยายจากภาพที่ 1.1)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่พิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราชซึ่งมีทั้งหมด 6 พิพิธภัณฑสถาน จัดแสดง 2 อาคาร คือ อาคารอตุลยเดชวิกรม ชั้น 2 ภายในประกอบด้วย 4 พิพิธภัณฑสถาน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานวิทยาสาสตร์, พิพิธภัณฑสถานนิเวศศาสตร์, สงกรานต์ นิยมเสน, พิพิธภัณฑสถานสัตววิทยาและพิพิธภัณฑสถานผสม เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมราชินีนาถและอาคารกายวิภาค ภายในประกอบไปด้วย 2 พิพิธภัณฑสถาน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานกายวิภาค-คองดอน และพิพิธภัณฑสถานและห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราชเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจะศึกษาประวัติ พัฒนาการและข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราชที่ก่อให้เกิดปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา และมีการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจเข้าชมในพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราช เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการ และพัฒนารวมไปถึงทิศทางการปรับปรุงพิพิธภัณฑสถาน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในพิพิธภัณฑ์

1.1) หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช จำนวน 1 คน

1.2) หัวหน้าภาควิชาผู้ดูแลในแต่ละพิพิธภัณฑ์ หรือภัณฑารักษ์ที่มีหน้าที่ดูแล

พิพิธภัณฑ์ จำนวน 6 คน

2) ประชาชนที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ได้แก่

นักท่องเที่ยวที่เข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ นักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนทั่วไป

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

1.4.2 ผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการและพัฒนาพิพิธภัณฑ์การแพทย์อื่น ๆ และพิพิธภัณฑ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

1.4.3 ผู้วิจัย และผู้ศึกษางานวิจัยจะได้รับประโยชน์และแนวคิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและยังเป็นแนวทางในการศึกษาในขั้นต่อ ๆ ไปในอนาคต

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 พิพิธภัณฑ์ (Museums)

พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่หรือสถาบันที่จัดเก็บรวบรวมข้าวของ เครื่องใช้ต่าง ๆ อาทิ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ผ่านการใช้งานจริง เพื่อชื่นชมจนก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และเป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไรในการก่อตั้ง

1.5.2 นักท่องเที่ยว (Tourist)

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักเดินทางทุกเพศทุกวัยที่เดินทางมายังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เพื่อเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด เพื่อการศึกษาหาความรู้และเพื่อการท่องเที่ยว

1.5.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การจัดการฟื้นฟู และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้คงสภาพสมบูรณ์ และทำให้เกิดมูลค่าทางการท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด แต่จะต้องเกิดความเสียหายน้อยที่สุดเช่นกัน และยังสามารถใช้ประโยชน์ไปปรับปรุงพัฒนาได้ต่อไปในอนาคต

1.5.4 การจัดการ (Management)

การจัดการ หมายถึง รูปแบบ หรือนโยบายการบริหารจัดการงานที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานที่เกี่ยวข้องทั่วไปในภายภาคหน้า

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์
- 2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิทรรศการและงานแสดง
- 2.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์คือสถานที่ที่เก็บรวบรวม วัตถุโบราณ หรือสิ่งของต่าง ๆ รวมไปถึงเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดแสดงและให้ความรู้ต่อผู้เข้าชม ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเพลิดเพลินในการเข้าชม พิพิธภัณฑ์มีหลากหลายรูปแบบ อาทิ พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษามuseum ทางศิลปะ พิพิธภัณฑ์เพื่อการวิจัย พิพิธภัณฑ์เพื่อความบันเทิง และพิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในสังคมทั้งสิ้น และตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังมีหน่วยงานที่คอยสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จักและยอมรับมากยิ่งขึ้น

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ คือ สถาบันซึ่งเก็บรวบรวมสิ่งของ เพื่อนำมาจัดแสดงให้สาธารณชนได้เข้าชมและยังเป็นสถาบันที่ก่อตั้งโดยไม่หวังผลกำไรในการก่อตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้า และเพื่อความเพลิดเพลิน (นิคม มุสิกคามะ, กุลพันธุ์ธาดา จันทร์โพธิ์ศรี และมณีนรัตน์ ท่วมเจริญ, 2521)

พิพิธภัณฑ์ แยกตามรูปคำและประโยคซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

“พิพิธ” เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต มีความหมายว่า “ต่าง ๆ กัน”

“ภัณฑ์” มีความหมายว่า “สิ่งของเครื่องใช้”

ดังนั้นคำว่า “พิพิธภัณฑ์” มีความหมายรวมได้ว่า สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ นานาที่เก็บรวบรวมไว้เพื่อการชื่นชมและศึกษาหาความรู้ เช่น โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ เป็นต้น

มิวเซียม (Museum) เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาละตินว่า “มูเซอุม” มีรากศัพท์มาจากคำกรีก ซึ่งหมายความว่า เทวलयของเทพธิดาทั้ง 9 พระองค์ ซึ่งแต่ละพระองค์ล้วนแล้วแต่มีความสามารถพิเศษหรือสรรพวิชาที่แตกต่างกันออกไปในสมัยกรีก เทพธิดาทั้ง 9 พระองค์ ล้วนถือกำเนิดจากเทพเจ้าซุส (Zeus) กับเทพีโมเนมูสเน (Mnemosyne) ซึ่งกำเนิดขึ้นที่เทือกเขาโอลิมปัส มีนามดังนี้ (จิรา จงกล, 2532)

- 1) คลีโอ (Clio) คือ เทพธิดาแห่งประวัติศาสตร์
- 2) ยูเตอเป (Euterpe) คือ เทพธิดากวีนิพนธ์ทำนองเสนาะเรื่องดนตรี
- 3) เมลโปเมเน (Melpomene) คือ เทพธิดาแห่งโศกนาฏกรรม
- 4) ธาเลีย (Thalia) คือ เทพธิดาแห่งร้อยกรองทำนองเรีงมย์และเรื่องชนบท
- 5) เทร์ปซิโคร (Terpsichore) คือ เทพธิดาแห่งการฟ้อนรำ
- 6) เอลาโต (Erato) คือ เทพธิดาแห่งกวีนิพนธ์เรื่องรัก
- 7) โพลีฮิมนเนีย (Polyhymnia) คือ เทพธิดาแห่งเพลงศักดิ์สิทธิ์
- 8) ยูราเนีย (Urania) คือ เทพธิดาแห่งดาราศาสตร์
- 9) กาลลิโอเป (Galliope) คือ เทพธิดาแห่งภาพย์

ตามบทบัญญัติของ (International Council of Museums หรือ ICOM) ในระหว่างการประชุมทั่วไปครั้งที่ 21 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ในปี 2007 ได้ให้คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์ไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์ เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อให้บริการแก่สังคมและเพื่อพัฒนาสังคม และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปใช้บริการเพื่อแสวงหาความรู้ โดยพิพิธภัณฑ์มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้นคว้า การศึกษาวิจัย โดยการจัดนิทรรศการที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ และสิ่งแวดล้อม” (ICOM, 2010-2015)

การสัมมนาเรื่อง “หน้าที่ทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์สถาน” ซึ่งองค์กร UNESCO เป็นผู้จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2501 ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ทำให้ความหมายของพิพิธภัณฑ์มีการพัฒนามาโดยตลอดซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ดังนี้ (ประชุม ชุ่มเพ็งพันธุ์, 2530 อ้างใน สิริยา จรุงเทียบ, 2546)

มาตรา 3 “สถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นการถาวรใดก็ตามที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์ในการแสวงหากำไร และตั้งขึ้นเพื่อบริการรับใช้ และพัฒนาสังคมและเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ การค้นคว้าวิจัย การสื่อสารความรู้และจัดแสดงเผยแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาหาความรู้ และเพื่อความบันเทิงใจต่อหลักฐานทางวัตถุอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ถ้าสถาบันใดอยู่ในขอบข่ายนี้ สถาบันนั้นจะถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน”

ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นได้มีองค์กร และสถาบันอันรวมไปถึงนักวิจัยหลายท่านได้จำกัดคำนิยาม และความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ และรวบรวมไว้ได้ ดังนี้

นิคม มุสิกคามะ (2536) ได้ให้คำนิยามว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถาบันที่จัดตั้งเพื่อการ รวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุที่มีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ ในการศึกษา และความเพลิดเพลิน”

ฟอยลส์ (Foyles, n.d. อ้างใน จิรา จงกล, 2532) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์เป็นสถาบัน ซึ่งมีวัตถุประสงคที่จะเก็บรักษาวัตถุที่จัดแสดงถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และกิจการของมนุษย์ได้อย่างเป็นระเบียบ และใช้วัตถุเหล่านี้เพื่อทำให้ความรู้ของมนุษย์ และการศึกษาของมนุษย์ดีขึ้น”

Webster's Dictionary of Synonyms (n.d. อ้างใน จิรา จงกล, 2532) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่เก็บรวบรวมวัตถุทางธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ สิ่งแปลกประหลาด และศิลปวัตถุ”

คำนิยามว่า พิพิธภัณฑ์สถาน คือ “พิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่รวบรวมหรือสงวนรักษาวัตถุที่มีความสำคัญทางธรรมชาติวิทยาศาสตร์และศิลปะ” (จิรา จงกล, 2532)

ดังนั้น ผู้วิจัยได้สรุปนิยามความหมายของพิพิธภัณฑ์ว่า พิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ดูแลรักษา และเก็บรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สิ่งของที่ได้มาจากการพบ และวิทยาการต่าง ๆ ของมนุษย์ที่สร้างขึ้นในสมัยนั้น ๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และความเพลิดเพลิน

2.1.2 บทบาท และหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

จากคำจำกัดความหรือคำนิยามที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น พิพิธภัณฑ์ถือเป็นอาคาร และสถานที่ที่เก็บรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ ทางโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ หรือสิ่งของที่ได้มาจากการขุดพบ และอาจจะเป็นสิ่งของที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งของที่มนุษย์เป็นผู้คิดค้น และสร้างขึ้นในอดีตแล้วแต่เป็นสมบัติของพิพิธภัณฑ์ทั้งสิ้น ดังนั้นพิพิธภัณฑ์จึงนำสิ่งของต่าง ๆ มาดูแล และสงวนรักษาให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ จึงสรุปได้ว่าบทบาท และหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สามารถจำแนกได้ ดังต่อไปนี้ (นิคม มุสิกคามะ และคณะ, 2521)

2.1.2.1 การเก็บรวบรวมวัตถุ (Collection)

หน้าที่หลักของพิพิธภัณฑ์ คือ การเก็บรวบรวมวัตถุ และของมีค่าของชาติให้คงไว้ซึ่งความสมบูรณ์แบบ ถ้าไม่มีการเก็บรวบรวมก็ไม่มีพิพิธภัณฑ์เกิดขึ้นมาได้ ซึ่งการเก็บรวบรวมเป็นนิสัยของมนุษย์ทุกคน เช่น รวบรวมอาหาร เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น จากประวัติที่กล่าวมาตั้งแต่ข้างต้นพิพิธภัณฑ์ถือต้นกำเนิดมาจากชนชั้นสูง หรือพระมหากษัตริย์ที่มีการเก็บรวบรวมสิ่งของล้ำค่า และสมบัติ อีกทั้งเครื่องบรรณาการต่าง ๆ ในสมัยนั้น และอยากจัดแสดงเพื่อโอ้อวดฐานะของตน และต่อมาก็เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมเพื่อความบันเทิง และได้รับความรู้ ซึ่งยิ่งพิพิธภัณฑ์มีวัตถุที่จัดแสดงมากเพียงใดก็จะมีรูปร่างมากเพียงนั้นภายในพิพิธภัณฑ์

การสะสมสิ่งของต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการรวบรวมวัตถุต่าง ๆ เพื่อมาเก็บสะสมภายในพิพิธภัณฑ์ดังนี้

1) ได้รับบริจาคจากประชาชน

เนื่องจากบางครอบครัวมีวัตถุโบราณ หรือสิ่งของที่อยู่ในแขนงที่จัดแสดงของ พิพิธภัณฑ์ จึงนำมาบริจาคเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้เห็น และเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน และคนรุ่นหลังในการศึกษา

2) ขุดค้นจากพื้นที่ทางโบราณคดี

เกิดจากการปฏิบัติงานภาคสนามของนักโบราณคดีที่ทำการขุดค้นโบราณสถานต่าง ๆ ตามพื้นที่ และขุดพบข้าวของเครื่องใช้ที่มีความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังเพื่อให้ศึกษา และค้นคว้า

3) รวบรวมโดยการจัดซื้อ

การจัดซื้อสมบัติชาติที่ถูกกระจายไปยังตามประเทศต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพื่อนำกลับคืนมายังท้องถิ่นของต้นตอเป็นหน้าที่ของรัฐบาล และพิพิธภัณฑ์เพื่อธำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และท้องถิ่นนั้น พิพิธภัณฑ์จึงต้องจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ขึ้น ยกตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา คนที่ซื้อศิลปะ หรือของเพื่อจัดแสดงให้แก่พิพิธภัณฑ์จะได้ลดหย่อนภาษีและค่าครองชีพ เพื่อเป็นของตอบแทนแด่น้ำใจ ซึ่งประเทศไทยของเรานำจะนำวิธีเหล่านี้นี้มาใช้บ้างเพื่อประโยชน์ต่อสมบัติชาติ

2.1.2.2 การจำแนกประเภทวัตถุ (Identifying)

หน้าที่จำแนกประเภทวัตถุที่จะใช้ในการจัดแสดงที่หามาได้จากการรับบริจาค การขุดค้นพบตามโบราณสถาน และการจัดซื้อ ถือเป็นหน้าที่ที่ตามมาของภัณฑารักษ์ในการแบ่งแยกประเภทของสิ่งของนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นหมวดหมู่ทางการศึกษา ยิ่งถ้ารู้ และศึกษาเกี่ยวกับของชิ้นนั้นได้มากเพียงใด มูลค่าของวัตถุก็จะเพิ่มขึ้น และมีความสำคัญที่เพิ่มพูนขึ้นมากเพียงนั้น เช่น ลวดลายของเครื่องเงินต่าง ๆ สามารถบอกอายุ และยุคสมัยในการสร้างขึ้นได้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะใช้เพื่อประกอบในเอกสารอ้างอิงของพิพิธภัณฑ์พร้อมกับการร่างรูปภาพประกอบหรือถ่ายภาพ เพื่อเก็บบันทึกในการแยกประเภทวัตถุชิ้นนั้นอีกด้วย อาทิ เครื่องถ้วยโบราณตามยุคสมัยต่าง ๆ เครื่องประดับต่าง ๆ เป็นต้น

2.1.2.3 การทำการบันทึกหลักฐาน (Recording)

เมื่อมีการจำแนกประเภทของวัตถุต่าง ๆ ที่นำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์แล้วก็ต้องมีการจัดทำ และบันทึกหลักฐานไม่ได้แค่เพียงจด และบันทึกประเภทของวัตถุเท่านั้น ต้องบันทึกวันเดือนปีตามลำดับของการนำวัตถุชิ้นนั้นเข้ามาจัดแสดง หรือมาเก็บรักษาภายในพิพิธภัณฑ์ รวมไปถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุโบราณ หรือของที่นำมาจัดแสดงชิ้นนั้น เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลเมื่อเจ้าหน้าที่ต้องการสืบหาในสารบบของพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งยังมีการถ่ายภาพ หรือ

ภาพวาดเสมือนแนบไปกับแฟ้มประวัติของวัตถุโบราณชิ้นนั้นด้วย เพื่อความถูกต้องในการเก็บรักษา และลงบันทึกหลักฐาน และจัดเก็บในท้องที่ปลอดภัยเสมือนของล้ำค่าของชาติ และเมื่อมีการหยิบมาใช้ในการทำงาน หรืออ้างอิงก็จะต้องนำไปเก็บที่เดิมทุกครั้งที่ใช้งาน ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คือหน้าที่ของภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์

2.1.2.4 การสงวนรักษา (Preservation)

หลังจากที่มีการเก็บบันทึกแลพิจารณาวัตถุที่จัดแสดงแล้วนั้น การสงวน และรักษา ซึ่งคงไว้ความเป็นดั้งเดิม และความสวยงามถือเป็นงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากภัณฑารักษ์จะต้องดูแลของที่จัดแสดงให้คงไว้ซึ่งความงามอยู่เสมอแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน ดังนั้นงานสงวนรักษาถือเป็นงานที่ยากอีกประเภทหนึ่งซึ่งคนภายนอกส่วนใหญ่อาจจะมองข้าม และดูว่าเป็นงานที่ง่ายตาย แต่ของบางประเภทต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูดูแลเป็นเวลานาน และหลังจากที่ครบกระบวนการการดูแลแล้วนั้นรูปแบบ สี และขนาด อาจมีการเปลี่ยนแปลงบางเล็กน้อยแต่ก็คงไว้ซึ่งความงามที่ใกล้เคียงไม่แพ้ไปจากเดิม ซึ่งการดูแลสงวนรักษาก็มีการแบ่งแยกประเภทในการดูแลเนื่องจากวัตถุที่จัดแสดงมีหลากหลายประเภท อาทิ วัตถุเกี่ยวกับสัตวศาสตร์ วัตถุที่มาจากธรรมชาติ สิ่งทอ เครื่องหนัง เป็นต้น

2.1.2.5 การจัดแสดง (Exhibition)

การจัดแสดงถือเป็นเรื่องที่ยาก และสำคัญเช่นเดียวกันกับขั้นตอนอื่น ๆ เนื่องจากภัณฑารักษ์จะต้องจัดทำ และนำเสนอวัตถุที่จัดแสดงให้ออกมามีความดึงดูดและน่าสนใจตามยุคสมัย และวิวัฒนาการของเทคโนโลยีในการนำมาประกอบการจัดแสดง และได้มีการดัดแปลงจุดมุ่งหมายในการจัดแสดงซึ่งเป็นเป้าหมายใหม่ขึ้น 2 ประการ คือ

- 1) การประดิษฐ์ และจำลองสถานที่อยู่ของสัตว์ให้เสมือนจริงมากที่สุด
- 2) การรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ของสิ่งที่จะนำมาจัดแสดงเพื่อเรียนรู้แบบวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของยุคสมัยนั้น ๆ หรือสัตว์ประเภทนั้น ๆ

นอกจากจุดมุ่งหมายในการที่จะลอกเลียนแบบวิถีชีวิต และจำลองสถานที่ในการใช้ชีวิตแล้วนั้น ในเรื่องขององค์ประกอบหลักเกี่ยวกับด้านสถาปัตยกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากความทันสมัยในปัจจุบันสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้เข้าชม ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และเดินตรงเข้ามาชมได้ และอีกปัจจัยที่รองลงมาคือเรื่องของแสงสว่าง ซึ่งปัจจุบันพิพิธภัณฑ์มีการควบคุมในเรื่องของแสงอาจทำให้ไม่เพียงพอต่อการจัดแสดงซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อวัตถุที่จัดแสดงและผู้ชมที่เข้ามาชมวัตถุชิ้นนั้น ๆ ปัจจัยสุดท้ายในเรื่องของการเลือกใช้สีของผนัง และบริเวณรอบ ๆ ตู้จัดแสดงก็เป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจเช่นเดียวกัน ดังนั้นในการจัดแสดงวัตถุต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งหมดเพื่อความน่าสนใจ เช่น วัตถุทางศิลปะที่เป็นชิ้นสำคัญ

มักจะจัดพื้นที่การแสดงแบบขึ้นเดียว และบริเวณโดยรอบของวัตถุชิ้นนั้นก็มีความกลมกลืนในเรื่องของแสง และสี เป็นต้น (นิคม มุสิกคามะ และคณะ, 2521)

2.1.2.6 การศึกษา (Education)

พิพิธภัณฑ์ถือเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑ์จึงมีหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อกระจายความรู้ และถ่ายทอดให้ผู้เข้าชมได้รับความรู้เมื่อเข้ามาเยี่ยมชม นับเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้น ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ต้องคำนึงถึงเรื่องความต้องการของผู้เข้าชม และจุดมุ่งหมายที่จะต้องแนะนำบางสิ่งแก่ผู้ที่มาเข้าชม นอกจากนี้ในการเข้าชมของประชาชนจะต้องให้อิสระในการเลือกชมในสิ่งที่พวกเขาอยากชม และไม่ยอมรับชมโดยห้ามบังคับเด็ดขาด

ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นนั้น การจัดแสดงที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวจะไม่เป็นที่พึงพอใจกับกลุ่มนักวิชาการ และการจัดแสดงสำหรับผู้ใหญ่ก็ไม่เป็นที่เหมาะสมกับเยาวชนเช่นกัน ดังนั้นการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้มาใช้บริการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ (จิรา จงกล, 2532, หน้า 45)

1) กลุ่มเด็กเล็ก ได้แก่ เด็กเล็กทั่วไปที่มากับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่กลุ่มจะไม่ค่อยได้รับประโยชน์ในการเข้าชม เนื่องจากมาเพื่อความเพลิดเพลิน พิพิธภัณฑ์จึงจัดให้มีสถานที่ไว้บริการเพื่อความสนุกเพลิดเพลินแต่แอบแฝงไปด้วยความรู้

2) กลุ่มเด็กนักเรียน ได้แก่ นักเรียน และนักศึกษาในทุกระดับชั้น กลุ่มนี้ต้องการความรู้จากพิพิธภัณฑ์ บ้างก็มาเป็นหมู่คณะ และมาเดี่ยวบ้างดังนั้นจึงมีเจ้าหน้าที่ภัณฑารักษ์คอยบริการให้ความรู้เพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ อีกทั้งปัจจุบันพิพิธภัณฑ์มีการจัดแสดงนอกสถานที่ไปตามโรงเรียน และสถาบันต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้มาเข้าชมอีกด้วย

3) กลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ กลุ่มหนุ่มสาววัยทำงาน และผู้สูงอายุ กลุ่มนี้เป็นผู้ชมที่อาจไม่มีความรู้ในเรื่องของสาขาวิชาที่ใช้ในการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ และไม่มีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงในการเข้าชม ซึ่งอาจมาเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น

4) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ นักปราชญ์ นักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ชมที่มีความรู้สูง และต้องการมาเพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยที่ไม่เน้นในเรื่องของความสะดวกสบาย บางพิพิธภัณฑ์มีห้องสำหรับค้นคว้าเพื่อกลุ่มนักวิชาการที่เข้ามาใช้บริการโดยตรง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมกลุ่มนี้ให้มากที่สุดในการเข้าชม

5) กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ เป็นกลุ่มที่มาเพื่อศึกษา และเรียนรู้อารยธรรม และวัฒนธรรมของชาติท้องถิ่น และยังรวมไปถึงงานศิลปะต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวให้ความสนใจกับการเข้าชมพิพิธภัณฑ์เป็นอันดับแรกเมื่อมาเยือน ทางพิพิธภัณฑ์จึงตอบสนองนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้โดยการนำเสนอการจัดแสดง และคำบรรยาย รวมไปถึงแผ่นพับ

ประชาสัมพันธ์ด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากล หรือบางพิพิธภัณฑ์มีภาษาที่สามเข้ามาเนื่องจากเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะ เป็นต้น ดังนั้นพิพิธภัณฑ์หลายแห่งจึงหันมาให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

2.1.3 การจัดการองค์การในพิพิธภัณฑ์

ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการเจริญเติบโตของพิพิธภัณฑ์มากขึ้นทั่วโลก ดังนั้นแต่ละประเทศจึงมีนโยบาย และออกกฎหมายเพื่อควบคุม และคุ้มครองพิพิธภัณฑ์ และบางประเทศออกกฎหมายห้ามมิให้ภาคเอกชนทำการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้น และพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดที่มีภายในประเทศต้องเป็นของรัฐบาลเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันมีอีกหลากหลายประเทศที่สามารถให้ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน สามารถก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นได้แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกันทั้งสิ้น อาทิเช่น การขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ และจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งการควบคุมพิพิธภัณฑ์ออกเป็น 3 ระบบ ดังนี้ (จิรา จงกล, 2532)

1) รัฐบาลกลางไม่ควบคุมพิพิธภัณฑ์

จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีสถาบันใดสถาบันหนึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลซึ่งสถาบันแห่งนั้นอาจจะนำเงินการเกี่ยวข้องกับการวิจัย และพัฒนาพิพิธภัณฑ์ด้วย แต่ก็ยังมีการรับเงินสนับสนุนจากภาครัฐบาล เช่น พิพิธภัณฑ์ทั้งหมดของในรัฐกรุงวอชิงตันจะขึ้นอยู่กัสถาบันสมิธโซเนียน (The Smithsonian Institution) ซึ่งเป็นสถาบันที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัย รวมไปถึงกิจการที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ในรัฐนั้นทั้งหมด การจัดการในรูปแบบนี้เป็นที่นิยม และแพร่หลายในปัจจุบัน

2) พิพิธภัณฑ์กึ่งรัฐบาลกึ่งองค์กร

จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เอกชนหรือมูลนิธิเป็นผู้ลงทุนในการจัดตั้งขึ้น แต่ดำเนินงานโดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือได้รับความช่วยเหลือในด้านใดด้านหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์นั้นให้เติบโต และเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านเสมือนพิพิธภัณฑ์ทั่วไป

3) พิพิธภัณฑ์ของรัฐบาล

ถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ลงทุน และดำเนินงานโดยรัฐบาลแต่เพียงผู้เดียวโดยไม่มีองค์กรอื่น ๆ มาเกี่ยวข้อง อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร และพิพิธภัณฑ์สถานประจำจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้น

2.1.3.1 การแบ่งสายงานในการบริหารพิพิธภัณฑ์

เมื่อมีการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นจะต้องมีผู้รับผิดชอบดูแล เพื่อให้งานภายในพิพิธภัณฑ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ของแต่ละพิพิธภัณฑ์ คือ ด้านวิชาการซึ่งเป็นสายงานหลักของพิพิธภัณฑ์ กับด้านบริการ และธุรการต่าง ๆ ให้งานในทิศทางเดียวกันโดยไม่มีข้อขัดแย้งซึ่งการจัดองค์กรจะไม่มีแบบแผนที่ตายตัว แต่ละพิพิธภัณฑ์ต่างก็มีรูปแบบสายงานของตนเองทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขนาดของพื้นที่ จำนวนอาคาร และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่สำคัญ (นิคม มุสิกคามะ และคณะ, 2521)

ในการจัดองค์การทั่วไปของพิพิธภัณฑที่มีรูปแบบที่ได้รับความนิยมโดยทั่วไปทั้งหมด

3 แบบ คือ

1) โครงสร้างแบบจัดตามหน้าที่ (Functional Structure)

โครงสร้างประเภทนี้เป็นการออกแบบมาเพื่อให้โอกาสเจ้าหน้าที่ที่มีความถนัดในงานเฉพาะด้านที่ตนเองชำนาญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงานมากที่สุด

2) โครงสร้างแบบจัดตามสายงานหลัก (Line Structure)

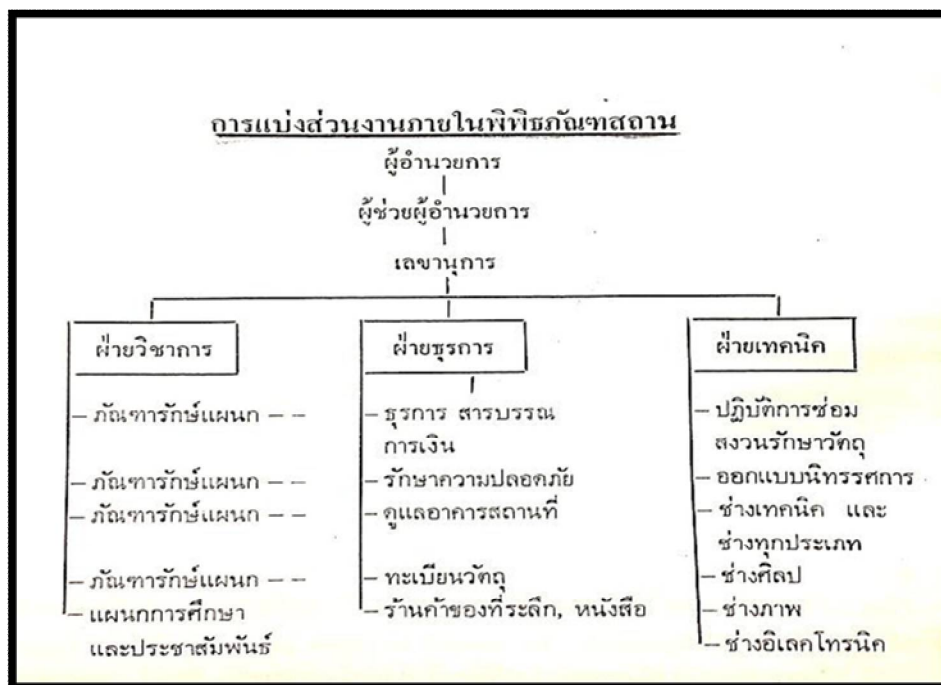
โครงสร้างประเภทนี้เป็นการออกแบบมาเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่เป็นสายอำนาจลงมาอย่างชัดเจน ตั้งแต่ระดับหัวหน้างานมาถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน พนักงานที่ปฏิบัติงานต้องรับผิดชอบโดยตรงจากหัวหน้างานของตนทั้งหมด หรือผู้บังคับบัญชาเพียงผู้เดียวเท่านั้น

3) โครงสร้างที่ประสานสายงานหลัก และสายงานรอง (Line and Staff Organization)

โครงสร้างประเภทนี้เป็นการออกแบบมาเพื่อนำการจัดตามหน้าที่กับแบบตามสายงานหลักมาผสมผสานกัน โดยให้หน่วยงานที่จัดตามหน้าที่สนับสนุนสายงานหลักในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ

จากที่กล่าวมานั้น ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดองค์การเห็นชอบพร้อมกันว่า การจัดองค์การแบบสายงานหลักเป็นการจัดองค์การที่สมบูรณ์แบบที่สุด และมีประสิทธิภาพดีที่สุด จะต้องเลือกคัดแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสม เพราะเท่ากับให้มาทำหน้าที่ผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการที่จะทำให้งานของพิพิธภัณฑเดินไปได้แต่ไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติงาน หน้าที่ของคณะกรรมการ คือ การพิจารณาวางแผนงานนโยบายส่งเสริมพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหา จัดหาเงินทุน และดูแลผลประโยชน์ จัดหาผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการผู้ซึ่งมีความสามารถมาเป็นผู้ดำเนินงาน (จิรา จงกล, 2532)

ภาพที่ 2.1: ตัวอย่างการแบ่งสายงานภายในพิพิธภัณฑ์สถานที่ได้รับคามนิยม

ที่มา: จิรา จงกล. (2532). พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป.

2.1.4 ประเภทของพิพิธภัณฑ์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (International Council of Museums: ICOM) ได้จำแนกสาขาในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อแยกประเภท และหมวดหมู่ในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าชมของผู้ที่สนใจเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1) พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ (Museum of Art) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมผลงานของผู้ที่มีชื่อเสียง และชิ้นงานต่าง ๆ ทางศิลปะไว้ภายในพิพิธภัณฑ์ซึ่งมีมากมายตามเมืองท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

2) พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Arts) เป็นพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ ที่รวบรวมผลงานทางศิลปะร่วมสมัย และผลงานทางศิลปะของศิลปินสมัยใหม่ที่มีความคิด และมีผลงานที่แตกต่างมารวบรวมไว้เพื่อจัดแสดง

3) พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมวัตถุในแบบต่าง ๆ ที่มีที่มาจากธรรมชาติ เช่น ธรณีวิทยา พฤกษศาสตร์ มนุษย์วิทยา สุนัขตัว และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ เป็นต้น เพื่อใช้ในการศึกษาด้านกำเนิดของสิ่งมีชีวิตทางธรรมชาติ

4) พิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ และเครื่องจักรกล (Museum of Science and Technology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมเรื่องราวเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ และเครื่องทุ่นแรง และจักรวาลอันกว้างใหญ่

5) พิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยา และชาติพันธุ์วิทยา (Museum of Anthropology and Ethnology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้มนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์เข้าใจวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยการเก็บรวบรวมวัฒนธรรมต่าง ๆ อาทิ อุปกรณ์การดำรงชีวิต ศิลปะของชุมชน เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องอุปโภคบริโภคของมนุษย์แต่ละชาติพันธุ์มาจัดแสดงรวมกันภายในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 พิพิธภัณฑ์ ดังนี้

5.1) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติพันธุ์วิทยา (Ethnological Museum)

5.2) พิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นเมือง (Folk Arts Museum)

5.3) พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง (Open Air Museum)

6) พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของมนุษย์ในอดีตกาลตั้งแต่มนุษย์ และชุมชนท้องถิ่นปัจจุบันเกิดขึ้นมาอย่างไรรวมไปถึงวิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งทางสภาพิพิธภัณฑ์สถานระหว่างชาติ (ICOM) ได้จัดให้พิพิธภัณฑ์ประเภทนี้ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างความเข้าใจทางสังคมมนุษย์ที่สำคัญ โดยจำแนกออกเป็น 3 พิพิธภัณฑ์ดังนี้

6.1) พิพิธภัณฑ์ประจำเมืองหรือท้องถิ่น (Regional Museum/ City Museum)

6.2) พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Museum)

6.3) พิพิธภัณฑ์ประจำโบราณสถาน (Site Museum)

7) พิพิธภัณฑ์ประจำเมืองหรือท้องถิ่น (Regional Museum - City Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในบริเวณที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์

8) พิพิธภัณฑ์แบบพิเศษ (Specialized Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีความเจาะจงเฉพาะด้านในการศึกษา และจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์เฉพาะเจาะจง เช่น การศึกษา การแพทย์ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

9) พิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษา (University Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยสถานศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ตามความประสงค์ของสถาบันการศึกษานั้น ๆ

2.1.5 การแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ตามขอบเขตของพื้นที่ และการเก็บรวบรวม

พิพิธภัณฑ์สามารถจำแนกออกตามขอบเขตพื้นที่การเก็บรวบรวม และการจัดแสดงออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (เพ็ญพรรณ เจริญพร, 2548)

1) พิพิธภัณฑ์ระดับโลก (World Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ จากทั่วทุกภูมิภาคของโลก และจะตั้งอยู่ในหัวเมืองต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ หรือมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก อาทิ พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ปารีสที่ฝรั่งเศส ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังทวีปยุโรป ถือเป็นพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในวงการของพิพิธภัณฑ์

2) พิพิธภัณฑ์ระดับชาติ (National Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงเกี่ยวกับประเทศชาตินั้น ๆ ที่พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่เก็บรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นสมบัติของชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ที่ตั้งอยู่บริเวณท้องสนามหลวง ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ระดับชาติของประเทศไทย

3) พิพิธภัณฑ์ระดับภูมิภาค (Regional Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงเรื่องราวต่าง ๆ ของภูมิภาคในมุมมองของศิลปวัฒนธรรม อารยธรรมพื้นเมือง และขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นในภูมิภาคนั้น ๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ที่จัดแสดงเรื่องราว และวัฒนธรรมต่าง ๆ ภาคเหนือตอนบน และล้านนา

4) พิพิธภัณฑ์ระดับจังหวัด (Provincial Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงความเป็นมาของจังหวัดนั้น ๆ ที่พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน จังหวัดน่าน ที่จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรม และศิลปะพื้นเมืองของจังหวัดน่าน

5) พิพิธภัณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงความเป็นมาของ อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ และยังรวมไปถึงแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์อาทิพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชาวบางกอก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

2.1.6 ประเภทของพิพิธภัณฑ์ตามขนาดการจัดแสดง

ฮิวจ์ เดอ วารีน (Hugues de Varine, n.d. อ้างใน เพ็ญพรรณ เจริญพร, 2548) อดีตผู้อำนวยการสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (International Council of Museums หรือ ICOM) พิพิธภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่ และพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก

1) พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติอย่าง มีการจัดแสดงนิทรรศการที่มีเนื้อหาหาทุนเวียน และกว้างขวางอยู่ตามหัวเมืองขนาดใหญ่ หรือเมืองหลวงของประเทศนั้น ๆ และมีผู้เยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้เข้าชมจะเป็นนักท่องเที่ยวมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

2) พิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น โดยที่ผู้ที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนนั้นสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการจัดแสดง และเป็นเนื้อหาในการจัดแสดง ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมที่คงเดิมสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาภายในชุมชน และยังทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมในการพัฒนาชุมชนในขณะเดียวกัน

2.1.7 การจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่มักทำการจัดตั้งในสถานที่ที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ และมีหลากหลายอาคารในการจัดแสดงที่แตกต่างกันออกไปตามประเภทของการจัดแสดง ซึ่งจะมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับเข้าชมของนักท่องเที่ยว และพื้นที่สำหรับการทำงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อความสะดวกของทั้ง 2 ฝ่าย ดังนั้นการจัดสรรพื้นที่สามารถแบ่งพื้นที่การใช้สอยภายในพิพิธภัณฑ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (เพ็ญพรรณ เจริญพร, 2548)

1) พื้นที่สาธารณะ (Public Area)

พื้นที่สาธารณะ จัดเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเสรีภายในพิพิธภัณฑ์ได้ทั้งเจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการภายในพิพิธภัณฑ์ อาทิ

- 1.1) ที่จอดรถ สนามหญ้า ที่นั่งสำหรับพักผ่อน ฯลฯ
- 1.2) จุดจำหน่ายบัตรเข้าชม
- 1.3) ห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวร
- 1.4) ห้องจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน (ชั่วคราว)
- 1.5) เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์
- 1.6) ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก
- 1.7) ห้องน้ำสาธารณะ

2) พื้นที่กึ่งสาธารณะ (Aeni-public Area)

พื้นที่กึ่งสาธารณะ จัดเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้บริการได้เช่นกันแต่จะมีขอบเขตเรื่องช่วงเวลาในการเปิด และปิด เพื่อขอรับการให้บริการภายในพื้นที่นั้น ๆ ของพิพิธภัณฑ์ หรือจะต้องได้รับอนุญาตในการเข้าใช้จากเจ้าหน้าที่ และบางพื้นที่อาจต้องติดบัตรผู้ติดต่อชั่วคราวในการเข้าใช้บริการ อาทิ

- 2.1) ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์
- 2.2) ห้องประชุม ห้องบรรยาย และห้องเรียน

3) พื้นที่หวงห้าม (Restricted Area)

พื้นที่หวงห้าม จัดเป็นพื้นที่เฉพาะที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ภายในพิพิธภัณฑ์นั้น ๆ เข้าได้เท่านั้นบุคคลภายนอก และนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าได้ เพื่อความปลอดภัยของวัตถุ และสิ่งของสำคัญ เช่น หนังสือ ตำราที่เก็บรวบรวมข้อมูลของวัตถุโบราณต่าง ๆ สิ่งของที่สามารถหยิบฉวย

ได้ง่ายไม่มีการป้องกัน เป็นต้น บางพื้นที่ถ้ามีบุคคลไม่เกี่ยวข้องเข้าไปอาจได้รับอันตรายจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ อาทิ

- 3.1) ห้องงานทะเบียน
- 3.2) ห้องปฏิบัติการซ่อมแซมวัตถุโบราณ
- 3.3) ห้องปฏิบัติการช่างกล เครื่องจักรกลต่าง ๆ
- 3.4) ห้องจัดแสดงที่กำลังปรับปรุง
- 3.5) คลังเก็บวัตถุพิพิธภัณฑ
- 3.6) ห้องฝ่ายรักษาความปลอดภัย และกล้องวงจรปิด
- 3.7) ห้องเก็บอุปกรณ์

ในการแบ่งแยกพื้นที่การใช้สอยทั้งหมดนี้ทำให้เกิดความสะดวกต่อการเข้าชมของผู้เข้าชม และผู้ปฏิบัติงานภายในพิพิธภัณฑ และปราศจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยทั้งสิ้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยได้สรุปแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ ได้ว่า พิพิธภัณฑเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนชั้นเข้ามาศึกษาหาความรู้ ซึ่งในการจัดตั้งพิพิธภัณฑจะต้องมีปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ อาทิ บุคลากร สถานที่ สิ่งของวัสดุที่นำมาจัดแสดง และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้ง เป็นต้น และยังรวมไปถึงการให้การสนับสนุนจากภาครัฐบาล และภาคเอกชนจนไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือ ดังนั้นพิพิธภัณฑจึงมีความสำคัญต่อสังคม และประเทศชาติ

2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิทรรศการและงานแสดง

2.2.1 ความหมายของนิทรรศการ

นิทรรศการคือ การวางแผนการถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อทัศนวัสดุ และเครื่องมือประกอบต่าง ๆ มาผสมผสานกันอย่างมีระบบ และไปในทิศทางของการจัดแสดงเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันทุกคนจะคุ้นเคยกับงานแสดงสินค้า ห้างร้าน พิพิธภัณฑ และศูนย์ศิลปาชีพต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนั้นแท้จริงแล้วคือส่วนหนึ่งของการจัดนิทรรศการ (ธีรศักดิ์ อัครบรร, 2545)

นิทรรศการถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ของราชวงศ์จักรีไทย ซึ่งใช้เรียกทับตามศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “เอกซิปีเอน” ซึ่งทรงโปรดเกล้าให้จัดขึ้นเพื่อจัดแสดงสินค้าและส่งเสริมวิชาชีพอ โดยรวบรวมมาจากทั่วฟ้าเมืองไทยโดยมีประชาชนนำผลงานของตนเองมาจัดแสดงภายในงานครั้งนั้น และนับตั้งแต่นั้นมาก็มีการจัดนิทรรศการที่คล้ายคลึงกันมาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน (ธีรศักดิ์ อัครบรร, 2545)

เมื่อมองย้อนกลับไปในสมัยอดีตการนั้น สามารถศึกษาความเป็นมาของนิทรรศการได้จากจิตรกรรมฝาผนังตามวัด ในสมัยนั้นมีช่างผู้มีฝีมือทางด้านงานศิลปะ และพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ความสามารถวาดภาพลงบนผืนผนังเกี่ยวข้องกับปริศนาธรรมะ บาปบุญคุณโทษต่าง ๆ และนิทานอีสป เพื่อเตือนสติ และสอนเรื่องศาสนาให้กับประชาชนทั่วไปที่เข้ามาภายในวัดหรือสถานที่แห่งนั้น (กรมฝึกหัดครู, 2522)

ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นได้มีองค์กร และสถาบันอันรวมไปถึงนักวิจัยหลายท่านได้จำกัดคำนิยาม และความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ และงานแสดง และรวบรวมไว้ได้ ดังนี้

พจนานุกรม Collins Cobuild English Language (1994, p. 492 อ้างใน ชีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) ได้กล่าวไว้ว่า “นิทรรศการ หมายถึง การรวบรวมรูปภาพ รูปปั้นหรือสิ่งของต่าง ๆ จัดไว้ในที่สาธารณะสำหรับผู้สนใจเข้ามาดู”

สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (2527 อ้างใน ชีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) อธิบายความหมายของนิทรรศการไว้ว่า “การจัดแสดงสื่อ และกิจกรรมให้ผู้ชมได้รับความรู้ในเรื่องที่ผู้จัดตั้งเป้าหมายไว้ สื่อ และกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ใช้ ได้แก่ แผนภูมิ แผนสถิติ รูปภาพ ภาพโฆษณา การ์ตูน ป้ายนิทรรศการ หุ่นจำลอง ของจริง สไลด์ เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ การบรรยาย เกมส์ การตอบปัญหา และการทดลอง เป็นต้น”

และให้คำนิยามได้ว่า “เป็นวิธีการที่นำเอาวัสดุทัศนวัสดุหลาย ๆ ชนิดมาแสดงรวมกัน” (ชีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)

วัฒนธรรม จุฑะวิภาต (2528 อ้างใน ชีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) อธิบายความหมายของนิทรรศการไว้ว่า “นิทรรศการคือการแสดงให้การศึกษาอย่างหนึ่งด้วยการแสดงงานให้ชม อาจจะมีผู้บรรยายให้ฟังหรือไม่ก็ได้การแสดงอาจจะแสดงนอกอาคารหรือในอาคารก็ได้ ซึ่งจะประกอบด้วยของจริง สิ่งจำลอง ภาพถ่าย และแผนภูมิสิ่งของต่าง ๆ ที่จะนำมาจัดแสดง แต่ในการจัดเตรียมจะต้องจัดอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ดูง่าย และคำนึงถึงความแจ่มชัด รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้ช่วยให้ผู้ดูมีความเข้าใจข้อมูลโดยใช้ข้อความสั้น ๆ อธิบายประกอบซึ่งควรจะมีควมน่าสนใจด้วย”

ชม ภูมิภาค (ม.ป.ป. อ้างใน ชีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) อธิบายความหมายของนิทรรศการไว้ว่า “การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น แผนภาพ แผนภูมิ รูปภาพ ของจริง กราฟ วัสดุสมมติ และของตัวอย่าง เป็นต้น มาจัดแสดงเพื่อเป็นการสื่อสารทางความคิด และความรู้ให้กับบุคคลระดับต่าง ๆ เช่น ครู นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ ตามโครงเรื่องที่วางไว้”

จากนิยาม และความหมายที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า นิทรรศการ คือการจัดแสดงเพื่อการศึกษา โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ สื่อทางเทคโนโลยี และสิ่งของต่าง ๆ มาประกอบให้น่าดูชม และน่าสนใจตามโครงเรื่องที่นิทรรศการนั้นได้ตั้งเอาไว้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน

2.2.2 หลักการในการจัดนิทรรศการ และงานแสดง

การจัดแสดงคือการนำเอาวัตถุต่าง ๆ ที่ต้องการมาจัดแสดงรวบรวม และก่อให้เกิดเรื่องราวที่ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องกัน พิพิธภัณฑ์แต่ละที่จะมีเทคนิคในการจัดแสดงที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากนวัตกรรม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีผลทำให้การจัดแสดงมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งในเรื่องของข้อมูล และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดแสดงมีความน่าสนใจ และจะต้องไม่ยึดเยื้อ ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ในแต่ละที่จะมีรูปแบบการจัดแสดงที่เป็นของตนเอง แต่โดยหลักการพื้นฐานในการจัดแสดงแล้วย่อมเกิดขึ้นจากหลักการเดียวกัน ดังนี้ (จิรา จงกล, 2532)

1) ความสำคัญอยู่ที่วัตถุที่นำมาจัดแสดง

โดยการเน้นความสำคัญให้วัตถุที่นำมาจัดแสดงให้โดดเด่นโดยปัจจัยรอบด้าน เช่น สีพื้นหลัง วัสดุที่ใช้ตั้งวาง แสงสว่างภายในนิทรรศการ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดแสดง และที่ตามมาคือในเรื่องขององค์ประกอบในส่วนของการบรรยาย เพื่อให้การจัดแสดงมีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด

2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดแสดง

เป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้วัตถุมีความสำคัญ และผู้ชมเกิดความเข้าใจโดยใช้ภาษาที่ง่ายต่อการอ่าน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของการจัดนิทรรศการว่ามีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขึ้นเพื่ออะไร และใครเป็นผู้เข้าชม

3) วัตถุในการจัดแสดงต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง

ในการนำวัตถุออกมาจัดแสดงนิทรรศการของสิ่งนั้นจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือเนื้อเรื่องเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อนในการเข้าชม หรือถ้ามีการจัดนิทรรศการหลายเรื่องอาจจะทำการแยกห้อง หรือบริเวณในการจัดเพื่อความชัดเจนในการจัดแสดง

4) ให้ความประทับใจ และความเพลิดเพลิน

การจัดแสดงจะต้องทำให้ผู้เข้าชมรู้สึกถึงความน่าสนใจ ประทับใจ จนทำให้เกิดเห็นความสำคัญของคุณค่าในตัววัตถุที่นำมาจัดแสดง และทำให้รู้สึกถึงสิ่งของชิ้นนั้นมีคุณค่าคู่ควรที่จะอยู่ในพิพิธภัณฑ์

5) การจัดแสดงต้องเป็นไปอย่างเรียบง่าย

การจัดแสดงนิทรรศการทุกครั้งต้องจัดให้ออกมาดูเรียบง่ายไม่จัดให้ดูซับซ้อน และพิสดาร แต่ต้องจัดออกมาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงาน และเรื่องราวที่จะนำเสนอในการจัดแสดงนิทรรศการ

6) ให้ความปลอดภัยแก่วัตถุ

การจัดแสดงทุกครั้งต้องเน้นในเรื่องความปลอดภัยในการจัดแสดง โดยจะต้องพิจารณาว่าการจัดแสดงนั้นมีผลกระทบมากน้อยเพียงใดต่อวัตถุที่นำมา หรือหาวิธีการป้องกันเพื่อให้วัตถุที่นำมา

จัดแสดงไม่เกิดความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนย้าย เพื่อนำมาจัดแสดงน้อยที่สุด

2.2.3 ประเภทของนิทรรศการ และงานแสดง

การแบ่งประเภทของนิทรรศการ สามารถแบ่งได้ออกตามองค์ประกอบของปัจจัย และ วัตถุประสงค์ ซึ่งนิทรรศการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)

1) ประเภทของนิทรรศการแบ่งตามลักษณะของวิธีการจัดตั้งมี 3 ประเภท ดังนี้

1.1) นิทรรศการถาวร

นิทรรศการประเภทนี้เป็นการจัดแสดงเรื่องราว และวิธีการจัดแสดงแบบเดิม ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนมากจะจัดอยู่ในอาคารหรือสถานที่ที่มั่นคง และปลอดภัย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมได้อย่างเสรี

1.2) นิทรรศการชั่วคราว

นิทรรศการประเภทนี้เป็นการจัดแสดงชั่วคราว หรือในโอกาสพิเศษต่าง ๆ และเทศกาลต่างเพื่อโฆษณา และประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งระยะเวลาในการจัดแสดงจะอยู่ที่ 1-3 เดือนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดแสดง และจะเปลี่ยนเรื่องราวในการจัดแสดงไปเรื่อย ๆ

1.3) นิทรรศการสัญจร

นิทรรศการประเภทนี้เป็นการจัดแสดงในรูปแบบเดิม ๆ แต่หมุนเวียนเปลี่ยนพื้นที่ไปเรื่อย ๆ ทั้งในเมืองหลวง และตามต่างจังหวัด ไปจนถึงต่างประเทศ เพื่อการประชาสัมพันธ์ และกระจายความรู้อย่างทั่วถึง

2) ประเภทของนิทรรศการแบ่งตามลักษณะของสถานที่จัดมี 3 ประเภท ดังนี้

2.1) นิทรรศการกลางแจ้ง

นิทรรศการประเภทนี้สามารถจัดได้ทั้งแบบถาวร แบบชั่วคราว และแบบสัญจร เพียงแค่รูปแบบการจัดเป็นการจัดกลางแจ้งโดยมีที่กันแดดหรือเต็นท์เป็นที่กำบัง โดยขนาดของการจัดนิทรรศการขึ้นอยู่กับปัจจัยของสถานที่ และอุปกรณ์การจัดแสดงที่เป็นองค์ประกอบในการจัดแสดงทั้งสิ้น

2.2) นิทรรศการในร่ม

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการภายในอาคาร หรือสถานที่ที่จัดให้มีการจัดแสดงนิทรรศการโดยเฉพาะ สามารถจัดได้ทั้งแบบถาวร แบบชั่วคราว และแบบสัญจรก็ได้

2.3) นิทรรศการลอยฟ้า

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการกลางอากาศ ที่ประดิษฐ์เพื่อการค้า และการขนส่งพาณิชย์ เช่น นิทรรศการบอลลูน นิทรรศการเครื่องบิน เป็นต้น

3) ประเภทของนิทรรศการแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดมี 6 ประเภท ดังนี้

3.1) นิทรรศการเพื่อการศึกษา

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวิชาการความรู้เพื่อถ่ายทอดให้กับผู้มาเยี่ยมชม โดยอาจแบ่งแยกประเภทความรู้ไปตามหมวดหมู่ หรือเป็นแบบความรู้ทั่วไปซึ่งการจัดนิทรรศการประเภทนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน

3.2) นิทรรศการทางการตลาด

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวข้องกับสินค้าส่วนใหญ่จะพบเห็นตามห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เพื่อนำนวัตกรรมใหม่ ๆ ของสินค้าเข้ามาจัดแสดง และจำหน่ายซึ่งปัจจุบันมีแพร่หลายพอกับนิทรรศการเพื่อการศึกษา

3.3) นิทรรศการทางการเมือง

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของบ้านเมืองในยุคนั้น ๆ และประวัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติ เช่น พิชิตภัณฑ์ 14 ตุลา สงครามประชาชน พิชิตภัณฑ์แสดงร่องรอยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่กระทำโดยกลุ่มเขมรแดง เป็นต้น

3.4) นิทรรศการทางศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการด้านศิลปะ และวัฒนธรรมที่กำลังเริ่มได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะประชาชนเริ่มหันมาอนุรักษ์ และรักษาธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อกระจายความรู้ให้คนรุ่นหลังได้เกิดความภาคภูมิใจ

3.5) นิทรรศการทางทหาร

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวข้องกับยุทธโศปกรณ์ในการสู้รบ และระลึกถึงบุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าจดจำในสงครามนั้น ๆ รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการทำสงครามของทหาร

3.6) นิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กร

เป็นการจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร เช่น นิทรรศการการพิมพ์ นิทรรศการนวัตกรรมการผลิตรถยนต์ เป็นต้น

ผู้วิจัยทำการศึกษาในเรื่องของแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิทรรศการและงานแสดง สรุปได้ว่า ในการจัดนิทรรศการไม่ว่าจะเป็นประเภทใด หรือรูปแบบใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ และปัจจัยในการจัด รวมไปถึงสภาพแวดล้อมให้ไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดความขัดแย้ง และดำเนินการไปตามแบบแผนและวัตถุประสงค์ในการจัดเดียวกัน คือการกระจายความรู้ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ และเปิดโอกาสทางการเรียนรู้ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาค้นคว้าในอนาคต

2.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ คือ รูปแบบทางการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไปในทุกเพศ ทุกวัย เนื่องจากการศึกษาหาความรู้เป็นกระบวนการที่ไม่มีความสิ้นสุดและไม่ได้จำกัดเพศ อายุ และอาชีพ ดังนั้นทุกคนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ทั้งนั้น โดยการศึกษาหาความรู้จากการเดินทางท่องเที่ยวนั้นถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่หาไม่ได้จากที่ใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องเรียน ดังนั้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จึงได้รับการยอมรับ และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก หรือทุกคนอาจจะคุ้นในชื่อว่า “ทัศนศึกษา” (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555)

ทัศนศึกษา มีรากศัพท์มาจาก “ทัศนะ” แปลว่า ความเห็น การเห็นสิ่งที่เห็น “ศึกษา” เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี เรียกว่า สิกขา สิกขาหรือศึกษา แปลว่า การฝึกฝน และพัฒนา ดังนั้นจึงมีหน่วยงานหรือองค์กร และนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับทัศนศึกษาไว้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการศึกษา (2550) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับทัศนศึกษาไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนพาผู้เรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อแสวงหาคำตอบจากประสบการณ์ตรงและสถานการณ์จริง โดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้”

ทิตินา แคมมณี (2545) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับทัศนศึกษาไว้ว่า “กระบวนการที่ผู้สอนใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอน และผู้เรียนร่วมกันวางแผน และเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีการศึกษาตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปผลการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา”

อิทธิเดช น้อยไม้ (2547) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับทัศนศึกษาไว้ว่า “กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแสวงหาประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ที่มีอยู่จริงตามสถานที่ต่าง ๆ นอกห้องเรียน”

นรินทร์ สังข์รักษา (2555) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวข้องกับแนวคิดสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ไว้ 5 ข้อ ดังนี้

- 1) เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญหน้าสถานการณ์จริง และแก้ไขปัญหา เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้
- 2) ผู้เรียนได้ทำการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกค้นคว้า และลงมือทำอีกทั้งยังฝึกในเรื่องของทักษะการคิด และกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม
- 3) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย
- 4) การแบ่งกลุ่มในการทำงานผู้สอนจะดำเนินการร่วมกับผู้เรียน และมอบหมายงานเพื่อให้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

5) เน้นในเรื่องของการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยมีวัตถุประสงค์ และ จุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ในการกำหนดงาน และหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม

ดังนั้น ผู้วิจัยได้สรุปนิยามความหมายของทัศนศึกษาว่า ทัศนศึกษาคือกิจกรรมที่ผู้สอน และ ผู้เรียนทำร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปิดมุมมองใหม่ในการเรียนรู้โดยการเปิดโอกาสให้มีการนำ กลุ่มนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อที่จะได้เห็นของจริง หรือได้รับข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ ตรง ทั้งนี้การออกไปศึกษาจะต้องเหมาะสม และตอบโจทย์กับวิชาหรือหัวข้อที่เรียนเพื่อความรู้ที่ เพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้น

2.3.2 แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้สามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต เพราะการเรียนรู้ของมนุษย์ ไม่มีที่สิ้นสุด อีกทั้งในสภาวะสังคมปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แฝงตัวอยู่ตาม ประเทศที่มีความเจริญด้านการท่องเที่ยว รวมไปถึงเมืองต่าง ๆ และชุมชนท้องถิ่น จึงง่ายต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เพื่อการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ไว้ทั้งหมด 3 ข้อ ดังนี้ (นรินทร์ สังข์รักษา, 2555)

1) การกำหนดสถานที่แหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1) การไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยว หรือแหล่งเรียนรู้ในระยะทางใกล้

การนำพาผู้เรียนไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อเปิดโลก การเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งระยะทางอาจมีขอบเขตอยู่บริเวณใกล้กับโรงเรียน หรือสถานศึกษา อำเภอก หรือจังหวัดที่ตั้ง และใช้เวลาในการเดินทางไม่นาน

1.2) การไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ในระยะทางที่ไม่ไกล

การนำพาผู้เรียนไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน หรือสถานศึกษาเพื่อเปิดโลก การเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งระยะทางอาจไกลออกไปจากสถานศึกษา หรือจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน หรือสถานศึกษาแต่ไม่ไกลมาก อาทิ การเดินทางไปทัศนศึกษายังจังหวัดที่ติดกับสถานที่ตั้งของโรงเรียน หรือสถาบัน และภายในภูมิภาคนั้น ๆ โดยใช้เวลาในการเดินทางเพื่อไปศึกษาไม่เกิน 1 วัน หรือไปเช้า เย็นกลับโดยไม่ได้ค้างคืน

1.3) การไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ในระยะทางไกล

การนำพาผู้เรียนไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน หรือสถานศึกษา เพื่อเปิดโลกการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งระยะทางอาจไกลออกไปจากสถานศึกษา หรือจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน หรือสถานศึกษา โดยเดินทางไปศึกษายังจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคที่แตกต่าง และมีระยะทางที่ไกลโดยใช้เวลาในการเดินทาง เพื่อการศึกษาอย่างน้อย 1 วันขึ้นไป

2) การปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนศึกษานอกชั้นเรียน

การปฐมนิเทศผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไปในทิศทางเดียวกัน และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการเดินทาง เพื่อการเรียนรู้และศึกษา ดังนั้นก่อนจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ควรมีการจัดการประชุม หรืออบรมก่อนเดินทางทุกครั้งโดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเดินทางได้แก่

2.1) สถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป

เพื่อทราบถึงเหตุผลในการเดินทางไปเยือนในสถานที่แห่งนั้นรวมถึงการอธิบายถึงสถานที่แห่งนั้นพอสังเขป อีกทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อห้ามต่าง ๆ ที่ไม่ควรทำภายในสถานที่ที่เดินทางไป

2.2) วิธีการเดินทาง และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง

อธิบายถึงวิธีการเดินทาง ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางสัญจร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง อาหาร ที่พักค้างคืน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้ระหว่างการเดินทาง

2.3) ประโยชน์ที่จะได้รับในการร่วมเดินทาง

เมื่อผู้เดินทางทราบถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ แล้วควรแจ้ง และบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเดินทาง เพื่อไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้เห็นถึงความสำคัญของการทำกิจกรรม

3) กระบวนการ และขั้นตอนการนำผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่ที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1) กำหนดความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายในการนำผู้เรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ จะต้องก่อให้เกิดคุณค่าทางวิชาการ และได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าอย่างที่ไม่มีกิจกรรมใด ๆ มาแทนที่ได้ อีกทั้งสถานที่ที่พาไปนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับบทเรียนหรือวิชาที่เรียน และเป็นสถานที่เหมาะสมต่อการเข้าชมอีกด้วย

3.2) เตรียมความพร้อม

ผู้นำควรทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ที่จะนำผู้เรียนไป และอธิบายถึงเหตุผลในการพาไปศึกษา และทำการปฐมนิเทศแนวทางต่าง ๆ รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมในการเดินทางและกำหนดการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงระยะเวลาในการเดินทาง หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับที่พักหากมีการค้างคืน และควรแจ้งไปถึงผู้ปกครองให้รับทราบว่าทางโรงเรียน หรือสถานศึกษาจะมีการพาผู้เรียนออกไปเรียนรู้นอกสถานที่

3.3) ปฏิบัติการ และการศึกษาแหล่งเรียนรู้

นำคณะผู้เรียนออกเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่ท่องเที่ยวตามหมายในกำหนดการ โดยส่วนใหญ่ถ้ามีคณบดีนักเรียน หรือหน่วยงานเดินทางไปท่องเที่ยวเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ นั้นควรนำคณะผู้เข้าชมไปรู้จักกับเจ้าของสถานที่ หรือมีการกล่าวคำต้อนรับจากผู้ดูแล พร้อมทั้งแจกเอกสารคู่มือในการเข้าชม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างสูงสุด

3.4) ประเมินผลการดำเนินงาน

เมื่อเดินทางกลับมาแล้วนั้น ผู้สอนควรประเมินผลว่า กิจกรรมที่ออกมานั้นผลที่ได้รับเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ และต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อจะนำไปปรับปรุงและเป็นแนวทางในการพัฒนาในการออกเดินทางเพื่อศึกษา และเรียนรู้นอกสถานที่ในครั้งต่อไปในอนาคต

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นาฏยา มหิษฐ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาค คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ และการบริหารจัดการของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ อีกทั้งปัญหาของการจัดการพิพิธภัณฑ์ และจัดเสนอแนวทางการปรับปรุง และการจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ระเบียบวิธีวิจัย คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกับนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ จำนวน 199 ชุด โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ด้านรูปแบบการจัดการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ด้านการจัดสรรพื้นที่ และด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ผลจากการวิเคราะห์พบว่า

1) พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์เป็นพิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง การแพทย์ และเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงวัตถุที่ถาวรเนื่องจากวัตถุที่ใช้ในการประกอบการจัดแสดงภายในเป็นอวัยวะในร่างกายมนุษย์

2) วัตถุประสงค์ในการจัดแสดง สำหรับนักศึกษาวิชาแพทย์ใช้ในการประกอบการเรียนการสอนในวิชากายวิภาคศาสตร์ โดยการจัดแสดงจะจัดระบบตามหลักการของทางกายวิภาคศาสตร์ ซึ่งวัตถุชิ้นส่วนที่จัดแสดงสามารถจับต้องได้ และมีความปลอดภัยต่อผู้ที่ศึกษา

3) แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ควรจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อมาบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ และของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อมาปรับปรุงในการจัดแสดง และจัดหาเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่มีความรู้ด้านกายวิภาคศาสตร์ และด้านพิพิธภัณฑ์ เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มั่นคงและไว้สำหรับค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษาวิชาแพทย์

ณัฐภาพร ศรีวิลาศ (2556) ได้ศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน จากการศึกษาพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตั้งที่โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นสถานที่ที่รวบรวม และจัดแสดงประวัติ วีรกรรมและโบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับท่านเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เพื่อให้เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยสำหรับเยาวชน และชุมชนได้ศึกษา ภายในแบ่งออกเป็นเรือนไทยไม้สักทอง 3 หลัง ได้แก่ เรือนท่านเจ้าพระยา เรือนรัชดาบดินทร และเรือนศิลปนิทัศน์

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ยังคงเปิดให้เข้าชม และจัดแสดง วัตถุโบราณ ที่เกี่ยวข้องกับท่านเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จึงเป็นที่ที่ควรที่จะพัฒนา และจัดกิจกรรมนิทรรศการหมุนเวียนตลอด โดยการศึกษาปัญหาของพิพิธภัณฑ์ เพื่อจะนำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เพื่อทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้นำเสนอแผนการจัดการที่มีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นกิจกรรม การจัดนิทรรศการ ศูนย์การเรียนรู้ของคณะครู นักเรียน และผู้ปกครองตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมตลอดจนวีรกรรมของท่านเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) วิถีชีวิตในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสืบไป

วชิตา ตีคำ (2552) ได้ศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลี้ยง ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการ และปัญหาในการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลี้ยง จำนวน 4 แห่ง

ผลการศึกษาพบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลี้ยงทั้ง 4 แห่ง มีปัญหาในการจัดการ คือ ขาดความเชื่อมโยงแบบพึ่งพิงอิงอาศัยกันในลักษณะต่างคนต่างทำรูปแบบการจัดการที่เหมาะสมคือ การจัดพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการที่อยู่บนฐานของการพึ่งตนเอง และพึ่งพาภายนอกอย่างเหมาะสมบนฐานความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในชุมชน และเป็นการจัดการที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน และสังคมได้อย่างยาวนาน โดยวิธีการที่ให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลี้ยง มีการจัดการที่เชื่อมโยงพึ่งพิงอิงอาศัยกันในมิติต่าง ๆ

- 1) มิติด้านการเมือง คือ การให้องค์การบริหารส่วนตำบลสวทเป็นผู้ประสานการจัดการ โดยให้ผู้ดูแลจัดการพิพิธภัณฑสถานบ้านสวทแสนขึ้นเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำเรื่องการจัดการ
- 2) มิติด้านความเชื่อ คือ ต้องศาลสร้างเจ้าที่เพื่อสร้างความเคารพนับถือบรรพบุรุษช่างปั้นดิน และเจ้าที่ที่ดูแลคุ้มครองพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งจัดพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษช่างปั้นดินร่วมกัน
- 3) มิติด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องมีการกำหนดให้พื้นที่ภายในพิพิธภัณฑสถานทั้ง 4 แห่ง เป็นพื้นที่การอนุรักษ์ทรัพยากรทางโบราณคดี และเพิ่มมูลค่าของสินค้าธุรกิจพิพิธภัณฑสถานผ่านการสร้างสัญลักษณ์
- 4) มิติด้านการท่องเที่ยว คือ การทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความเชื่อมโยงกับทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์

บุษยมาส แดงขำ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน วัดฝางคลอง (ไทยพวน) ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวทางและรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดฝางพวน (ไทยพวน) ตลอดจนจุดเด่น และจุดด้อยของการจัดการที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการพิพิธภัณฑสถาน ระบียบวิธีในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบไปด้วย บุคลากรในพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน บุคลากรในสถานศึกษาชาวบ้านในชุมชน และประชาชนทั่วไปผ่านการศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์โดยผ่านเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์แบบบรรยายโดยใช้วิธีการตีความ แปลความหมาย และหาข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมที่ได้มาจากการกระบวนการเก็บข้อมูล

ผลจากการศึกษาพบว่าพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดฝางพวน (ไทยพวน) นั้นประกอบไปด้วยทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ทั้งทรัพยากรทางโบราณคดีภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่แสดงออก หรือศิลปะการแสดง แต่หากมองในแง่ของหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นพื้นบ้านแล้ว พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดฝางพวน (ไทยพวน) ยังมีความขัดแย้งกับบทบาทของพิพิธภัณฑสถาน 8 ประการ อันประกอบไปด้วย การรวบรวมวัตถุ ตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท และศึกษาวิจัยการทำบันทึกหลักฐาน การซ่อมสงวนรักษาวัตถุ การรักษาความปลอดภัยการจัดแสดง การให้การศึกษา และหน้าที่ทางสังคม ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแบ่งออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการจัดการข้อมูล ด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน

สันติภาพ คำสะอาด (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสาน พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นสถานที่ที่รวบรวมศิลปวัตถุที่เป็นสมบัติล้ำค่าของท้องถิ่น งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของการจัดการพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่น

ภาคอีสาน 2) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาของการจัดการพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสานในปัจจุบัน และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสานให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสังคมชุมชน ใช้พื้นที่ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นพื้นที่วิจัย พิพิธภัณฑสถานจากจังหวัดมหาสารคาม ขอนแก่น และกาฬสินธุ์ ถูกเลือกมาใช้ในการงานวิจัยนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีทั้งหมด 125 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยเทคนิคแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า

พิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสานมีประวัติความเป็นมาที่หลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เป้าหมายเพื่อเก็บรักษาวัตถุสิ่งของที่เป็นสมบัติของบรรพบุรุษ สภาพปัญหาของการบริหารจัดการในปัจจุบัน พบว่าชุมชน และผู้ดูแลขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานที่ต้อง ขาดเงินสนับสนุน และขาดเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลประจำ ทำให้บางครั้งถูกปล่อยไว้โดยไม่มีผู้ดูแล การพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสาน เพื่อให้คงอยู่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นโดยไม่มีอะไรสูญหายนั้น ต้องมีการสร้างรูปแบบที่ทำให้ชุมชนมีความรู้ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานให้ทุกคนตระหนักถึงคุณค่า การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ทุกกิจกรรมควรมีส่วนร่วมจากชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของพิพิธภัณฑสถานศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสาน เพราะสิ่งนี้จะเหมือนภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมต่อการเจริญเติบโตของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอดให้เกิดการพัฒนาการจัดการโดยชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มเติมคุณค่าให้แก่พิพิธภัณฑสถานสืบไป

จตุรนต์ รักดีวานิช (2550) การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งได้รับการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวันที่ 20 – 26 กุมภาพันธ์ 2550 จำนวน 452 คน นักท่องเที่ยวได้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในด้านคุณค่าทางธรรมชาติ ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และศาสนา และด้านคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมจำนวน 45 ข้อ ผู้วิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ และความคิดเห็นการเดินทางมา ข้อมูลได้รับการคำนวณ และแสดงค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่าสถิติ (T-statistics) และค่าสถิติ (F-test) กรณีมี

ความแตกต่างกันของความคิดเห็นในการเปรียบเทียบกลุ่มที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยผู้วิจัยเลือกใช้สถิติการทดสอบคู่ที่แตกต่างกันด้วยวิธีของนิวแมน - คูลล์ ผลวิจัยพบว่า

1) คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวไทยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในคุณค่าแต่ละด้าน และในคุณค่าโดยรวมอยู่ในระดับดี

2) นักท่องเที่ยวไทยที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านคุณค่าทางธรรมชาติ ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และศาสนา ด้านคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) นักท่องเที่ยวไทยที่มีความถี่ในการเดินทางมาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านคุณค่าทางธรรมชาติ ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) นักท่องเที่ยวไทยที่มีความถี่ในการเดินทางมาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ด้านคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และคุณค่าโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

วริสรา สิงห์สุริย์. (2549) ผลของรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัย และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วย แม่กับลูก หรือพ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ซึ่งเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 คู่ หรือ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบประเมินการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 แบบประเมินการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples โดยผลการวิจัยพบว่า

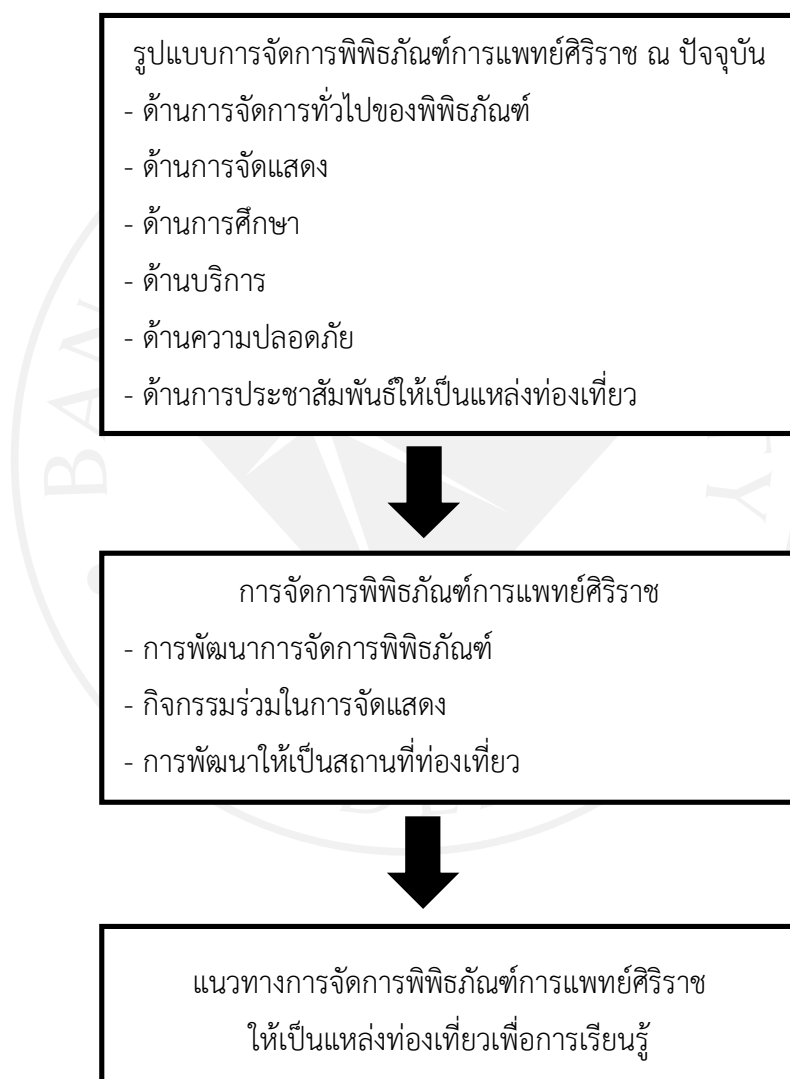
1) การเรียนรู้ของผู้ปกครองที่เกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้ปกครองการมีปฏิสัมพันธ์ กับลูกการมีส่วนร่วมระหว่างครู และผู้ปกครอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว และการรับรู้ความเป็นผู้ปกครองของพ่อแม่ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในกิจกรรมรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับ
พอใจมาก

2.5 กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

ภาพที่ 2.2: กรอบแนวคิดตามทฤษฎี

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” โดยผู้วิจัยได้มีระเบียบวิธีในการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 3.1 ประเภทของงานวิจัย
- 3.2 กลุ่มประชากร และการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การทดสอบเครื่องมือ
- 3.5 วิธีการเก็บข้อมูล
- 3.6 ประเภทของตัวแปร
- 3.7 การจัดทำข้อมูล
- 3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประเภทของงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research) ซึ่งมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษารื่องแนวทางการจัดการพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และมีการสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหน่วยงานพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและการจัดการพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราช โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ภายในพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพิพธิภัณฑ์โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยพิพธิภัณฑ์อื่นทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานพิพธิภัณฑ์ และเก็บแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเน้นรูปแบบในการจัดแสดงภายในพิพธิภัณฑ์ การจัดสรรพื้นที่ภายในพิพธิภัณฑ์ และการจัดการพิพธิภัณฑ์การแพทย์ศิริราช จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลที่ได้จากการวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา อภิปรายผล สรุปผลการศึกษา

3.2 กลุ่มประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

- 1) ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ คือ หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑศิริราชจำนวน 1 คน
- 2) อาจารย์หัวหน้าภาควิชาที่มีหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ หรือภัณฑารักษ์ที่มีหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑจำนวน 6 คน

3) นักท่องเที่ยว คือ นักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนที่เข้ามาเยี่ยมชมภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชเพื่อการท่องเที่ยวและศึกษาหาความรู้

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ กลุ่มหัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑ บุคคลที่มีหน้าที่ดูแลและผู้บริหารงานพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชจะการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05) ตามสูตรสมการคำนวณ

$$n = \left\{ \frac{Z^2}{4e^2} \right\}$$

โดย

- n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 Z = ระดับความเชื่อมั่นกำหนดที่ 95%
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ +5%

$$\text{แทนค่า} = \left\{ \frac{1.96^2}{4 * (0.05)^2} \right\} = 384.16$$

ผลจากการคำนวณ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 385 คน และได้สำรองเผื่อการสูญเสียของแบบสอบถามไว้ 15 ชุด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 การวิจัยจากเอกสาร

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่ได้จากการค้นคว้าคือ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑสถาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดนิทรรศการและงานแสดง และการศึกษากฎนิศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาจากการค้นคว้าจาก เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสารประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถาน และสื่อทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ต่าง ๆ โดยมีห้องสมุดของสถาบันต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้า ดังนี้

- 1) สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตกล้วยน้ำไท
- 2) สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ
- 3) สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 4) พิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราช

3.3.2 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

3.3.2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราช

3.3.3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

เป็นการเดินสำรวจภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราช โดยมีพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 6 พิพิธภัณฑสถาน โรงพยาบาลศิริราช อาคารอดุลยเดชวิกรม และพิพิธภัณฑสถานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พิพิธภัณฑสถานร่างกายมนุษย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น เพื่อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ สภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการรูปแบบพิพิธภัณฑสถาน และการจัดกิจกรรมและนิทรรศการต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑสถาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราชในอนาคต

3.3.4 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแยกออกเป็นสองส่วน ได้แก่ สำหรับคำถามในแบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามชนิดปลายปิดสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียวจากตัวเลือกทั้งหมดที่กำหนดให้ ประกอบไปด้วยรายละเอียด ดังนี้ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ด้านพฤติกรรมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ จำนวนครั้งในการเข้าชม
สาเหตุในการเข้าชม ช่วงเวลาในการเข้าชม เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ด้านรูปแบบในการจัดแสดงนิทรรศการ

ส่วนที่ 4 ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความสำคัญกับปัจจัยในระดับต่าง ๆ ซึ่งกำหนดคะแนน
ดังต่อไปนี้

ระดับความสำคัญมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
ระดับความสำคัญมาก	คะแนนเท่ากับ	4
ระดับความสำคัญปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
ระดับความสำคัญน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
ระดับความสำคัญน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามของผู้วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการปฏิบัติ
และขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด
- 2) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา เพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางในการออกแบบ
แบบสอบถาม
- 3) จัดทำแบบสอบถามและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อทำการ
ตรวจสอบ และนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์
- 4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำชี้แนะเพื่อความถูกต้อง

3.5 วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อช่วยสร้างความ
เข้าใจพื้นฐานในการวิจัย ช่วยในการออกแบบสอบถาม และรวมไปถึงในการได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
โดยมีแหล่งที่มาของข้อมูล ดังนี้

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งจำดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กำหนดไว้
จนครบตามจำนวน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารและวารสารที่สามารถอ้างอิงได้ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการสร้างแบบสอบถาม

3.6 ประเภทของตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ตัวแปร ดังนี้

3.6.1 เพศ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 2 ทาง (Dichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2540 อ้างใน อัมพรศรี ม่วงคง, 2552) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่

3.6.1.1 เพศชาย

3.6.1.2 เพศหญิง

3.6.2 อายุ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2540 อ้างใน อัมพรศรี ม่วงคง, 2552) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งการกำหนดช่วงอายุมีการแบ่งเกณฑ์อายุเป็นช่วง ห่างช่วงละ 10 ปี แสดงช่วงอายุต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม ดังนี้

3.6.2.1 อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี

3.6.2.2 อายุ 21 – 30 ปี

3.6.2.3 อายุ 31 – 40 ปี

3.6.2.4 อายุ 41 – 50 ปี

3.6.2.5 อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3.6.3 สถานภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด เป็นข้อมูลแบบ Identification Information

3.6.3.1 โสด

3.6.3.2 สมรส

3.6.3.3 หย่าร้าง

3.6.3.4 แยกกันอยู่

3.6.4 ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) โดยกำหนดเป็น

- 3.6.4.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา
- 3.6.4.2 มัธยมศึกษา
- 3.6.4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.
- 3.6.4.4 อนุปริญญา/ ปวส.
- 3.6.4.5 ปริญญาตรี
- 3.6.4.6 สูงกว่าระดับปริญญาตรี

3.6.5 อาชีพ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ดังนี้

- 3.6.5.1 นักเรียน
- 3.6.5.2 นิสิต/ นักศึกษา
- 3.6.5.3 แพทย์
- 3.6.5.4 พยาบาล
- 3.6.5.5 ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 3.6.5.6 พนักงานบริษัทเอกชน
- 3.6.5.7 ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ/ รับจ้าง
- 3.6.5.8 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3.6.6 รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งการกำหนดช่วงอายุมีการแบ่งเกณฑ์รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นช่วง ห่างช่วงละ 20,000 บาท/ เดือน แสดงช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม ดังนี้

- 3.6.6.1 ไม่เกิน 10,000 บาท/ เดือน
- 3.6.6.2 รายได้ 10,001 – 30,000 บาท/ เดือน
- 3.6.6.3 รายได้ 30,001 – 50,000 บาท/ เดือน
- 3.6.6.4 รายได้ 50,001 – 70,000 บาท/ เดือน
- 3.6.6.5 รายได้มากกว่า 70,000 ขึ้นไป

3.7 การจัดทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

- 1) ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
- 2) การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า
- 3) การประมวลผลข้อมูลที่ลงรหัสไว้แล้ว ได้นำมาบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อการประมวลผลข้อมูล ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Science หรือ SPSS) และมีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และได้กำหนดแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้

คะแนน 1.00 – 1.50	หมายถึง มีความสำคัญระดับน้อยที่สุด
คะแนน 1.51 – 2.50	หมายถึง มีความสำคัญน้อย
คะแนน 2.51 – 3.50	หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
คะแนน 3.51 – 4.50	หมายถึง มีความสำคัญมาก
คะแนน 4.51 – 5.00	หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.8.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

- 1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

โดยที่ P	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
f	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

- 2) (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

โดยที่ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum_{i=1}^n x_i$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$SD. = \frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}$$

โดยที่ SD. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ และได้วิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรือภัณฑรักษ์พิพิธภัณฑ์ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ซึ่งภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชประกอบไปด้วย 6 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน และพิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร และผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นตามคำถามในการสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่ เป็นการนำเสนอรูปแบบพรรณนาสภาพทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช และประวัติความเป็นมาของในแต่ละพิพิธภัณฑ์ โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1) ด้านการเดินทาง และการคมนาคม

- 1.1) แผนที่การเดินทางมายังโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
- 1.2) ที่ตั้งอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชทั้ง 2 อาคาร ภายในโรงพยาบาลศิริราช
- 1.3) ป้ายบอกตำแหน่งที่ตั้งของอาคารพิพิธภัณฑ์ ภายในโรงพยาบาลศิริราช

2) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช และสภาพปัญหาของพิพิธภัณฑ์

- 2.1) บริเวณจำหน่ายบัตรเข้าชม และพื้นที่บริการส่วนหน้า
- 2.2) ร้านจำหน่ายอาหารเครื่องดื่ม และของที่ระลึก
- 2.3) พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส
- 2.4) พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน
- 2.5) พิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
- 2.6) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์
- 2.7) พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน

2.8) พิพิธภัณฑสถานและห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร

3) ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1) โรงพยาบาลศิริราช

3.2) คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

3.3) หน่วยพิพิธภัณฑสถานศิริราช

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ
นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชม พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช ณ ตึกอตุลยเดชวิกรม และตึกกายวิภาคศาสตร์
โรงพยาบาลศิริราช และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ หรือภัณฑกรักษ์พิพิธภัณฑสถาน โดยจะแบ่งเป็นหัวข้อ
ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน หรือภัณฑกรักษ์พิพิธภัณฑสถาน

2) แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชม พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช

4.1 ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่ เป็นการนำเสนอรูปแบบพรรณาสภาพทั่วไปของ
พิพิธภัณฑสถานศิริราช และประวัติความเป็นมาของในแต่ละพิพิธภัณฑ
ด้านการเดินทาง และการคมนาคม

ภาพที่ 4.1: แผนที่การเดินทางมาโรงพยาบาลศิริราช

ที่มา: โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์. (2559). แผนที่การเดินทางมาโรงพยาบาลศิริราช.
สืบค้นจาก www.i-career.siphhospital.com.

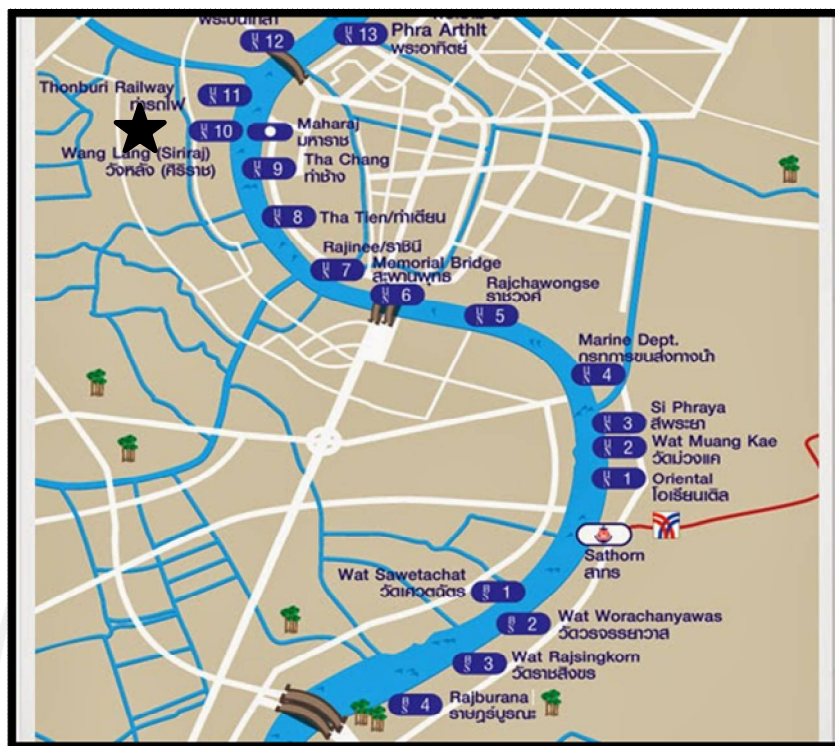
การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวสามารถเดินทางได้ 2 ทางหลัก คือ ลงสะพานพระปิ่นเกล้าเข้าสู่
ถนนบรมราชชนนี 300 เมตร เลี้ยวซ้ายที่สี่แยกอรุณอมรินทร์ 1 กิโลเมตร จะเห็นโรงพยาบาลศิริราช
ทางซ้ายมือ อีกเส้นทางคือมาจากทางท่าพระเข้าสู่ถนนจรัญสนิทวงศ์ตรงมาเรื่อย ๆ จนถึงสามแยกไฟ
ฉายจากนั้นให้เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนพหลโยธิน ตรงมาประมาณ 2 กิโลเมตร โรงพยาบาลจะอยู่ทางด้าน
ซ้ายมือ

ภาพที่ 4.3: แผนที่อาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ ภายในโรงพยาบาลศิริราช

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีทั้งหมด 6 พิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีการจัดแสดงทั้งหมด 2 อาคาร คือ อาคารอดุลยเดชวิกรม ชั้น 2 ภายในประกอบด้วย 4 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์สัมผัส เอลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (ตั้งอยู่ภายในห้องจัดแสดงเดียวกันกับพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน) และอาคารกายวิภาคศาสตร์ ภายในประกอบไปด้วย 2 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอนและพิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร

ภาพที่ 4.4: แผนที่การเดินทางเรือ และท่าเรือในเขตกรุงเทพมหานคร

ที่มา: แผนที่การเดินทางเรือ และท่าเรือในเขตกรุงเทพมหานคร. (2559). สืบค้นจาก www.j-channel.jp.

การเดินทางมายังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช โรงพยาบาลศิริราช ทางน้ำโดยเรือด่วน เจ้าพระยา สามารถจอดลงที่ท่าเรือรถไฟบางกอกน้อย หรือปัจจุบันเรียกว่าท่าเรือรถไฟ ป้ายท่าเรือ หมายเลขที่ 11 ซึ่งจะถึงโรงพยาบาล และใกล้ต่อการเดินเท้าเข้ามายังอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราช

ภาพที่ 4.5: เรือด่วนเจ้าพระยาในการเดินทางทางน้ำ

การเดินทางขนส่งทางน้ำโดยเรือด่วนเจ้าพระยา เป็นการเดินทางที่สะดวกในการมายัง พิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช โดยมีเรือ 2 ประเภท ให้เลือกโดยสาร เรือประเภทแรกคือเรือด่วนทั่วไป (ธงส้ม) ราคา 14 บาท ตลอดการเดินทาง โดยการเดินเรือจะเริ่มต้นที่ ท่าเรือวัดราชสิงขร – นนทบุรี เวลาเดินเรือ 6.00 น. – 19.00 น. (ข้อมูลอัตราค่าโดยสาร และตารางเวลาการเดินเรือ ณ วันที่ 15 มีนาคม 2559) และเรือประเภทที่สองคือเรือด่วนเพื่อการท่องเที่ยว (ธงฟ้า) ราคา 40 บาท ตลอดการเดินทาง โดยเรือจะเริ่มต้นที่ท่าหน้าสาทร – ท่าพระอาทิตย์ เวลาเดินเรือ 9.30 น. – 16.00 น. (ข้อมูลอัตราค่าโดยสาร และตารางเวลาการเดินเรือ ณ วันที่ 15 มีนาคม 2559)

ภาพที่ 4.6: ป้าย และสัญลักษณ์บอกทางไปยังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชรูปแบบต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลศิริราช

ป้ายบอกทาง และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชสามารถสังเกตเห็นได้ตามด้านข้างของตัวอาคารต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลศิริราชซึ่งมีขนาดป้ายที่ไม่ใหญ่มากนักแต่จะเห็นได้ชัดเจน เพราะมีสีที่ค่อนข้างดึงดูดความสนใจคือสีเหลืองอีกทั้งข้อความภายในป้ายบอกทางยังประกอบไปด้วยทั้งหมด 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น

ภาพที่ 4.7: ตึกอดุลยเดชวิกรม ที่ตั้งของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาลศิริราช

ตึกอดุลยเดชวิกรม เป็นตึกเรียนของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งภายในอาคารประกอบไปด้วยห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ต่าง ๆ และห้องปฏิบัติงานของคณะอาจารย์แต่ละภาควิชา อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชบริเวณชั้น 2 ของอาคาร ซึ่งภายในอาคารนี้มีทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ ได้แก่ พิพิธภัณฑพยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑนิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑปรสิตวิทยาและพิพิธภัณฑสัณษัต์ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (ตั้งอยู่ภายในห้องจัดแสดงเดียวกันกับพิพิธภัณฑนิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน)

ภาพที่ 4.8: บรรยากาศภายในตึกอตุลยเดชวิกรม ที่ตั้งของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
ภายในโรงพยาบาลศิริราช

ภายในตึกอตุลยเดชวิกรม เนื่องจากเป็นตึกเรียนโดยส่วนใหญ่ภายในอาคารจึงดูไม่เป็นที่ดึงดูดสายตามากนักทั้งภายในและภายนอกและในส่วนของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชจะต้องทำการแลกบัตรผู้มาติดต่อบริเวณโต๊ะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยก่อนเดินขึ้นไปชั้น 2 เพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ

ภาพที่ 4.9: ตึกกายวิภาคศาสตร์ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ภายในโรงพยาบาลศิริราช

อาคารกายวิภาคศาสตร์ เป็นอาคารที่มีพิพิธภัณฑ์กายวิภาค-คอนดอนจัดแสดงอยู่ที่บริเวณชั้น 3 ของอาคาร และพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร จัดแสดงอยู่บริเวณชั้น 1 ด้านข้างของอาคาร

ภาพที่ 4.10: บรรยากาศภายในตึกกายวิภาคศาสตร์ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
ภายในโรงพยาบาลศิริราช

ลักษณะภายในของตึกอาคารกายวิภาคศาสตร์ บริเวณชั้นที่ 1 เป็นห้องรับบริจาคร่างกายของโรงพยาบาลศิริราช สำนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพิพิธภัณฑ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร บริเวณชั้นที่ 2 เป็นห้องที่นักศึกษาแพทย์ใช้ในการเรียนการสอนกับร่างของอาจารย์ใหญ่ และบริเวณชั้นที่ 3 เป็นในส่วนของพิพิธภัณฑกายวิภาค-คอนดอน และคลังเก็บวัตถุชิ้นส่วนร่างกายมนุษย์ที่ใช้ในการจัดแสดง และเพื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาแพทย์

ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของพิพิธภัณฑต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช และสภาพปัญหาของพิพิธภัณฑ

ภาพที่ 4.11: บริเวณจำหน่ายบัตรเข้าชม และพื้นที่บริการส่วนหน้า

ที่มา: พิพิธภัณฑศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

จุดจำหน่ายบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑศิริราช และโต๊ะประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑศิริราชมีการปรับปรุงให้ดูทันสมัยมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาและทำการติดต่อเพื่อซื้อบัตรเข้าชมได้ทันที แต่อาจจะไม่สะดวกต่อการนั่งพักผ่อนบริเวณด้านหน้าเนื่องจาก จุดอำนวยความสะดวกบริเวณนั้นอาจจะไม่มีที่นั่งเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่เข้ามาชมกันเป็นจำนวนมาก และในเรื่องของพื้นที่การจัดการที่จำกัดอาจทำให้ไม่สะดวกในการจัดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากพอได้

ภาพที่ 4.12: ร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม บริเวณส่วนหน้าของพิพิธภัณฑ

ร้านจำหน่ายเครื่องดื่ม และของว่าง มีขนาดไม่ใหญ่มากอยู่บริเวณมุมทางออกของพิพิธภัณฑ ซึ่งมีขนาดที่นั้งให้บริการเพียง 4 ท่านเท่านั้น แต่มีเครื่องดื่มที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ภายในอาคาร นักศึกษา ในโรงพยาบาลศิริราชเท่านั้น และไม่ห่างกันมากมีบริการตู้เครื่องดื่มหยอดเหรียญที่มีตัวเลือกไม่มากมายนัก

ภาพที่ 4.13: จุดจำหน่ายของที่ระลึก บริเวณส่วนหน้าของพิพิธภัณฑ์

จุดจำหน่ายของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มีการจัดวางเป็นรูปแบบของตู้ตามรูปภาพที่ปรากฏ โดยถ้านักท่องเที่ยวต้องการของสิ่งใดภายในตู้เจ้าหน้าที่บริการส่วนหน้าจะไปเอาให้จากคลังเก็บสินค้า และนำมาให้นักท่องเที่ยวที่เลือกซื้อ โดยการจัดวางอาจไม่เป็นที่น่าดึงดูด และสนใจแก่นักท่องเที่ยวมากนัก หรือของที่ระลึกบางอย่างอาจยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ภาพที่ 4.14: สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช

สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ภายในบริเวณของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช อาทิ ตู้เก็บสัมภาระของนักท่องเที่ยวที่มีให้บริการฟรีแก่ผู้เข้าชม (จะต้องทำการแลกบัตรก่อนใช้บริการ) ห้องสุขาชาย - หญิง ที่ภายในมีความสะอาด และสะดวกในการเข้าใช้งาน ถังขยะ แพนผังในการเดินชมพิพิธภัณฑ และแผนที่ภายในโรงพยาบาลศิริราช และลิฟต์ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่พิการ

ภาพที่ 4.15: พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส

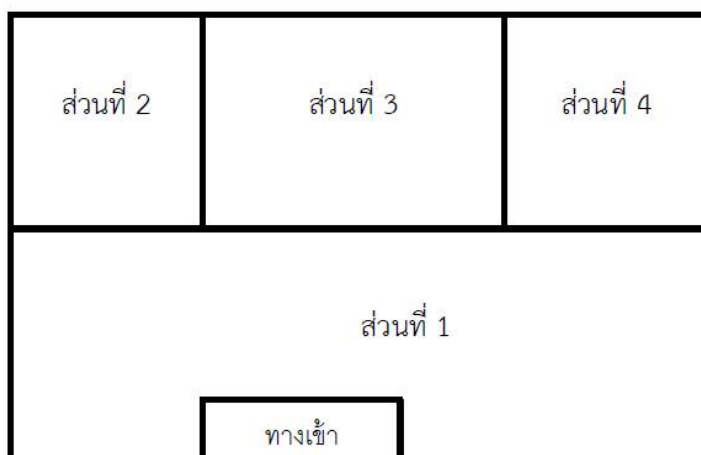
ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส (ELLIS PATHOLOGICAL MUSEUM) เริ่มก่อตั้งโดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ A.G. Ellis ซึ่งเป็นหัวหน้าห้องพยาธิวิทยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2462 ถึง พ.ศ. 2471 เริ่มต้นจากการสะสมอวัยวะที่เกิดพยาธิสภาพที่ได้มาจากผู้เข้ารับการรักษา และจากผู้เสียชีวิต โดยใช้เทคนิคการเก็บรักษาเฉพาะทางไว้ในภาชนะที่เป็นแก้ว หรือพลาสติกใส และจัดแบ่งหมวดหมู่ของอวัยวะต่าง ๆ และประเภทของโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากพยาธิ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและวิจัยสาเหตุของโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากพยาธิ แต่ยังไม่เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชม ต่อมาพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิสได้มีการเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชม เนื่องในวันฉลองครบรอบ 60 ปี ศิริราช และได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมจำนวนมากจึงทำการเปิดพิพิธภัณฑ์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525)

พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดทำให้ภายในพิพิธภัณฑ์ดูเข้ากับยุคสมัย และดึงดูดความสนใจในการเข้าชม แต่เนื่องด้วยบอร์ดการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ มีข้อมูลที่ค่อนข้างมากทำให้ผู้เข้าชมอาจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร แต่ด้วยข้อมูลทางการแพทย์ของโรคที่เกิด

จากพยาธิไม่สามารถอธิบายให้สั้น และกระชับได้ ทางพิพิธภัณฑ์จึงออกแบบบอร์ดที่จัดแสดงข้อความให้ดูน่าสนใจ และแฝงไปด้วยลูกเล่นของการจัดแสดงเล็กน้อย เพื่อให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการเข้าชม

ภาพที่ 4.16: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาแอลลิส

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาแอลลิส อยู่ในความดูแลของภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ ตึกอดุลยเดชวิกรม ชั้น 2 โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาแอลลิสแบ่งรูปแบบการจัดแสดงเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 พยาธิวิทยาในประเทศไทย

ส่วนที่ 2 โรคหัวใจ และหลอดเลือด

ส่วนที่ 3 โรคระบบสืบพันธุ์ และความผิดปกติแต่กำเนิด

ส่วนที่ 4 มะเร็งที่พบบ่อยในประเทศไทย

ภาพที่ 4.17: พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน (SONGKRAN NIYOMSANE FORENSIC MEDICINE MUSEUM) เริ่มก่อตั้งโดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ สงกรานต์ นิยมเสน ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าสาขานิติเวชศาสตร์ ในขณะนั้น ซึ่งแต่เดิมเป็นการเก็บข้อมูล และหลักฐานวัตถุพยานที่ได้จากผู้เสียชีวิตที่เกิดจากการตายที่ผิดธรรมชาติ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าแต่ยังไม่ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาเยี่ยมชม ต่อมาเริ่มมีการเปิดพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชม ในงานฉลองครบรอบ 72 ปี และครบรอบ 84 ปี ของโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และเมื่อปี พ.ศ. 2508 เริ่มเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมอย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน (คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525)

พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในการจัดแสดงแบบเดิม ๆ โดยวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงส่วนใหญ่อาจต้องได้รับการปกป้องโดยการล็อกกุญแจเพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการสูญหายอีกครั้งเหมือนเหตุที่เกิดขึ้นในอดีต เพราะวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์มีเป็นจำนวนมาก และสำคัญต่อการศึกษาวิจัย และค้นคว้าทางการแพทย์ทั้งสิ้น

ภาพที่ 4.18: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน

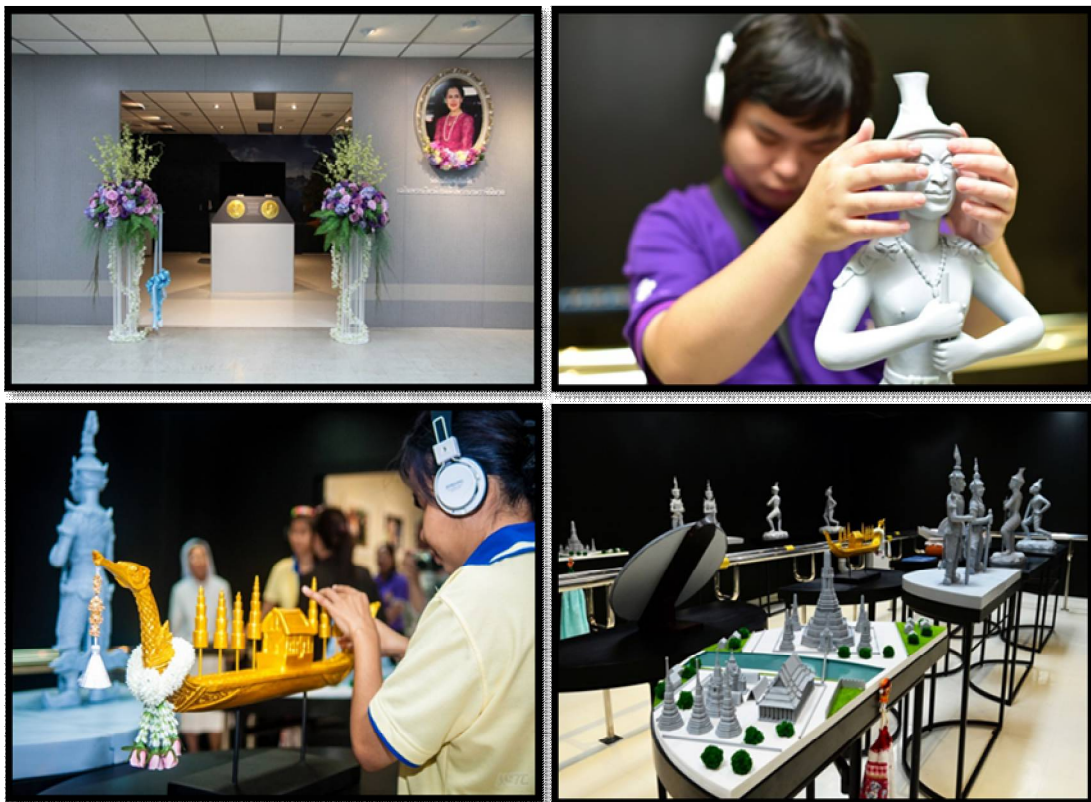
ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน อยู่ในความดูแลของภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ ตึกอดุลยเดชวิกรม ชั้น 2 โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน แบ่งรูปแบบการจัดแสดงเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 อุบัติภัย (ศิริราชกับสึนามิ)

ส่วนที่ 2 การฆาตกรรม (วัตถุพยานต่าง ๆ ที่ได้จากผู้เสียชีวิต)

ส่วนที่ 3 อุบัติเหตุ (อวัยวะต่าง ๆ ที่เกิดจากอุบัติเหตุ)

ภาพที่ 4.19: พิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (ตั้งอยู่ภายในห้องจัดแสดงเดียวกันกับพิพิธภัณฑน์ติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน) ก่อตั้งโดยหน่วยงานและสถาบันที่หลากหลายร่วมมือกัน อาทิ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล วิทยาลัยราชสุด มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และเครือข่ายสหวิทยาการแห่งราชบัณฑิตยสถานในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกันก่อตั้งขึ้นในวันที่ 9 สิงหาคม 2556 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา โดยมีแนวคิดที่ว่า “ผู้บกพร่องทางการมองเห็น ควรจะได้รับความรู้จากพิพิธภัณฑ์เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป” (กษิษา อาตุลยพัฒน์, 2558)

ภายในห้องจัดแสดงเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้า และมีการจัดตั้งวางสิ่งของที่ไม่ว่าก่อให้เกิดความอันตรายของผู้พิการทางสายตา คือไม่มีมุมหรือของมีคม และง่ายต่อการเดินเชื่อมต่อไปยังฐานต่อไป โดยมีราวจับ และในขณะที่สัมผัสสิ่งของผู้เข้าชมที่พิการทางสายตาจะสวมหูฟังเพื่อฟังคำอธิบาย

ระหว่างสัมผัสสิ่งของชิ้นนั้น ซึ่งพิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สามารถเข้าชมได้ทั้งผู้พิการทางสายตา และบุคคลทั่วไปที่มีร่างกายปกติ เพื่อศึกษาและเข้าใจถึงผู้พิการทางสายตาได้มากขึ้น และอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมปัจจุบัน

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สัมผัส เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ อยู่ในความดูแลของภาค วิชาพยาบาลวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ตึก อุดมเดชวิกรม ชั้น 2 ภายในห้องเดียวกับพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน โรงพยาบาล ศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน มีการจัดแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย และการท่องเที่ยวไทย ซึ่งภายในจะแบ่งฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 8 ฐาน ดังนี้

ฐานที่ 1 ฐานวัดโพธิ์ วัด - อรุณา แม่น้ำเจ้าพระยา

ฐานที่ 2 ฐานยักษ์วัดโพธิ์ ยักษ์วัดแจ้ง

ฐานที่ 3 ฐานฤษีตัดตน ท่าดำรงกายอายุยืน

ฐานที่ 4 ฐานฤษีตัดตนท่าแก้ไหล่แก้ขา

ฐานที่ 5 ฐานสมุนไพร

ฐานที่ 6 ฐานการปรุงยาสมุนไพร

ฐานที่ 7 ฐานเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์

ฐานที่ 8 ฐานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 4.20: พิพิธภัณฑ์ปรสิตวิทยา

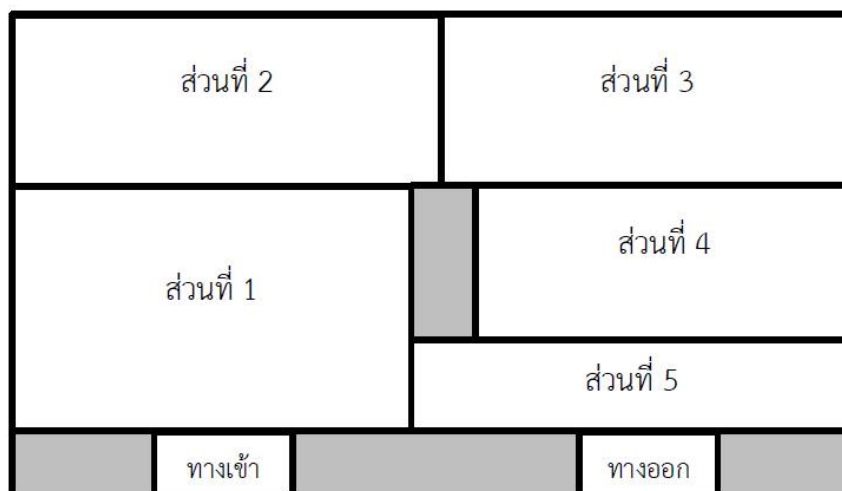

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์ปรสิตวิทยา (Parasitology Museum) เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2513 โดยศาสตราจารย์นายแพทย์ วิจิตร ไชยพร ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาในขณะนั้น โดยการเก็บรวบรวมสิ่งแสดงที่เป็นตัวอย่างพยาธิชนิดต่าง ๆ ที่ได้มาจากผู้เข้ารับการรักษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป และนักศึกษาแพทย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งนอกเหนือจากปรสิตที่จัดแสดงแล้วยังมีสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ไว้ด้วย (คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525) และยังจำลองถึงสภาพความเป็นอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบันที่เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อจากปรสิตต่าง ๆ จากการรับประทานอาหารที่ไม่สะอาด

พิพิธภัณฑ์ปรสิตวิทยายังคงรูปแบบของการจัดแสดงที่จำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยกับการเลือกรับประทานอาหาร และการอาศัยโดยสิ่งจัดแสดงที่เป็นชนิดของปรสิตต่าง ๆ อาจมีไม่มากนักเนื่องจากเป็นวัตถุที่ค่อนข้างหามาเพื่อเก็บรักษา และจัดแสดงได้ยาก ดังนั้นจึงใช้การจัดแสดงแบบปัจจุบันเพื่อให้ผู้เข้าชมได้เข้าใจในเรื่องราวของปรสิตวิทยา

ภาพที่ 4.21: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ปรีติวิทยา

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ปรีติวิทยา อยู่ในความดูแลของภาควิชาปรสิต คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ ตึกอตุลยเดชวิกรม ชั้น 2 โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ปรีติวิทยา แบ่งรูปแบบการจัดแสดงเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การรับประทานอาหาร

ส่วนที่ 2 พยาธิตัวกลมชนิดต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 โปรโตซัว (Protozoa)

ส่วนที่ 4 แมลงนำโรค และสัตว์มีพิษชนิดต่าง ๆ

ส่วนที่ 5 หอเกียรติคุณอาจารย์แพทย์

ภาพที่ 4.22: พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน

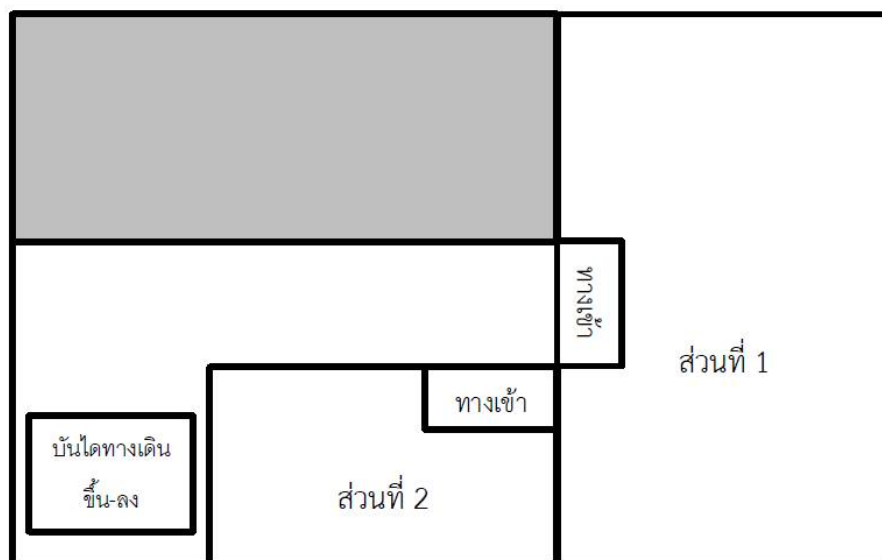

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน (Congdon's Anatomical Museum) ก่อตั้งขึ้นโดย ศาสตราจารย์เอ็ดการ์ เดวิสสัน คองดอน ซึ่งเข้ามาในขณะที่ยังเป็นแพทย์ศาสตร์ ศิริราชพยาบาลมีความร่วมมือกับมูลนิธิรีโอคิกเฟลเลอร์ เพื่อปรับปรุงการศึกษาทางการแพทย์ และต่อมาศาสตราจารย์นายแพทย์ สุต แสงวีเชียร ได้ทำการพัฒนาต่อยอดจากเดิมที่มีวัตถุจัดแสดงเพียงไม่กี่ชิ้น และเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยนำนวัตกรรมใหม่คือ การนำโพลีลาสติกใสที่ใส่น้ำยา และรักษาวัตถุที่จัดแสดงเพื่อที่จะเก็บรักษาได้เป็นเวลายาวนาน และได้พัฒนาจนเปิดให้เป็นพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน เมื่อปี พ.ศ. 2491 จนถึงปัจจุบัน (กิตติยา อาตุลย์พัฒน์, 2558)

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จัดแสดงอยู่บนอาคารที่เก่าแก่ของโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในประกอบไปด้วยห้องเรียน และห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีปัญหาในเรื่องของพื้นที่การจัดแสดงเพราะสิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดงมีเป็นจำนวนมากแต่มีพื้นที่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และสิ่งของที่จัดแสดงอาจเกิดอันตราย เนื่องจากไม่มีระบบรักษาความปลอดภัยสำหรับวัตถุที่จัดแสดงที่มีมาตรฐานเพียงพอ

ภาพที่ 4.23: แผนผังการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน อยู่ในความดูแลของภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ ตึกกายวิภาคศาสตร์ ชั้น 3 โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน แบ่งรูปแบบการจัดแสดงเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สิ่งแสดงทางกายวิภาคศาสตร์ทั่วไป

ส่วนที่ 2 กระดูก และข้อต่อ

ภาพที่ 4.24: พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร

ที่มา: พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร เริ่มก่อตั้งโดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุด แสง-วิเชียร โดยท่านได้มีโอกาสร่วมชุดค้นกับคณะไทย-เดนมาร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2500 ท่านจึงเริ่มเก็บสะสมวัตถุทางโบราณคดี และโครงกระดูกมนุษย์ของสมัยต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอนและสะสมเรื่อยมาจนมีตัวอย่างวัตถุมากขึ้น และได้เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2515 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (กษิษา อาตุลยพัฒน์, 2558)

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร อยู่ในความดูแลของภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งพิพิธภัณฑ์จัดแสดงอยู่ที่ ตึกกายวิภาคศาสตร์ ชั้น 1 (ตึกใหม่ด้านทิศตะวันออก) โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร มีการแสดงเพียง 1 ห้องโดยภายในจัดแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการมนุษย์ในสมัยต่าง ๆ อุปกรณ์เครื่องใช้ในยุคต่าง ๆ ที่ทำการขุดพบและตัวอย่างวัตถุโบราณต่าง ๆ ที่ ศาสตราจารย์

นายแพทย์ สูด แสงวิเชียร ได้ขุดพบมาสะสมรวบรวมไว้ที่นี่เพื่อการศึกษาค้นคว้าทางการวิจัย และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมเพื่อศึกษาหาความรู้

พิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร มีพื้นที่ในการจัดแสดงที่ค่อนข้างจำกัด ที่อยู่ในอาคารที่เก่าแก่ จึงทำให้ภายในยากต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง อีกทั้งของที่จัดแสดงบางอย่างอาจจะไม่มีคำอธิบาย หรือเคยมีแต่ได้หายไปแล้ว จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมอาจจะไม่ได้รับความรู้ในการเข้าชมมากนัก อีกทั้งยังยากต่อการค้นหาห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียรอีกด้วย

ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2.25: โรงพยาบาลศิริราช

โรงพยาบาลศิริราช เป็นโรงพยาบาลที่มีความเก่าแก่ของประเทศไทยเปิดขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดด้วยพระองค์เอง ณ วันที่ 26 เมษายน 2431 และพระราชทานนามว่า “โรงพยาบาลศิริราช” จนถึงปัจจุบัน ซึ่งโรงพยาบาลศิริราชมีชื่อเสียงทางการแพทย์ทั้งไทย และต่างประเทศตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จึงได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปในการเข้ามารับการรักษา จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญใน

แขนงต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ซึ่งโรงพยาบาลศิริราชเป็นสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในปัจจุบัน

ภาพที่ 4.26: คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นคณะแพทย์ที่มีชื่อเสียงทางด้านการเรียนการสอนในศาสตร์ของการแพทย์ทุกแขนง จนเป็นที่ยอมรับของวงการแพทย์ทั่วโลก ซึ่งในอดีตได้เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านการแพทย์ในปี พ.ศ. 2432 แต่เริ่มทำการสอน ณ วันที่ 5 กันยายน 2433 จนกระทั่งวันที่ 1 พฤษภาคม 2436 จึงได้เปิดอย่างเป็นทางการโดยใช้ชื่อ “โรงเรียนแพทยากร” และพัฒนาเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันโดยใช้ชื่อว่า “คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล” มีอายุ 126 ปี (ข้อมูลวันที่ 25 เมษายน 2559) ซึ่งมีหลายภาควิชาที่อยู่ในความดูแลของคณะ อีกทั้งในแต่ละภาควิชายังเป็นผู้ดูแลแต่ละพิพิธภัณฑ์ ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ภาพที่ 4.27:หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช

หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนงานในด้านต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ภายในโรงพยาบาลศิริราช และมีพิพิธภัณฑ์ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลทั้งหมด 2 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชซึ่งประกอบไปด้วย 6 พิพิธภัณฑ์ย่อย คือ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์สัมผัส เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พิพิธภัณฑ์ปรีดิวิทยา พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน และพิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร และพิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน

4.2 ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ จำนวน 7 ท่าน ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ โดยเป็นประเด็นสัมภาษณ์ ดังนี้

ท่านที่ 1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช (การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช เพื่อมาเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลาง และสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโรงพยาบาลศิริราชดังนี้

1.1) เพื่อรวบรวมสิ่งแสดง วิเคราะห์ จำแนกแยกประเภท ประเมินคุณค่าทำ
ทะเบียนซ่อมแซม และอนุรักษ์สิ่งแสดงจากทุกหน่วยงานขอคณะอย่างเป็นระบบ

1.2) เพื่อเป็นสถานบริการการศึกษาการวิจัยพัฒนาทางการแพทย์ และการ
สาธารณสุข ที่ได้มาตรฐานเต็มประสิทธิภาพ

1.3) เพื่อการจัดแสดงประวัติ และวิวัฒนาการทางการแพทย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึง
ปัจจุบัน ประวัติ และวิวัฒนาการทางการแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ประวัติพื้นที่
บริเวณวังหลังบางกอกน้อย สถานีรถไฟธนบุรี การชูดค้น และการพบหลักฐานโบราณคดีที่สำคัญเพื่อ
พัฒนาให้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางการแพทย์ และการสาธารณสุขแก่ประชาชนทุกระดับ

1.4) เพื่อร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศในการพัฒนางานพิพิธภัณฑ์
ให้ได้มาตรฐานในระดับสากล

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์
ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการ
อย่างไร

การจัดแสดง

รูปแบบของการจัดแสดงแต่ละภาควิชาจะมีแบบแผนในการจัดแสดงที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งทางหน่วย
ก็จะมีส่วนช่วยในการคิดรูปแบบการจัดแสดงเพื่อให้สอดคล้องกัน และไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้ง
ดูแลในเรื่องของการจดทะเบียนสิ่งของจัดแสดง และช่วยดูแลสิ่งของให้ถูกต้องและเป็นระบบมากขึ้น

การประชาสัมพันธ์

แต่แรกทางหน่วยพิพิธภัณฑ์ ใช้การประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการใช้แผ่นพับซึ่งเป็นวิธีที่
ประหยัดโดยการนำไปฝากหน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ หรือพันธมิตรทาง
พิพิธภัณฑ์ อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรของโรงพยาบาลศิริราชให้คนภายในได้รู้จัก และใช้
การบอกต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ให้แพร่หลายออกไป ต่อมาอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมใน
ชีวิตประจำวันมากขึ้นทางหน่วยพิพิธภัณฑ์ก็หันมาใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย และมีเว็บไซต์ของ
ตัวพิพิธภัณฑ์จึงเป็นช่องทางที่ดีที่สุดในปัจจุบัน

ความปลอดภัย

ทางหน่วยพิพิธภัณฑ์จัดการติดตั้งกล้องวงจรปิด และพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งในส่วน
นี้อาจจะดูแลความปลอดภัยในส่วนของวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดง ซึ่งในส่วนของความปลอดภัยสำหรับ
ผู้เข้าชม นั้น ทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มีการซ้อมการปฐมพยาบาล และการลำเลียงผู้บาดเจ็บส่งห้องฉุกเฉินใน
กรณีต่าง ๆ ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ

การบริการ

มีการจัดทำ Audio Guide เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมด้วยตนเอง ซึ่งมีทั้งหมด 2 ภาษา ไทย และอังกฤษ อีกทั้งในเรื่องของป้ายอธิบายวัตถุในการจัดแสดงที่มีความกระชับ และเข้าใจง่ายทั้ง 2 ภาษา รวมไปถึงการจัดอบรมบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และในปัจจุบันก็มีในเรื่องของการบริการเครื่องดื่ม และขนม รวมไปถึงการจำหน่ายของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์

การส่งเสริมการเรียนรู้

หน่วยของหน่วยพิพิธภัณฑ์จัดตั้งมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนข้อมูลความรู้ให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัย เข้ามาแล้วเกิดความตื่นตัว และจะนำไปสู่การเรียนรู้

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

จุดอ่อนหลัก ๆ ของทางพิพิธภัณฑ์คือเรื่องที่จอดรถ และการคมนาคมภายในโรงพยาบาล ซึ่งมีการแนะนำให้ไปจอดรถในสถานที่ของเอกชน หรือโดยสารขนส่งมวลชน

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

ทางพิพิธภัณฑ์มีจุดแข็งที่เรียกได้ว่า เราถือว่าเราเป็นพิพิธภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และมีวัตถุจัดแสดงทางการแพทย์ที่มากที่สุดที่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์เปิด และจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

สิ่งของที่เอามาจัดแสดงที่เป็นการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลโดยที่นักท่องเที่ยวอาจจะทำการถ่ายภาพ เพื่อไปเผยแพร่ในทางที่ผิด หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อวัตถุที่จัดแสดง และอาจก่อให้เกิดการเสียหายของวัตถุที่จัดแสดงได้

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

มีกิจกรรมหลากหลายที่ทางหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราชอยากที่จะจัดขึ้น อาทิ

6.1) กิจกรรมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าฟังให้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

6.2) กิจกรรม Workshop ที่เกี่ยวข้องกับทางการแพทย์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

6.3) การจัดเสวนาภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ในเรื่องของการแพทย์

6.4) การจัดแสดงโชว์วิวัฒนาการของอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่พัฒนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

กิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัดในปัจจุบันจะเป็นกิจกรรมที่เข้าไปจัดร่วมกับหน่วยงานของ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล แต่กิจกรรมที่ทางหน่วยพิพิธภัณฑจัดแล้วประสบความสำเร็จ และ จัดขึ้นทุกปีคือ กิจกรรมวันเด็กที่มีกระแสตอบรับที่ดีจนเกินเป้าหมาย และกิจกรรม ไนต์ แอท มิวเซียม ที่จัดขึ้นโดยกลุ่มนักศึกษา เป็นการจัดชมพิพิธภัณฑในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจเป็น จำนวนมากเช่นกัน

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑของท่านเป็น สถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

การจะยั่งยืนได้ต้องมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และภูมิใจในพิพิธภัณฑ ซึ่งจะต้องมีคนพร้อมที่จะเข้ามาดูแล และช่วยเหลือพิพิธภัณฑในยามที่ทางหน่วยต้องการความช่วยเหลือ การนำชาวบ้านใน บริเวณชุมชนใกล้เคียงเข้ามาศึกษางาน และดูแลพิพิธภัณฑ และในส่วนของการจัดพิพิธภัณฑสัญจร และพิพิธภัณฑหมุนเวียนเพื่อไม่ให้เกิดการจัดแสดงที่มีอยู่เดิมมีชีวิต อีกทั้งทางหน่วยยังได้ส่งเสริมให้ ทางพิพิธภัณฑปรับปรุงพิพิธภัณฑให้เอื้ออำนวยต่อคนพิการจากทางรัฐบาลให้เริ่มดำเนินการ

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และ ปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

9.1) ปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงาน การสื่อสารระหว่างหน่วยพิพิธภัณฑกับ ภาควิชาต่าง ๆ ที่ดูแลในส่วนของแต่ละพิพิธภัณฑ

9.2) เรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทั่วไป และเรื่องของพื้นที่การจัดแสดง และการ ตกแต่งที่ต้องบำรุง และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ท่านที่ 2 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑพยาธิแอลลิส (การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ

1.1) เพื่อแสดงวิวัฒนาการทางการแพทย์เกี่ยวกับสาขาพยาธิวิทยา และบอกเล่า เรื่องของโรคพยาธิที่เกิดขึ้นกับร่างกายและทำให้เกิดการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต จัดแสดงอวัยวะของ ร่างกายมนุษย์ที่ผิดปกติต่าง ๆ และจัดแสดงร่างกายมนุษย์ที่ผิดปกติแต่กำเนิด

1.2) การแต่งหนังสือ งานวิจัยสาขาพยาธิวิทยาเปิดให้ประชาชนที่สนใจ เพื่อให้ เรียนรู้และเข้าใจ

1.3) ปัจจุบันแหล่งในการศึกษาเรียนรู้และงานวิจัยพยาธิวิทยา ช่องทางการ ประชาสัมพันธ์ทางการแพทย์

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ ท่านมีแนวทางในการจัดการ อย่างไร

การจัดการแสดง

เป็นการจัดแสดงเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของศาสตร์ทางพยาธิวิทยา อธิบายในเรื่องของโรคพยาธิที่เกิดขึ้นกับร่างกายและทำให้เกิดการเจ็บป่วย และก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ ซึ่งมีการนำเสนอที่ทันสมัย และทำให้น่าสนใจ

การประชาสัมพันธ์

ใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของส่วนกลางของหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช ซึ่งทางหน่วยจะเป็นตัวกลางในการกระจายข่าวสารต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ไปสู่นักท่องเที่ยว และผู้เข้ามาเยี่ยมชม

ความปลอดภัย

ในส่วนของด้านความปลอดภัยของพิพิธภัณฑ์พยาธิเอลิสจะมีการใช้ระบบความปลอดภัยของกล้องวงจรปิด มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเดินตรวจสอบภายในพิพิธภัณฑ์เหมือนพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ

การบริการ

มีนักศึกษาแพทย์ที่เป็นอาสาสมัครมาให้ความรู้ และอธิบายส่วนต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง และการบริการต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ที่รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

แผนการส่งเสริมการเรียนรู้

วัตถุทุกชิ้นที่นำมาจัดแสดงจะมีคำอธิบายรายละเอียด และชาร์ตของวัตถุชิ้นนั้น ๆ อย่างครบถ้วน อีกทั้งยังมีการอธิบายผลผ่านวีดิทัศน์

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

3.1) ความยากในการอธิบายข้อมูลพยาธิให้กระชับหรือสั้นเนื่องจากศัพท์ที่ใช้ในทางานั้นเป็นอะไรที่เข้าใจยากสำหรับบุคคลทั่วไป ดังนั้นการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ คือจะต้องใส่เนื้อหาทั้งหมดลงไป แต่จะมีความยาวมากทำให้ไม่มีใครสนใจที่อยากจะอ่าน

3.2) การใช้เวลาในการศึกษาและเข้าใจ เพราะว่าสิ่งที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์นี้ล้วนแล้วมีความสำคัญทางด้านการแพทย์ ซึ่งบุคคลทั่วไปยากที่จะเข้าใจได้ง่าย

3.3) พื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการมีจำกัด จึงทำให้การนำเสนอของนิทรรศการภายในอาจจะไม่มีเรื่องของขอบเขตในการนำเสนอที่ไม่เต็มที่

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

การพัฒนาของพิพิธภัณฑ์พยาธิเอลิสคือผู้บริหารในภาควิชามีวิสัยทัศน์ในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ และให้มีการพัฒนาปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อีกทั้งผู้บริหารยังมีการปรับเปลี่ยนในส่วนของการจัดแสดงที่เกี่ยวข้องให้มีความหลากหลาย และเป็นสากลเข้ากับยุคสมัย

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมในพิพิธภัณฑ์ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การควบคุม และสอดส่องดูแลนักท่องเที่ยวที่ทำการถ่ายภาพได้ไม่ทั่วถึงทำให้ภาพดังกล่าวหลุดออกไป อีกทั้งยังทำให้ชาวดิยากรในการบรรยายนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์นั้นได้รับความรู้ไม่เต็มที่

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

กิจกรรมนิทรรศการหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์พยาธิแอลลิส เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความแปลกใหม่ และมีสาระความรู้ที่ไม่ซ้ำอยู่สม่ำเสมอ

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก และเปิดให้เข้าชมฟรีเพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีการตอบรับจากผู้เข้าชมอย่างดี

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

มีการปรับแผนนโยบายของส่วนกลางให้สอดคล้องกับนโยบายของภาควิชา และมีการสร้างโมเดลจำลอง หรือสัญญาณวัตถุที่เป็นสื่อในการจัดแสดงที่ดีเข้ามาเพิ่มเติมในการแสดง และพัฒนาการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ให้เป็นสากล และตอบโจทย์ของยุคสมัยมากที่สุด

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

9.1) อุปกรณ์ในการแสดงเกิดการชำรุด เสียหาย การแก้ปัญหาคือ ทำการซ่อมแซม หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ตัวใหม่ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.2) อุปกรณ์และเครื่องมือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชำรุด จึงได้มีการปรับปรุง และให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม

ท่านที่ 3 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน (การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

1.1) พิพิธภัณฑ์เริ่มในสมัยที่ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน หนึ่งในผู้ขึ้นสู่อภิปรัชญา รัชกาลที่ 8 ได้เริ่มก่อตั้งเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมและแสดงในวิชานิติเวชศาสตร์ในด้านต่าง ๆ คดีที่ดัง และคดีที่น่าสนใจ

1.2) พิพิธภัณฑ์ที่เปิดให้ผู้สนใจ นักเรียน และนักศึกษาได้ค้นหาข้อมูลทางด้าน
นิติเวชศาสตร์

1.3) การแสดงคดีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น คดีฆาตกรรมดังในอดีต เช่น คดีนวลวี
คดีชื่อยุ้ยเพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ การสอนทางด้านนิติเวชศาสตร์ รวบรวมวัตถุพยาน และการจัด
หมวดหมู่ในคดีต่าง ๆ การนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์
ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการ
อย่างไร

การจัดการแสดง

พิพิธภัณฑ์มีการปรับปรุงในส่วนของการจัดแสดง เช่น มีการจัดหมวดหมู่ของวัตถุพยานของ
คดีต่าง ๆ ที่โด่งดังมาเก็บและจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ เช่น คดีนวลวี

การประชาสัมพันธ์

มีการใช้การประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ อาทิ การประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก
การประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยพิพิธภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์โดยใช้สิ่งที่น่าสนใจ
เป็นตัวดึงดูด เช่น ชื่อยุ้ย

ความปลอดภัย

พิพิธภัณฑ์มีการใช้ระบบรักษาความปลอดภัยแบบกล้องวงจรปิด และเจ้าหน้าที่รักษาความ
ปลอดภัย ตลอดจนมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การซ้อมหนีไฟในกรณี
ฉุกเฉิน และมีการใช้แบบฟอร์ม Checklist ในการตรวจสอบวัตถุที่จัดแสดงในแต่ละวัน

การบริการ

มีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการโดย เจ้าหน้าที่หน่วยพิพิธภัณฑ์ และมีนักศึกษาที่
เป็นอาสาสมัครในการนำชมพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งยังมีหน้าที่คอยป้องกันการถ่ายภาพจากนักท่องเที่ยว

แผนการส่งเสริมการเรียนรู้

มีการปรับปรุงในเรื่องของการเพิ่มเนื้อหาและรายละเอียดของวัตถุของที่จัดแสดงให้เข้าใจ
ง่ายขึ้น อีกทั้งมีการเพิ่มการจัดแสดงที่แตกต่างจากส่วนเดิมเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้าศึกษา

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

ในส่วนจุดอ่อนและการแก้ปัญหาของพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์นั้นมาจากหลายสาเหตุ อาทิ
สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์หายากและมีข้อจำกัดในการเดินทาง เพราะการเดินทางหากไม่มีรถส่วนตัวจะ
ต้องนั่งเรือ หรือนั่งรถประจำทางซึ่งมีความยุ่งยากในการเดินทาง หรือแม้แต่การที่จะเข้าชมในแต่ละครั้ง
จะต้องมีการแลกบัตรก่อน ซึ่บัตรก่อนเข้าชม การแก้ไขปัญหา คือ จุดแลกบัตรและจุดซื้อบัตรเข้าชม

ควรจะอยู่ในขั้นเดียวกัน เพื่อลดปัญหาความยุ่งยากในการซื้อ อีกทั้งยังมีการต่อราคาเข้าชมของนักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้อยากจะชมพิพิธภัณฑ์ทั้ง 6 แห่ง หากตนเองอยากชมแค่ 3 แห่ง ก็จะขอลดค่าเข้าชม แต่ด้วยนโยบายที่กำหนดมาไม่สามารถลดค่าเข้าชมได้ การแก้ปัญหา คือ อาจจะมีการตั้งจุดจำหน่ายตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์บริเวณพิพิธภัณฑ์นั้น ๆ

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

เนื่องจากพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เป็นศูนย์รวมในส่วนของคุณผลงานนิติเวชศาสตร์ที่โด่งดังของไทย เพราะคดีแต่ละคดีนั้นหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์ได้นำมารวบรวม และจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เช่น คดีชื้อย คดีฉนวนฉนวน เป็นต้น โดยมีการพัฒนาในส่วนของการปรับปรุงข้อมูลข้อมูลของวัตถุที่จัดแสดง

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

ในส่วนของคุณผลกระทบจากการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์มีดังนี้

5.1) การบังคับใช้กฎหมาย การเคารพกฎในการเข้าชมเพราะการเข้าชมแต่ละครั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎของพิพิธภัณฑ์อย่างเคร่งครัด

5.2) การถ่ายภาพและไปใช้ในทางที่ผิด เพราะการเข้าชมไม่อนุญาตให้บันทึกภาพได้ เนื่องจากวัตถุที่จัดแสดงอาจจะมีสำคัญกับรูปคดี

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติเวชศาสตร์ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือนักเรียน และนักศึกษาที่มาเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับ กฎหมาย และการให้ความรู้ด้านนิติเวช ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เข้าชมสามารถทราบในส่วนของคุณงานนิติเวชศาสตร์ทำกันอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร ซึ่งเป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วม และอาจจะจัดขึ้นอีกในภายภาคหน้า

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ทางพิพิธภัณฑ์มีแผนการบริหารจะปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ในเรื่อง การเพิ่มเนื้อหาที่หลากหลายและมากขึ้น อีกทั้งยังมีการหาวัตถุในการจัดแสดงใหม่ ๆ เข้ามาเสริม เพื่อให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และ ปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ทางพิพิธภัณฑ์กำลังดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในส่วนของผู้จัดแสดงให้สวยงาม และดึงดูดมากขึ้น มีการขยาย และเพิ่มพื้นที่การจัดแสดง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถชมวัตถุในการจัดแสดงได้อย่างหลากหลายและใช้ระบบความปลอดภัยกล้องวงจรปิด เพื่อใช้ตรวจสอบ หรือป้องกันการสูญหายของวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดง

ท่านที่ 4 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์สัมพันธ์สัมพันธ์สมเด็จพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

เป็นการร่วมมือระหว่าง คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเครือข่ายสหวิทยาการแห่งราชบัณฑิตยสถาน ก่อตั้งเพื่อถวายเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติ 60 ปี สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เผยแพร่ความรู้ทางด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพ เพื่อขยายโอกาสให้กับผู้บกพร่องทางการมองเห็น และประชาชนทั่วไป และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการฟัง และสัมผัสสิ่งแสดงในความมืด

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

การจัดแสดง

มีการวางแผนก่อนการคิดเรื่องของการจัดแสดง โดยมีการปรึกษากับคลินิกสุขภาพตาของ ภาควิชาจักษุ ของคณะแพทย์ และการเชิญผู้บกพร่องทางการมองเห็นมาให้ข้อเสนอในสิ่งที่พวกเขา ต้องการที่จะเรียนรู้ เพื่อให้ตอบโจทย์กับผู้ที่มาเข้าชมให้ได้รับความรู้อย่างสูงสุด โดยในช่วงแรกปี พ.ศ. 2556 จัดให้มีการเรียนรู้ในหัวข้อ โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ 8 ฐาน ต่อมาปี พ.ศ. 2557 จัดแสดงในหัวข้อ ด้านการแพทย์และการดูแลสุขภาพ และในปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน จัดแสดงในหัวข้อ การแพทย์แผนไทยและการท่องเที่ยวไทย เพื่อให้เขาได้เรียนรู้จากการ ฟังและการสัมผัส และจะหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ปีในแบบที่ไม่ซ้ำกัน โดยวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงจะเป็นวัตถุที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เข้าชม

การประชาสัมพันธ์

มีการประชาสัมพันธ์กระจายไปตามโรงเรียน มูลนิธิ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด และสายด่วนของคนตาบอด เพื่อแชร์ให้เขาทราบว่าทางพิพิธภัณฑสถานการแพทย์ศิริราช มีพิพิธภัณฑสถานสะสมเฉลิมพระเกียรติสำหรับคนตาบอดเพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้

ความปลอดภัย

ภายในพิพิธภัณฑสถานมีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำแนะนำ และดูแล โดยของจัดแสดงภายในไม่มีวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เข้าชม เนื่องจากคนที่เข้ามาส่วนใหญ่เป็นคนตาบอดทางพิพิธภัณฑสถานจึงเน้นความปลอดภัยภายในห้องจัดแสดงเป็นหลัก

การบริการ

ในส่วนของพิพิธภัณฑสถานสะสมเฉลิมพระเกียรติ จะใช้พื้นที่ในการจัดแสดงร่วมกับพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน ถ้าผู้เข้าชมที่เป็นคนตาบอดเข้ามาสามารถเข้าชมได้ฟรีพร้อมผู้ติดตามโดยติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอยู่ทางด้านหน้า และในส่วนของนักท่องเที่ยวที่มาจากรโรงเรียนหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด ทางพิพิธภัณฑสถานจะจัดรถไปรับ-ส่ง บริการฟรีพร้อมอาหารว่าง แต่ถ้าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปที่มีร่างกายปกติจะต้องเสียค่าเข้าชมตามอัตราทั่วไปของพิพิธภัณฑสถาน

การส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้ของทางพิพิธภัณฑสถาน คือการเรียนรู้แบบนอกห้องเรียน อะไรที่เกี่ยวข้องกับในห้องเรียนของคนตาบอดทางพิพิธภัณฑสถานจะไม่เน้นแต่จะเอาให้แตกต่าง และมีความน่าสนใจทำให้คนตาบอดได้เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑสถานของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

จุดอ่อนของทางพิพิธภัณฑสถานหลัก ๆ คือทางพิพิธภัณฑสถานไม่สามารถจับกลุ่มของคนตาบอดที่ประกอบอาชีพแล้วได้

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑสถานของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

ที่นี่คือที่แรกๆที่ทำการเปิดพิพิธภัณฑสถานให้เผยแพร่ความรู้ให้กับคนตาบอดที่แรกในประเทศไทย และอีกอย่างในด้านการแพทย์อาจจะยังไม่มีที่ไหนในโลกนี้ทำ ที่นี้จึงเป็นจุดแข็งของพิพิธภัณฑสถาน

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑสถานของท่านอย่างไรบ้าง

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะคนตาบอดที่เข้าชม คนตาดีร่างกายปกติก็สามารถเข้าชมได้เช่นกัน เวลาที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยว หรือกลุ่มนักเรียนเข้ามาอาจจะสัมผัสสิ่งของจัดแสดงรุนแรงทำให้ข้าวของเสียหาย และอาจส่งเสียงดัง ซึ่งจะไม่เหมือนคนตาบอดที่เข้ามาชมแล้วจะเงียบสงบ

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

กิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑ์อยากทำการ ทำกิจกรรม Workshop เพื่อคนตาบอดเช่น การสอนการนวดแผนไทย การสอนทำข้าวของเครื่องใช้ที่สามารถทำให้เกิดรายได้เพื่อนำมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

การจัดกิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑ์เคยจัดไปคือ การนำวัตถุจัดแสดงที่ถูกทำการเปลี่ยนในทุก ๆ ปีย้ายไปเป็นพิพิธภัณฑ์สัญจรที่เชียงใหม่ โคราช และโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ เนื่องจากจุดนั้นเป็นจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร และผู้ชมสามารถเดินทางมาชมได้สะดวกกว่ามาเข้าชมที่โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งผลตอบรับค่อนข้างดี และจะมีการจัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ในอนาคต

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

เนื่องจากทางพิพิธภัณฑ์ทำฐานการจัดแสดงแต่ละปีไม่ซ้ำกัน เวลาเปลี่ยนฐานทั้งก็เสียตายนั่นทางพิพิธภัณฑ์จึงขอความร่วมมือจากโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และในอนาคตข้างหน้าก็อาจจะกระจายไปตามโรงเรียนสอนคนตาบอดตามภูมิภาคต่าง ๆ และนำของที่ทำการถูกถอนออกจากพิพิธภัณฑ์หลักจากโรงพยาบาลศิริราช ไปติดตั้งตามที่ที่ให้ความร่วมมือ ซึ่งถือเป็นสาขาของพิพิธภัณฑ์สัมผัสย่อย ๆ ตามภูมิภาคต่าง ๆ และในสถานที่ต่าง ๆ

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ปัญหาที่พบในการจัดการของพิพิธภัณฑ์ คือ หาเครือข่ายของคนตาบอดเพื่อให้มาเข้าชมเป็นจำนวนเยอะ ๆ เพื่อให้เกิดความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวคนตาบอด ซึ่งเราได้กระจายข่าวไปตามชุมชนต่าง ๆ ที่มีคนตาบอดอาศัยอยู่ แต่ปัญหาที่พบ และยังไม่สามารถแก้ไขได้คือกลุ่มคนตาบอดที่อยู่นอกระบบการศึกษา หรือกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่ยังไม่เห็นความสำคัญกับการมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งทางพิพิธภัณฑ์คิดว่าอาจจะนำของจัดแสดงไปจัดแสดงในชุมชน และอาจจะทำให้มีผู้สนใจเข้ามาชม และติดตามมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากขึ้น

ท่านที่ 5 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ปรสตีวิทยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

เนื่องจากเรามีในส่วนหนึ่งของสิ่งของทางปรสตีวิทยาที่ใช้สอนจริง และค่อนข้างหายากซึ่งถ้าเรานำมาจัดแสดงมันก็จะสามารถเผยแพร่ความรู้ในแง่ของวิชาการ และการดำรงชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

การจัดแสดง

เน้นการจัดแสดงที่ครอบคลุมเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพยาธิ และปรสิตที่พบได้บ่อยในบ้านเรา หรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยเน้นสื่อการสอน หรือสื่อที่ใช้ในการจัดแสดงให้ง่ายต่อความเข้าใจ และดึงดูดให้เกิดการเรียนรู้ โดยสิ่งของ และวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงจะเป็นของจริง และของจำลองเสมือนจริง เพื่อให้เห็นภาพ และเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ในส่วนส่วนตัวพิพิธภัณฑ์ปรสตีวิทยาทางหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราชจะเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เช่นเดียวกับพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ แต่เราก็มีการประชาสัมพันธ์กันเองในอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง Facebook ซึ่งก็ได้การตอบรับอย่างดี และอีกช่องทางคือการประชาสัมพันธ์ผ่านทางโรงเรียน และสถานศึกษาต่าง ๆ

ความปลอดภัย

ภายในพิพิธภัณฑ์ปรสตีวิทยา ใช้วิธีการรักษาความปลอดภัยโดยการถือคฤณแจในทุกตู้การจัดแสดง ซึ่งในพิพิธภัณฑ์อาจจะไม่ได้มีของมีค่าที่มีมูลค่า แต่เป็นของมีค่าที่ไม่สามารถหามาได้ง่าย ๆ ทั่วไปซึ่งอีกส่วนที่มาช่วยเสริมในเรื่องของความปลอดภัย คือระบบกล้องวงจรปิด และการเดินตรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัย

การบริการ

การให้บริการของเราก็เปิดปิดตามเวลาทั่วไปของหน่วยพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะเปิดทุกวันยกเว้นวันอังคาร และก็จะจะมีวันหยุดชดเชยบ้างซึ่งจะประกาศล่วงหน้า ในส่วนอื่น ๆ ก็จะมีร้านเครื่องดื่ม และพื้จะมีร้านขายของที่ระลึกเข้ามาไม่นานนี้เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การส่งเสริมการเรียนรู้

ทางพิพิธภัณฑ์ได้ส่งเสริมการเรียนรู้คือ ภายในพิพิธภัณฑ์สามารถหาข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จัดแสดงได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าหากต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้งซึ่งจะต้องเข้ามาดูในคอมพิวเตอร์ของภาควิชา หรือทำเรื่องเข้ามาเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมที่ต้องการทราบได้ อีกทั้งยังมีวิทยากรที่ให้บริการในการนำชม ซึ่งอาจจะต้องทำหนังสือขอเข้ามา หรือแจ้งความจำนงค์เข้ามายังหน่วยพิพิธภัณฑ์

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

3.1) ในเรื่องของงบประมาณทำให้บางครั้งเราไม่สามารถปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ ได้ตามแผนงานที่เราวางไว้ เนื่องจากต้องรองบประมาณในการจัดทำ ซึ่งมันทำให้เกิดอุปสรรคในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์

3.2) เรื่องบุคลากรอาจจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อมาช่วยเสริม และดูงานที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์

3.3) โครงสร้าง และพื้นที่ภายในการจัดแสดงที่ค่อนข้างมีจำกัด และกำหนดมาแล้ว ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการพื้นที่จัดแสดง

3.4) เทคโนโลยีการนำเสนอที่ล้ำสมัย อาจทำให้การจัดแสดงดูไม่ค่อยน่าสนใจ

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีการให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ที่มีความพร้อม และมีวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงที่เป็นของจริงเป็นจำนวนมาก และตั้งอยู่ในโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงทำให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และสามารถเข้ามาเยี่ยมชมได้ง่าย และสะดวกอีกทั้งยังได้รับความรู้ที่นำกลับไปใช้ในชีวิตรประจำวันมากขึ้น

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

มองในมุมมองของภาพรวมกระแสของเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้การท่องเที่ยวสะดวกสามารถดูได้จากกราฟที่แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมได้ถ้าปีไหนมีภัยพิบัติ หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อกับการท่องเที่ยวปีนั้นเดิมนั้นก็จะมีนักท่องเที่ยวที่ต่ำลง ช่วงที่มีลูกค้าเยอะมากที่สุดของพิพิธภัณฑ์คือ ช่วงเดือน มีนาคม และตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่นักเรียน และนักศึกษาปิดภาคเรียน

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

จัดพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนโดยมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวภายในการจัดแสดงของภาควิชาประวัติศาสตร์ เช่น เดือนนี้มิใช่เลือดออกระบาด ทางพิพิธภัณฑ์อาจจะจัดการจัดแสดงเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับยุ้งเพิ่มเติมเข้ามาที่น่าสนใจโดยอาจทั้งช่วงเวลาไว้ราว 3-4 เดือน และเปลี่ยนเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง และน่าสนใจวนไปเรื่อย ๆ

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

7.1) กิจกรรมวันเด็กที่เปิดให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ฟรี ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่

7.2) กิจกรรมไนท์ แอท มิวเซียม ที่ทางพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยาลัยมีส่วนร่วม

7.3) กิจกรรมพิพิธภัณฑ์สัญจร ออกไปตามจังหวัดต่าง ๆ หรือตามสถานที่ต่าง ๆ

เพื่อเปิดพิพิธภัณฑ์ตามชุมชน หรือบุคคลที่อยู่ไกลแต่เข้ามาไม่ถึงตัวพิพิธภัณฑ์ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยจัดขึ้นนั้นได้รับผลตอบรับอย่างดีเยี่ยมในการจัดจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่สนใจเข้าร่วมชม และถ้ามีโอกาสก็จะดำเนินการจัดกิจกรรมอีกครั้งในอนาคต

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงให้มีการผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นสากล อีกทั้งในส่วนของพิพิธภัณฑ์สัญจรที่จะทำต่อเนื่องในอนาคต ซึ่งการทำพิพิธภัณฑ์ให้เกิดความยั่งยืนนั้นทางพิพิธภัณฑ์ปรสตีมีมุมมองที่จะต้องพัฒนาอยู่ 3 ประการ คือ

- 8.1) การพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงาน และมีความรู้ที่มากขึ้น
- 8.2) พัฒนาอุปกรณ์ในการผลิตงานให้อุปกรณ์มีความทันสมัย และพร้อมต่อการใช้งาน
- 8.3) พัฒนาเพื่อนร่วมงาน และคนในองค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพิพิธภัณฑ์

และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และห่วงแหนสมบัติของภาควิชาให้คงอยู่สืบไป

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ปัญหาที่พบบ่อย และเป็นปัญหาที่ถุกนักท่องเที่ยวยกย่อง คือ

- 9.1) ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแรก ๆ คือในเรื่องของข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ
- 9.2) เรื่องของการใช้แสง และสีในการนำเสนอเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ผลตอบรับจากนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์ปัจจุบัน ไม่มีการแสดงความคิดเห็นโดยตรงแต่จะให้ทำเป็นแบบสอบถามที่แบ่งแยกตามประเภทของผู้เข้าชมในปัจจุบัน และนำแบบสอบถามเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนา

ท่านที่ 6 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน (การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

1.1) พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาแพทย์

1.2) การเก็บสะสมรวมทั้งจัดทำสิ่งแสดงทางกายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์ การจัดเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาแพทย์

1.3) การจัดแสดงให้นิสิตนักศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในร่างกายของมนุษย์

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

การจัดการแสดง

ในส่วนของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จะมีการจัดแสดงวัตถุจำนวนมาก แต่สถานที่ที่ใช้ในการจัดแสดงมีพื้นที่คับแคบ และจะเน้นการจัดแสดงแบบสไลด์ การจัดแสดงโชว์ เป็นคลังจัดเก็บ

การประชาสัมพันธ์

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จะมีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยพิพิธภัณฑ์โดยใช้เว็บไซต์ของส่วนกลาง เว็บไซต์ของภาควิชา สื่อสิ่งพิมพ์ และการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมผ่านกิจกรรมของคณะ

ความปลอดภัย

ในส่วนของด้านความปลอดภัยของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ยังมีมาตรการดูแลความปลอดภัยยังไม่เพียงพอ จึงได้มีโครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดในทุกส่วนของพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ครอบคลุมทุกจุดของพิพิธภัณฑ์ มีการติดแผนป้องกันการหยิบจับวัตถุ เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยดูแลในพิพิธภัณฑ์

การบริการ

ในส่วนของด้านการบริการของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ได้มีการสร้างแผนผังอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุที่ทำการจัดแสดงในนิทรรศการ มีการทำโบชัวร์โดยระบุรายละเอียด และมีการเพิ่มผู้ดูแลหรือให้ข้อมูล

แผนการส่งเสริมการเรียนรู้

ในส่วนของด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน สามารถแบ่งได้ดังนี้

- (1) เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนการเรียนรู้ทางกายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์
- (2) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับประชาชนที่สนใจ และมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกาย

วิภาคศาสตร์

- 3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

ในส่วนของจุดอ่อนและการแก้ปัญหาของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน สำหรับจุดอ่อนที่พบในพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอนนั้นได้แก่ สถานที่ในการจัดแสดงวัตถุนั้นไม่เพียงพอต่อการจัดแสดง เนื่องจากมีความคับแคบ การแก้ปัญหาคือ ควรจะหาห้องหรือสถานที่ในการใช้จัดแสดงให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ

- 4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

ในส่วนของจุดแข็ง และการพัฒนาของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน คือ วัตถุที่นำมาจัดแสดงนั้นเป็นของจริงทั้งหมด และตัวอาคารที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ซึ่งอยู่ใกล้กับโรงพยาบาล และสถานที่ท่องเที่ยวจึงทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติสนใจในการเข้าชม เพราะการชมพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน นั้นจะเข้าชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับการพัฒนานั้นได้มีการปรับปรุงและพัฒนาในส่วนของพื้นที่ในการจัดแสดงเพื่อให้ความเพียงพอแก่วัตถุที่จะนำมาจัดแสดงและยังจัดทำเพื่อเป็นคลังเก็บวัตถุที่จะนำมาจัดแสดง

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

ในส่วนของผลกระทบจากการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ข้อดี

(1) ทำให้คนรู้จักพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ภายในโรงพยาบาลศิริราช
เพิ่มมากขึ้น

(2) ทำให้คนทั่วไปได้รู้จักส่วนประกอบของร่างกายมนุษย์ผ่านอาจารย์ใหญ่

ข้อเสีย

(1) ได้รับผลกระทบจากนำภาพถ่ายไปใช้ในการไม่เหมาะสม

(2) วัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สูญหาย เนื่องจากการเข้าชมของนักท่องเที่ยว

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

ในส่วนของการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จะมีการจัดกิจกรรมที่หมุนเวียนเปลี่ยนของพิพิธภัณฑ์

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์การชำแหละอาจารย์ใหญ่ โดยมีการถ่ายทอดสดให้ได้ชมภายในโรงพยาบาล ซึ่งได้รับผลการตอบรับที่ดีประชาชนให้ความสนใจในการชม และมีการจัดกิจกรรม Open House โดยจัดร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลทุกปีและปีเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างมาก

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ในส่วนของการวางแผนงานการบริหารในอนาคตของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ดังนี้

8.1) มีการปรับปรุงขยายสถานที่ พื้นที่ เพื่อรองรับการจัดนิทรรศการ

8.2) มีการปรับปรุงบรรยากาศเฉพาะตัวที่ทำให้น่าสนใจในงานการจัดการแสดง
ความน่าเคารพของอาจารย์ใหญ่

8.3) การออกแบบการนำเสนอนิทรรศการให้สอดคล้องกับบรรยากาศในการเรียนรู้
เช่น การจัดโถงแสดงในการนำเสนอ

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ในส่วนของด้านปัญหาและการแก้ไขของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน มีดังนี้

9.1) ของที่จัดแสดงในนิทรรศการหาย เพราะกล้องวงจรปิดเสีย จึงทำให้มีการแก้ไข โดยการซ่อมแซมจึงกลับมาใช้ได้

9.2) มีบุคลากรที่มีความรู้ในด้านกายวิภาคไม่เพียงพอจึงทำให้ไม่สามารถให้ความรู้แก่ผู้ที่มาสนใจได้อย่างเต็มที่การแก้ปัญหาคือ จัดอบรมบุคลากรภายในในมีความรู้ทุกคน เพื่อสามารถตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยวได้

9.3) การให้ข้อมูลของป้ายจัดแสดงที่น้อยเกินไปจึงทำให้นักท่องเที่ยวที่อ่านไม่เข้าใจการแก้ปัญหาคือ ควรจะมีการทำป้ายข้อมูลของแต่ละส่วนที่จัดแสดงให้ละเอียด เพื่อให้เกิดการเข้าใจที่ง่ายขึ้น

9.4) การพัฒนาเทคโนโลยีในการสืบค้น เพราะไม่มีการอัปเดตข้อมูล การแก้ปัญหา คือต้องมีการอัปเดตข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทุก ๆ 3 เดือน

9.5) การถ่ายภาพจะต้องมีการรับรองในอนุญาตถ่ายภาพจากองค์กร และหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงนั้นเป็นมนุษย์จึงต้องให้เกียรติแก่ผู้บริจาคร่างกายเพื่อใช้ในการศึกษา ดังนั้นการแก้ปัญหาคือต้องขออนุญาตแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ท่านที่ 7 ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร
(การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 มีนาคม 2559)

1) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

เป็นแหล่งในการเก็บสะสมรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลจากการขุดค้นและการสำรวจ และเก็บวัตถุที่ได้จากการขุดสำรวจรวมไปถึงเครื่องมือที่ใช้ในการขุดสำรวจ โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกเก็บงานเพื่อการวิจัยการจัดโครงสร้างพิพิธภัณฑ์ ช่วงที่สองพัฒนางานต่อเนื่องของงานวิจัยเป็นการพัฒนาส่งเสริมและเผยแพร่ ในช่วงที่สาม (ต้นเดือนมกราคม 2559) เริ่มพัฒนาปรับปรุงการแสดงเพื่อรักษาประวัติศาสตร์ วรรณคดี เน้นการเผยแพร่ข้อมูลและปรับปรุงภายในพิพิธภัณฑ์

2) แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ด้านการจัดแสดง

มุ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการแสดงให้มีความทันสมัยในรูปลักษณ์ และเนื้อหาของการแสดง เพื่อส่งเสริมฐานข้อมูลในงานวิจัย โดยใส่แนวคิดลงในรูปภาพ เรื่องราว สี่ ผสมกัน โดยมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเผยแพร่ของงานวิจัย

ด้านการประชาสัมพันธ์

การจัดการโดยหน่วยพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบและ เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนงานของพิพิธภัณฑ์

ด้านความปลอดภัย

พิพิธภัณฑ์แบ่งการดูแลในเรื่องของระบบรักษาความปลอดภัยเป็น 2 วิธี คือมีระบบในการดูแลโดยจัดซื้อกล้อง CCTV เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยในส่วนของห้องจัดแสดงต่าง ๆ และดูแลโดยบุคลากรโดยมีเจ้าหน้าที่ส่วนหน้า และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ดูแลการแลกบัตรก่อนเข้าชม

ด้านการบริการ

ปรับปรุง และพัฒนาในการประสานงานนักท่องเที่ยวโดยการประสานงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจะต้องมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลโดยก่อนเข้าชมล่วงหน้าอาจจะต้องทำการแจ้งความประสงค์ที่จะเข้าชมกับพิพิธภัณฑ์ และนักท่องเที่ยว Walk In สามารถเข้าชมเองได้เลยโดยการซื้อบัตรเข้าชมด้วยตนเอง

ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

มุ่งเน้นในการพัฒนางานวิจัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นจุดศูนย์กลางในการให้ข้อมูลในด้านของประวัติศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

3) จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

3.1) การเข้าถึงพิพิธภัณฑ์

3.2) การขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลภายในพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้

3.3) ปัญหาในการจัดแสดงที่ควรมีการจัดแสดงที่เป็นหมวดหมู่ในแต่ละประเภทของวัตถุ

3.4) ป้ายแสดงรายละเอียดที่ยังใช้การเขียนมือ การขาดรายละเอียดที่ชัดเจน การขาด

แบบแผน ซึ่งควรจะมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นมาตรฐานและมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

4) จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมวัตถุทางโบราณคดีจำนวนมาก มีความหลากหลายและความสมบูรณ์ของวัตถุสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานวิจัยที่อยู่ในสายงานได้ และทางพิพิธภัณฑ์ยังเป็นที่เผยแพร่งานวิจัยที่มีคุณภาพมากมาย

5) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑ์ของท่านอย่างไรบ้าง

ผลดีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเผยแพร่และเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ผลเสีย ในเรื่องของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคารพกฎและมารยาทใน

การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ เช่น การสัมผัส และการลักลอบถ่ายภาพซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ของทางพิพิธภัณฑ์ และโรงพยาบาล

6) กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน

ทางพิพิธภัณฑ์คิดว่ายังไม่มีกิจกรรมใดที่ควรจัดภายในพิพิธภัณฑ์เนื่องจากสถานที่ต่าง ๆ และอุปกรณ์ไม่อำนวยในการทำกิจกรรมได้ แต่ในอนาคตข้างหน้าอยากให้มีการจัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่จำลองการค้นหาวัตถุ เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการการทำงานของการทำงานของการขุดค้น

7) กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

ทางพิพิธภัณฑ์ยังไม่เคยมีการจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นภายในพิพิธภัณฑ์

8) ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ทางพิพิธภัณฑ์ มีแผนการดำเนินงานหลายอย่างโดยเริ่มจากการพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง จากนั้นก็จะหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาเพื่อให้การนำเสนอมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังนี้

8.1) การปรับปรุงนิทรรศการให้มีความสอดคล้องกับประเภทนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้ามาสืบค้นข้อมูล

8.2) การใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลภายในพิพิธภัณฑ์

8.3) สร้างเครื่องมือในการให้จัดแสดงนิทรรศการที่ใช้เทคโนโลยี และผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มและพัฒนาศักยภาพในการสืบค้นข้อมูลในภายภาคหน้า

8.4) การสร้างแบบจำลองเพื่อให้การเรียนรู้ โดยการสัมผัส การเรียนรู้ การฟัง

9) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

พิพิธภัณฑ์มีปัญหาหลายอย่างที่แก้ไขไปแล้ว และบางอย่างอยู่ในระหว่างการดำเนินการแก้ไข โดยการปิดปรับปรุง ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2559 เพื่อเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑ์ให้ดูมีความน่าสนใจยิ่งขึ้นในเรื่องของ วิธีการจัดแสดง ป้ายจัดแสดง ป้ายบอกทางอย่างชัดเจน ระบบความปลอดภัยและกล้องวงจรปิด และการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาสนับสนุนในการจัดแสดง เพื่อให้เกิดความตื่นตาตื่นใจในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาอยู่ในระหว่างการดำเนินงานแก้ไข

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดจำนวน 7 ท่าน ผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามหัวข้อคำถามในรูปแบบของ ตารางสรุปผล และอภิปรายผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.1: วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
วัตถุประสงค์ในการ ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์	1. เพื่อรวบรวมสิ่ง แสดงวิเคราะห์จำแนก แยกประเภท ประเมิน คุณค่าทำทะเบียน ซ่อมแซม และอนุรักษ์ สิ่งแสดงจากทุกหน่วย งานขอคณะอย่างเป็น ระบบ 2. เพื่อเป็นสถาน บริการการศึกษาการ วิจัยพัฒนาทาง การแพทย์ และการ สาธารณสุข ที่ได้	1. เพื่อแสดงวิวัฒนาการ ทางการแพทย์ เกี่ยวกับสาขาพยาธิ วิทยาและบอกเล่าเรื่อง ของโรคพยาธิที่เกิด ขึ้นกับร่างกายและทำ ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือ เสียชีวิตจัดแสดงอวัยวะ ของร่างกายมนุษย์ที่ผิด ปกติต่าง ๆ และจัด แสดงร่างกายมนุษย์ที่ ผิดปกติแต่กำเนิด	1. พิพิธภัณฑ์เริ่มใน สมัยที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมนเสน หนึ่งในผู้ ขึ้นสูตรพระบรมศพ รัชกาลที่ 8 ได้เริ่ม ก่อตั้งเพื่อใช้เป็น สถานที่เก็บรวบรวม และแสดงในวิชา นิติเวชศาสตร์ในด้าน ต่าง ๆ คดีที่ดัง และ คดีที่น่าสนใจ	เป็นการร่วมมือ ระหว่าง คณะแพทย์ ศาสตร์ ศิริราช พยาบาลวิทยาลัย ราชสุดา มหาวิทยาลัย มหิดล โรงเรียนสอน คนตาบอดกรุงเทพ มูลนิธิช่วยคนตาบอด แห่งประเทศไทย ใน พระบรมราชานุอุปถัมภ์ และเครือข่ายสห วิทยาการแห่ง ราชบัณฑิตยสถาน	เนื่องจากเรามีในส่วน ของสิ่งของทางประวัติ วิทยาที่ใช้สอนจริง และค่อนข้างหายากซึ่ง ถ้าเรานำมาจัดแสดง มันก็จะสามารถเผยแพร่ ความรู้ในแง่ของ วิชาการ และการดำรง ชีวิตของคนไทยใน ปัจจุบัน	1. พิพิธภัณฑ์กาย วิภาคศาสตร์- คอนดอน ก่อตั้งขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการ เรียนการสอนของ นักศึกษาแพทย์ 2. การเก็บสะสม รวมทั้งจัดทำสิ่งแสดง ทางกายวิภาคศาสตร์ ของมนุษย์การจัดเพื่อ เป็นสื่อการเรียนรู้ของ นักศึกษาแพทย์	เป็นแหล่งในการเก็บ สะสมรวบรวม และ เผยแพร่ข้อมูลจากการ ขุดค้น และการสำรวจ และเก็บวัตถุที่ได้จาก การขุดสำรวจรวมไป ถึงเครื่องมือที่ใช้ในการ ขุดสำรวจ โดยสามารถ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกเก็บงานเพื่อ การวิจัยการจัดโครง สร้างพิพิธภัณฑ์ ช่วงที่ สองพัฒนางานต่อ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ): วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	มาตรฐานเต็ม ประสิทธิภาพ 3. เพื่อการจัดแสดง ประวัติ และ วิวัฒนาการทาง การแพทย์ไทยตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน ประวัติ และ วิวัฒนาการทาง การแพทย์ของ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ประวัติพื้นที่บริเวณ วังหลังบางกอกน้อย สถานีรถไฟธนบุรี การขุดค้น และการ	2. การแต่งหนังสือ งานวิจัยสาขาพยาธิ วิทยา เปิดให้ประชาชน ที่สนใจ เพื่อให้เรียนรู้ และเข้าใจ 3. ปัจจุบันแหล่งใน การศึกษาเรียนรู้และ งานวิจัยพยาธิวิทยา ช่องทางการ ประชาสัมพันธ์ทาง การแพทย์	2. พิพิธภัณฑ์ที่เปิด ให้ผู้สนใจ นักเรียน และนักศึกษาได้ค้น หาข้อมูลทางด้านนิติ เวชศาสตร์ 3. การแสดงคดีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น คดี ฆาตกรรมดังในอดีต เช่น คดีนวลวี คดีชีอุย เพื่อใช้เป็นสื่อในการ เรียนรู้ การสอนทาง ด้านนิติเวชศาสตร์ รวบรวมวัตถุพยาน และการจัดหมวดหมู่ใน คดีต่าง ๆ การนำเสนอ เนื้อหาสาระ	ก่อตั้งเพื่อถวายเป็น โนวโรกาสเฉลิม พระเกียรติ 60 ปี สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ทางด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพ เพื่อขยายโอกาสให้ กับผู้บกพร่องทาง การมองเห็นและ ประชาชนทั่วไป และ การส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยการฟัง และ		3. การจัดแสดงให้นิสิต นักศึกษาเพื่อให้เกิด ความเข้าใจในร่างกาย ของมนุษย์	เนื่องของงานวิจัยเป็น การพัฒนาส่งเสริม และเผยแพร่ ในช่วง ที่สาม (ต้นเดือน มกราคม 2559) เริ่มพัฒนาปรับปรุง การแสดงผลการรักษา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี เน้นการ เผยแพร่ข้อมูล และ ปรับปรุงภายใน พิพิธภัณฑ์

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ): วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	พบหลักฐาน โบราณคดีที่สำคัญ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่ง เผยแพร่ความรู้ทาง การแพทย์ และการ สาธารณสุขแก่ ประชาชนทุกระดับ 4. เพื่อร่วมมือกับ องค์กรอื่น ๆ ทั้งในและ ต่างประเทศในการ พัฒนางานพิพิธภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานใน ระดับสากล		ความรู้ด้านนิติ วิทยาศาสตร์	สัมผัสสิ่งแสดงใน ความมืด			

จากตารางที่ 4.1 สามารถสรุปผลได้ว่า วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เฉพาะทางด้านการแพทย์ และวิวัฒนาการทางการแพทย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ให้นักศึกษาด้านการแพทย์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาชมเพื่อศึกษาหาความรู้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการแพทย์สำหรับผู้ที่ทำการวิจัยและพัฒนาศักยภาพทางด้านการแพทย์

ตารางที่ 4.2: แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายใน	การจัดแสดงรูปแบบของการจัดแสดงแต่ละภาควิชาจะมีแบบแผนในการจัดแสดงที่ดูอยู่แล้ว ซึ่งทางหน่วยก็จะมีส่วนช่วยในการคิดรูปแบบการจัดแสดงเพื่อให้สอดคล้องกัน และไปในทิศทางเดียวกัน	การจัดการแสดงเป็นการจัดแสดงเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของศาสตร์ทางพยาธิวิทยา อธิบายในเรื่องของโรคพยาธิที่เกิดขึ้นกับร่างกาย และทำให้เกิดการเจ็บป่วยและก่อให้เกิดโรค	การจัดการแสดงพิพิธภัณฑ์มีการปรับปรุงในส่วนของการจัดแสดง เช่น มีการจัดหมวดหมู่ของวัตถุพยานของคดีต่าง ๆ ที่โด่งดังมาเก็บและจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ เช่น คดีฉนวนฉนวน	การจัดแสดงมีการวางแผนก่อนการคิดเรื่องของการจัดแสดงโดยมีการปรึกษากับคลินิกสุขภาพตาของภาควิชาจักษุ ของคณะแพทย และการเชิญผู้ปกครองมาชมและให้ข้อเสนอในสิ่งที่	การจัดแสดงเน้นการจัดแสดงที่ครอบคลุมเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพยาธิ และปรสิตที่พบได้บ่อยในบ้านเราหรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยเน้นสื่อการสอนหรือสื่อที่ใช้ในการจัดแสดงให้ง่ายต่อความเข้าใจ และดึงดูดให้	การจัดการแสดงในส่วนของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอนจะมีการจัดแสดงวัตถุจำนวนมาก แต่สถานที่ที่ใช้ในการจัดแสดงมีพื้นที่คับแคบ และจะเน้น	ด้านการจัดแสดงมุ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการแสดงผลให้มีความทันสมัยในรูปแบบลักษณะและเนื้อหาของการแสดง เพื่อส่งเสริมฐานข้อมูลในงานวิจัยโดยใส่แนวคิดลงในรูปภาพ เรื่องราว

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
พิพิธภัณฑ์ ท่านมี แนวทางในการ จัดการอย่างไร	อีกทั้งดูแลในเรื่องของ การจัดทะเบียน สิ่งของจัดแสดง และ ช่วยดูแลสิ่งของให้ ถูกต้องและเป็นระบบ มากขึ้นการ ประชาสัมพันธ์ แต่แรกทางหน่วย พิพิธภัณฑ์ ใช้การ ประชาสัมพันธ์ใน เรื่องของการใช้แผ่น พับซึ่งเป็นวิธีที่ ประหยัดโดยการนำ ไปฝากหน่วยงานที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยว	ต่าง ๆ ซึ่งมีการนำ เสนอที่ทันสมัย และ ทำให้ดูน่าสนใจ การ ประชาสัมพันธ์ใช้การ ประชาสัมพันธ์ผ่าน เว็บไซต์ของส่วนกลาง ของหน่วยพิพิธภัณฑ์ ศิริราช ซึ่งทางหน่วย จะเป็นตัวกลางใน การกระจายข่าวสาร ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ ไปสู่นักท่องเที่ยว และผู้เข้ามาเยี่ยมชม ความปลอดภัยใน ส่วนของด้านความ	การประชาสัมพันธ์ มีการใช้การ ประชาสัมพันธ์ หลากหลายรูปแบบ อาทิ การประชาสัมพันธ์ แบบปากต่อปาก การประชาสัมพันธ์ ทางอินเทอร์เน็ตโดย หน่วยพิพิธภัณฑ์ และ การประชาสัมพันธ์ โดยใช้สิ่งที่น่าสนใจ เป็นตัวดึงดูด เช่น ซีอู๋ ความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์มีการใช้	พวกเขาต้องการที่จะ เรียนรู้ เพื่อให้ตอบ โจทย์กับผู้ที่มาเข้าชม ให้ได้รับความรู้อย่า สูงสุด โดยในช่วงแรก ปี พ.ศ. 2556 จัดให้มี การเรียนรู้ในหัวข้อ โครงการพระราชดำริ ของสมเด็จพระนาง เจ้าพระบรมราชินีนาถ 8 ฐาน ต่อมาปี พ.ศ. 2557 จัดแสดงใน หัวข้อ ด้านการแพทย์ และการดูแลสุขภาพ และในปี พ.ศ. 2558	เกิดการเรียนรู้ โดย สิ่งของ และวัตถุที่ ใช้ในการจัดแสดง จะเป็นของจริง และ ของจำลองเสมือนจริง เพื่อให้เห็นภาพ และเกิดความเข้าใจ มากยิ่งขึ้น การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ใน ส่วนของตัวพิพิธภัณฑ์ ประวัติวิทยาทางหน่วย พิพิธภัณฑ์ศิริราชจะ เป็นสื่อการในการ ประชาสัมพันธ์ให้	การจัดแสดง แบบสโตร์ การจัด แสดงโชว์ เป็นคลัง จัดเก็บการ ประชาสัมพันธ์ ในส่วนของการ ประชาสัมพันธ์ของ พิพิธภัณฑ์กายวิภาค ศาสตร์-คองดอน จะ มีการประชาสัมพันธ์ ในช่องทางต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ ผ่านหน่วยพิพิธภัณฑ์ โดยใช้เว็บไซต์ของ ส่วนกลางเว็บไซต์	สี่ ผสมกัน โดยมีการ ปรับปรุงให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ใน การสื่อสารเผยแพร่ ของงานวิจัย ด้านการ ประชาสัมพันธ์ การจัดการโดยหน่วย พิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็น หน่วยงานที่ดูแล รับผิดชอบและเป็น หน่วยงานที่สนับสนุน งานของพิพิธภัณฑ์ ด้านความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์แบ่งการ ดูแลในเรื่องของระบบ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑสถานในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑสถานมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 7)
	เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานหรือพันธมิตรทางพิพิธภัณฑสถาน อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรของโรงพยาบาลศิริราชให้คนภายในได้รู้จักและใช้การบอกต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑสถานให้แพร่หลายออกไป ต่อมาอินเตอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันมากขึ้นทางหน่วยพิพิธภัณฑสถานก็	ปลอดภัยของพิพิธภัณฑสถานพยาธิเอนซิสจะมีการใช้ระบบความปลอดภัยของกล้องวงจรปิด มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเดินตรวจสอบภายในพิพิธภัณฑสถานเหมือนพิพิธภัณฑสถานอื่น ๆ การบริการมีนักศึกษาแพทย์ที่เป็นอาสาสมัครมาให้ความรู้และอธิบายส่วนต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถาน	ระบบรักษาความปลอดภัยแบบกล้องวงจรปิด และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตลอดจนมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การซ่อมหนีไฟในกรณีฉุกเฉิน และมีการใช้แบบฟอร์ม Checklist ในการตรวจสอบวัตถุที่จัดแสดงในแต่ละวัน การบริการ มีการ	จนถึงปัจจุบันจัดแสดง ในหัวข้อการแพทย์แผนไทยและการท่องเที่ยวไทยเพื่อให้เขาได้เรียนรู้จากการฟัง และการสัมผัสและหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ปีในแบบที่ไม่ซ้ำกัน โดยวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงจะเป็นวัตถุที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เข้าชม การประชาสัมพันธ์มีการประชาสัมพันธ์	เช่นเดียวกับพิพิธภัณฑสถานอื่น ๆ แต่เราก็มีการประชาสัมพันธ์กันเองในอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง Facebook ซึ่งก็ได้การตอบรับอย่างดี และอีกช่องทางคือการประชาสัมพันธ์ผ่านทางโรงเรียน และสถานศึกษาต่าง ๆ ความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑสถาน ปรสตีวิทยา ใช้วิธีการรักษาความ	ของภาควิชาสื่อสิ่งพิมพ์ และการประชาสัมพันธ์ทางอีเมลผ่านกิจกรรมของคณะ ความปลอดภัยในส่วนของท่าน ความปลอดภัยของพิพิธภัณฑสถานกายวิภาคศาสตร์-คอนดอน ยังมีมาตรการดูแลความปลอดภัยยังไม่เพียงพอ จึงได้มีโครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดในทุกส่วน	รักษาความปลอดภัยเป็น 2 วิธี คือมีระบบในการดูแลโดยจัดซื้อกล้อง CCTV เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยในส่วนของท่านจัดแสดงต่าง ๆ และดูแลโดยบุคลากรโดยมีเจ้าหน้าที่ส่วนหน้า และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ดูแลการแลกบัตรก่อนเข้าชมด้านการบริการปรับปรุง และพัฒนาในการประสานงาน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	หันมาใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยและมีเว็บไซต์ของตัวพิพิธภัณฑ์จึงเป็นช่องทางที่ดีที่สุดในปัจจุบัน ความปลอดภัยทางหน่วยพิพิธภัณฑ์จัดการติดตั้งกล้องวงจรปิดและพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งในส่วนนี้อาจจะดูแลความปลอดภัยในส่วนของวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดง ซึ่งใน	ได้อย่างถูกต้อง และ การบริการต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ที่รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว แผนการส่งเสริมการเรียนรู้วัตถุทุกชิ้นที่นำมาจัดแสดงจะมีคำอธิบายรายละเอียด และชาร์ตของวัตถุชิ้นนั้น ๆ อย่างครบถ้วน อีกทั้งยังมีการอธิบายผลผ่านวีดิทัศน์	อำนวยความสะดวกในการให้บริการโดยเจ้าหน้าที่หน่วยพิพิธภัณฑ์ และมีนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครในการนำชมพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งยังมีหน้าที่คอยป้องกันการถ่ายภาพจากนักท่องเที่ยว แผนการส่งเสริมการเรียนรู้ มีการปรับปรุงในเรื่องของการเพิ่มเนื้อหา และรายละเอียดของวัตถุ	กระจายไปตามโรงเรียน มูลนิธิ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด และสายด่วนของคนตาบอด เพื่อแชร์ให้เขาทราบว่าทางพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราช มีพิพิธภัณฑ์สัมผัสเฉลิมพระเกียรติสำหรับคนตาบอด เพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้ ความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑ์มี	ปลอดภัยโดยการล็อกกุญแจในทุกตู้การจัดแสดง ซึ่งในพิพิธภัณฑ์อาจจะไม่ได้มีของมีค่าที่มีมูลค่า แต่เป็นของมีค่าที่ไม่สามารถหามาได้ง่าย ๆ ทั่วไปซึ่งอีกส่วนที่มาช่วยเสริมในเรื่องของความปลอดภัย คือ ระบบกล้องวงจรปิด และการเดินตรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยการบริการ	ของพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ครอบคลุมทุกจุดของพิพิธภัณฑ์มีการติดแผนป้องกันการหยิบจับวัตถุ เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยดูแลในพิพิธภัณฑ์การบริการในส่วนของการบริการของพิพิธภัณฑ์-กายวิภาคศาสตร์-คองดอน ได้มีการสร้างแผนผังอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุที่ทำการจัด	นักท่องเที่ยวโดยการประสานงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจะต้องมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลโดยก่อนเข้าชมล่วงหน้าอาจจะต้องทำการแจ้งความประสงค์ที่จะเข้าชมกับพิพิธภัณฑ์ และนักท่องเที่ยว Walk In สามารถเข้าชมเองได้เลยโดยการ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	ส่วนของความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าชมนั้น ทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มีการซ้อมการปฐมพยาบาล และการลำเลียงผู้บาดเจ็บส่งห้องฉุกเฉินในกรณีต่าง ๆ ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ การบริการมีการจัดทำ Audio Guide เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมด้วยตนเอง ซึ่งมีทั้งหมด 2 ภาษา		ของที่จัดแสดงให้เข้าใจง่ายขึ้น อีกทั้งมีการเพิ่มการจัดแสดงที่แตกต่างจากส่วนเดิมเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้าศึกษา	เจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำแนะนำ และดูแลโดยของจัดแสดงภายในไม่มีวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เข้าชม เนื่องจากคนที่เข้ามาส่วนใหญ่เป็นคนตาบอดทางพิพิธภัณฑ์จึงเน้นความปลอดภัยภายในห้องจัดแสดงเป็นหลักการบริการในส่วน of พิพิธภัณฑ์สัมผัสเฉลิมพระเกียรติจะใช้พื้นที่ในการ	การให้บริการของเราที่เปิดปิดตามเวลาทั่วไปของหน่วยพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะเปิดทุกวันยกเว้นวันอังคาร และก็จะอาจจะวันหยุดชดเชยบ้าง ซึ่งจะประกาศล่วงหน้า ในส่วนอื่น ๆ ก็จะมีร้านเครื่องดื่ม และฟิงจะมีร้านขายของที่ระลึกเข้ามาไม่นานนี้เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	แสดงในนิทรรศการมีการทำโบชัวร์โดยระบุรายละเอียด และมีการเพิ่มผู้ดูแลหรือให้ข้อมูลแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ในส่วน of ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน สามารถแบ่งได้ดังนี้ 1. เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนการเรียนรู้ทางกายวิภาคศาสตร์	ข้อบัตรเข้าชมด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้มุ่งเน้นในการพัฒนางานวิจัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นจุดศูนย์กลางในการให้ข้อมูลในด้าน of ประวัติศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	ไทย และอังกฤษ อีกทั้งในเรื่องของป้าย อธิบายวัตถุในการจัด แสดงที่มีความกระชับ และเข้าใจง่ายทั้ง 2 ภาษา รวมไปถึงการ จัดอบรมบุคลากรให้ มีประสิทธิภาพ และ พร้อมที่จะให้บริการ นักท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านอย่างไม่ขาดตก บกพร่อง และใน ปัจจุบันก็มีในเรื่อง ของการบริการ เครื่องดื่มและขนม			จัดแสดงร่วมกับ พิพิธภัณฑ์นิเวศ ศาสตร์ สงกรานต์ นิยมนเสนา ถ้าผู้เข้าชมที่ เป็นคนตาบอดเข้ามา สามารถเข้าชมได้ฟรี พร้อมผู้ติดตามโดย ติดต่อเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการอยู่ ทางด้านหน้า และใน ส่วนของนักท่องเที่ยว ที่มาจากโรงเรียน หรือสถาบันที่ เกี่ยวข้องกับคน ตาบอด ทาง	การส่งเสริมการ เรียนรู้ ทางพิพิธภัณฑ์ ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ คือ ภายในพิพิธภัณฑ์ สามารถหาข้อมูล ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่จัดแสดงได้ใน ระดับหนึ่ง แต่ถ้าหาก ต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้ง อาจจะต้องเข้ามาดูใน คอมพิวเตอร์ของ ภาควิชา หรือทำเรื่อง เข้ามาเพื่อขอข้อมูล เพิ่มเติมที่ต้องการ ทราบได้ อีกทั้งยังมี	ของมนุษย์ 2. เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้สำหรับ ประชาชนที่สนใจ และมีอาชีพที่ เกี่ยวข้องกับกาย วิภาคศาสตร์	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑสถานในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑสถาน ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 7)
	รวมไปถึงการ จำหน่ายของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถาน การส่งเสริมการ เรียนรู้หน่วยของ หน่วยพิพิธภัณฑสถาน จัดตั้งมาเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ และปรับ เปลี่ยนข้อมูลความรู้ ให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัย เข้ามา แล้ว เกิดความตื่นตัว และ จะนำไปสู่การเรียนรู้			พิพิธภัณฑสถานจะจัด รับ-ส่ง บริการฟรี พร้อมอาหารว่าง แต่ถ้าเป็นกลุ่ม นักท่องเที่ยวทั่วไปที่มี ร่างกายที่ปกติจะต้อง เสียค่าเข้าชมตาม อัตราทั่วไปของ พิพิธภัณฑสถานส่งเสริม การเรียนรู้ การเรียนรู้ ของทางพิพิธภัณฑสถาน คือการเรียนรู้แบบ นอกห้องเรียนอะไร ที่เกี่ยวข้องกับใน ห้องเรียนของคน	วิทยากรที่ให้บริการ ในการนำชม ซึ่ง อาจจะต้องทำหนังสือ ขอเข้ามา หรือแจ้ง ความจำนงค์เข้ามา ยังหน่วยพิพิธภัณฑสถาน		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): แนวทางในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดแสดง การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การบริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ท่านมีแนวทางในการจัดการอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
				ดาบอดทางพิพิธภัณฑ์ จะไม่เน้นแต่จะเอาให้ แตกต่าง และมีความ น่าสนใจ ทำให้คน ดาบอดได้เปิด ประสบการณ์ใหม่ ๆ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ			

จากตารางที่ 4.2 สามารถสรุปผลได้ว่าแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ของแต่ละพิพิธภัณฑ์ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชนั้น ในบางหัวข้อ และบางพิพิธภัณฑ์ยังคงมีความคิดที่ยังคงไม่สอดคล้องอยู่บ้างแต่ผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตามหัวข้อคำถามได้ ดังนี้

การจัดแสดง

พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเน้นรูปแบบการจัดแสดงในส่วนงาน หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้องของตนเอง ในรูปแบบการจัดแสดงของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่วัตถุที่นำมาจัดแสดงจะเป็นของจริงทั้งหมดที่ได้จากการบริจาค และจากคนไข้ที่ยินยอมให้ชิ้นเนื้อเหล่านั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต รวมไปถึงการอธิบาย หรือการให้ข้อมูล และเรื่องราวต่าง ๆ ได้ของที่จัดแสดง แต่อาจจะมีปัญหาในเรื่องของศัพท์ที่ใช้เนื่องจากบางคำเป็นศัพท์เฉพาะทางทางการแพทย์ อาจทำให้ผู้เข้าชมได้รับความรู้ไม่ครบถ้วนในการเข้าชม

การประชาสัมพันธ์

ส่วนใหญ่การประชาสัมพันธ์จะเป็นหน้าที่ของ หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช เป็นผู้ดูแล และทำการประชาสัมพันธ์ให้กับตัวพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่จะมีบางพิพิธภัณฑ์ที่ทำการประชาสัมพันธ์ตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีในปัจจุบันเพื่อให้พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ความปลอดภัย

ในเรื่องเรื่องความปลอดภัยทางพิพิธภัณฑ์ได้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่คงยังไม่เพียงพอต่อขนาดของพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งในเรื่องของกล้องวงจรปิดที่มีเพียงแค่บางจุดภายในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งอาจจะเป็นช่องทางการลักทรัพย์สินที่จัดแสดงในอนาคตหากยังไม่ดำเนินการติดตั้งให้เพียงพอต่อขนาดพิพิธภัณฑ์

การบริการ

การบริการภายในพิพิธภัณฑ์ในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปแก่นักท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีครบถ้วนสมบูรณ์แต่ยังคงต้องพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ถ้าหากพิพิธภัณฑ์มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้ไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม

การส่งเสริมการเรียนรู้

ทางพิพิธภัณฑ์ยังคงดำเนินการพัฒนา และต่อยอดในเรื่องของการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในภาคหน้าซึ่งในรูปแบบของการจัดนั้น สามารถให้ข้อมูลที่พอสังเขป แต่หากนักท่องเที่ยวต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้งสามารถติดต่อจากทางเจ้าหน้าที่เพื่อขอคำแนะนำได้

สรุปได้ว่าปัญหาบางอย่างยังคงรอการปรับปรุงเพื่อพัฒนา และต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นภายในอนาคต และมีบางส่วนที่แก้ไขแล้วแต่อาจยังไม่ดีเท่าที่ควรซึ่งทางพิพิธภัณฑ์ก็ยังคงทำงาน และเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาต่อไปให้พิพิธภัณฑ์ออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด และพร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ตารางที่ 4.3: จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร	จุดอ่อนหลัก ๆ ของทางพิพิธภัณฑ์คือเรื่องที่จอดรถ และการคมนาคมภายในโรงพยาบาล ซึ่งมีการแนะนำให้ไปจอดรถในสถานที่ของเอกชนหรือโดยสารขนส่งมวลชน	1. ความยากในการอธิบายข้อมูลพยาธิให้กระชับหรือสั้น เนื่องจากศัพท์ที่ใช้ในทางานั้นเป็นอะไรที่เข้าใจยากสำหรับบุคคลทั่วไป ดังนั้นการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ คือจะต้องใส่เนื้อหาทั้งหมดลงไป แต่จะมีความยาวมากทำให้ไม่มีใครสนใจที่จะอ่าน 2. การใช้เวลาในการศึกษาและเข้าใจ เพราะว่าสิ่งที่จัดแสดง	ในส่วนของจุดอ่อนและการแก้ปัญหาของพิพิธภัณฑ์นี้เวชศาสตร์นั้นมาจากหลายสาเหตุ อาทิ สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์หายาก และมีข้อจำกัดในการเดินทาง เพราะการเดินทางหากไม่มีรถส่วนตัวจะต้องนั่งเรือหรือนั่งรถประจำทางซึ่งมีความยุ่งยากในการเดินทาง หรือแม้แต่การที่จะเข้าชมในแต่ละครั้งจะต้องมี	จุดอ่อนของทางพิพิธภัณฑ์หลัก ๆ คือทางพิพิธภัณฑ์ไม่สามารถจับกลุ่มของคนตาบอดที่ประกอบอาชีพแล้วได้	1. ในเรื่องของงบประมาณทำให้บางครั้งเราไม่สามารถปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ได้ตามแผนงานที่เราวางไว้ เนื่องจากต้องรองบประมาณในการจัดทำ ซึ่งมันทำให้เกิดอุปสรรคในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ 2. เรื่องบุคลากร อาจจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อมาช่วยเสริม และดูงาน	ในส่วนของจุดอ่อนและการแก้ปัญหาของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน สำหรับจุดอ่อนพบในพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอนนั้น ได้แก่ สถานที่ในการจัดแสดงวัตถุนั้นไม่เพียงพอต่อการจัดแสดงเนื่องจากมีความคับแคบการแก้ปัญหา คือควรหาสถานที่การใช้อัดแสดงให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ	1. การเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ 2. การขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลภายในพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ 3. ปัญหาในการจัดแสดงที่ควรมีการจัดแสดงที่เป็นหมวดหมู่ในแต่ละประเภทของวัตถุ 4. ป้ายแสดงรายละเอียดที่ยังใช้การเขียนมือ การขาดรายละเอียดที่ชัดเจน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ): จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
		ในพิพิธภัณฑ์นี้ล้วนแล้วมีความสำคัญทางด้านการแพทย์ซึ่งบุคคลทั่วไปยากที่จะเข้าใจได้ง่าย 3. พื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการมีจำกัดจึงทำให้การนำเสนอของนิทรรศการภายในอาจจะไม่มีเรื่องของการขอบเขตในการนำเสนอที่ไม่เต็มที่	การแลกเปลี่ยนก่อนซื้อบัตรก่อนเข้าชม การแก้ไขปัญหาคือจุดแลกเปลี่ยนและจุดซื้อบัตรเข้าชมควรจะอยู่ในชั้นเดียวกันเพื่อลดปัญหาความยุ่งยากในการซื้อ อีกทั้งยังมีการต่อราคาเข้าชมของนักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้อยากจะชม		ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ 3. โครงสร้าง และพื้นที่ภายในการจัดแสดงที่ค่อนข้างมีจำกัด และกำหนดมาแล้ว ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการพื้นที่จัดแสดง 4. เทคโนโลยีการนำเสนอที่ล้ำสมัยอาจทำให้การจัดแสดงดูไม่ค่อยน่าสนใจ		การขาดแบบแผนซึ่งควรจะมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นมาตรฐาน และมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ): จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
			พิพิธภัณฑ์ทั้ง 6 แห่ง หากตนเองอยากชม แค่ 3 แห่ง ก็จะขอ ลดค่าเข้าชม แต่ด้วย นโยบายที่กำหนดมา ไม่สามารถลดค่าเข้า ชมได้การแก้ปัญหา คือ อาจจะมีการตั้ง จุดจำหน่ายตั๋วเข้าชม พิพิธภัณฑ์บริเวณ พิพิธภัณฑ์นั้น ๆ				

จากตารางที่ 4.3 สามารถสรุปผลได้ว่า จุดอ่อนของพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังไม่พร้อมต่อการรองรับจำนวน
นักท่องเที่ยวจำนวนมาก อีกทั้งในเรื่องของสถานที่ที่มีค่อนข้างจำกัด และไม่สามารถขยายต่อเติมได้จึงยากต่อการบริหารจัดการพื้นที่ให้กระทัดรัด และครอบคลุม
เนื้อหาที่จัดแสดงให้มากที่สุด รวมไปถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดแสดงที่ยังไม่ทันสมัย

ตารางที่ 4.4: จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร	ทางพิพิธภัณฑ์มีจุดแข็งที่เรารู้จักได้ว่าเรารู้ว่าเราเป็นพิพิธภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และมีวัดจัดแสดงทางการแพทย์ที่มากที่สุดที่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ และจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป	การพัฒนาของพิพิธภัณฑ์พยาธิเอลิสคือผู้บริหารในภาควิชาที่มีวิสัยทัศน์ในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ และให้มีการพัฒนาปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อีกทั้งผู้บริหารยังมีการปรับเปลี่ยนในส่วนางงานจัดแสดงที่เกี่ยวข้องให้มีความหลากหลาย และเป็นสากลเข้ากับยุคสมัย	เนื่องจากพิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เป็นศูนย์รวมในส่วนข้อมูลงานนิติเวชศาสตร์ที่โด่งดังของไทย เพราะคติแต่ละคดีนั้นหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์ได้นำมารวบรวม และจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เช่น คดีชื้อย คดีฉนวนฉวี เป็นต้น โดยมีการพัฒนาในส่วนของการปรับปรุงข้อมูลข้อมูลของวัตถุที่จัดแสดง	ที่นี่คือที่แรกที่ทำการเปิดพิพิธภัณฑ์ที่เผยแพร่ความรู้ให้กับคนตาบอดที่แรกในประเทศไทย และอีกอย่างในด้านทางการแพทย์อาจจะยังไม่มีที่ไหนในโลกนี้ทำที่นี่จึงเป็นจุดแข็งของพิพิธภัณฑ์	เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีการให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ที่มีความพร้อม และมีวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงที่เป็นของจริงเป็นจำนวนมาก และตั้งอยู่ในโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสามารถเข้ามาเยี่ยมชมได้ง่าย และสะดวกอีกทั้งยังได้รับความรู้ที่นำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น	ในส่วนของคุณค่าและการพัฒนาของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน คือวัตถุที่นำมาจัดแสดงนั้นเป็นของจริงทั้งหมด และตัวอาคารที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ซึ่งอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลและสถานที่ท่องเที่ยวจึงทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติสนใจในการเข้าชม เพราะการชมพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คอนดอน นั้น	พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์ สุดแสงวิเชียร เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมวัตถุทางโบราณคดีจำนวนมาก มีความหลากหลาย และความสมบูรณ์ของวัตถุสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานวิจัยที่อยู่ในสายงานได้ และทางพิพิธภัณฑ์ยังเป็นที่เผยแพร่งานวิจัยที่มีคุณภาพมากมาย

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ): จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ของท่านคืออะไร และมีแผนในการพัฒนาอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
						จะเข้าชมได้โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย สำหรับการ พัฒนานั้นได้มีการ ปรับปรุง และพัฒนา ในส่วนของพื้นที่ใน การจัดแสดงเพื่อให้มี ความเพียงพอแก่วัตถุ ที่จะนำมาจัดแสดง และยังจัดทำเพื่อเป็น คลังเก็บวัตถุที่จะ นำมาจัดแสดง	

จากตารางที่ 4.4 สามารถสรุปผลได้ว่าพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเป็นพิพิธภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีวัตถุ
จัดแสดงทางการแพทย์ที่เป็นของจริงที่มากที่สุดที่เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม

ตารางที่ 4.5: การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑสถานอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 7)
การท่องเที่ยวส่งผล กระทบต่อพิพิธภัณฑ สถานอย่างไร	สิ่งของที่เอามาจัด แสดงที่เป็นการ ปกป้องสิทธิส่วน บุคคลโดยที่ นักท่องเที่ยวอาจจะ ทำการถ่ายภาพ เพื่อไปเผยแพร่ใน ทางที่ผิด หรือแสดง พฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมต่อวัตถุที่ จัดแสดง และอาจ ก่อให้เกิดการเสียหาย ของวัตถุที่จัดแสดงได้	การเพิ่มขึ้นของ นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยม ชมในพิพิธภัณฑสถานทำให้ เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การควบคุม และ สอดส่องดูแล นักท่องเที่ยวที่ทำการ ถ่ายภาพได้ไม่ทั่วถึงทำ ให้ภาพดังกล่าวหลุด ออกไป อีกทั้งยังทำให้ ชาววิทยากรในการ บรรยายนักท่องเที่ยว ที่มาเป็นกลุ่ม ซึ่งส่งผล ให้ผู้ที่มาเยี่ยมชม พิพิธภัณฑสถานนั้นได้รับ ความรู้ไม่เต็มที่	1. การบังคับใช้กฎ การเคารพกฎในการ เข้าชม เพราะการเข้า ชมแต่ละครั้งจะต้อง ปฏิบัติตามกฎของ พิพิธภัณฑสถานอย่าง เคร่งครัด 2. การลอบถ่ายภาพ และไปใช้ในทางที่ผิด เพราะการเข้าชมไม่ อนุญาตให้บันทึกภาพ ได้ เนื่องจากวัตถุที่จัด แสดงอาจจะมีค่า สำคัญกับรูปคดี	พิพิธภัณฑสถานนี้ไม่ ได้จำกัดเฉพาะคน ตาบอดที่เข้าชม คนตาดีร่างกายปกติ ก็สามารถเข้าชมได้ เช่นกัน เวลาที่มีกลุ่ม นักท่องเที่ยวหรือกลุ่ม นักเรียนเข้ามาอาจจะ สัมผัสสิ่งของจัดแสดง รุนแรงทำให้ข้าวของ เสียหาย และอาจส่ง เสียงดัง ซึ่งจะไม่ เหมือนคนตาบอดที่ เข้ามาชมแล้วจะ เงียบสงบ	มองในมุมมองของ ภาพรวมกระแสของ เศรษฐกิจ ส่งผลทำให้ การท่องเที่ยวชมเขา ลงสามารถดูได้จาก กราฟที่แสดงจำนวน นักท่องเที่ยวเข้ามา เยี่ยมชมได้ถ้าปีไหนมี ภัยภิบัติ หรือเหตุการณ์ ที่ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวปีนั้นเดือน นั้นก็จะมีนักท่องเที่ยว ที่ต่ำลง ช่วงที่มีลูกค้า เยอะมากที่สุดของ พิพิธภัณฑสถานคือ	ในส่วนของผลกระทบ จากการท่องเที่ยวของ พิพิธภัณฑสถานวิทยาค ศาสตร์-คองดอน สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ ข้อดี 1. ทำให้คนรู้จัก พิพิธภัณฑสถานวิทยาค ศาสตร์-คองดอน ภายในโรงพยาบาล ศิริราชเพิ่มมากขึ้น 2. ทำให้คนทั่วไปได้ รู้จักส่วนประกอบของ ร่างกายมนุษย์ผ่าน อาจารย์ใหญ่	ผลดี จำนวน นักท่องเที่ยวที่ เพิ่มขึ้นทำให้เกิด การเผยแพร่ และ เป็นที่รู้จักมากขึ้น ผลเสีย ในเรื่อง ของพฤติกรรม การท่องเที่ยวจาก นักท่องเที่ยวที่ไม่ เคารพกฎ และ มารยาทในการเข้า ชมพิพิธภัณฑสถาน เช่น การสัมผัส และการ ลักลอบถ่ายภาพซึ่ง เป็นการละเมิดสิทธิ ส่วนบุคคล และ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ): การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑสถานของท่านอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน (ท่านที่ 7)
					ช่วงเดือน มีนาคม และตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่นักเรียน และนักศึกษาปิดภาคเรียน	ข้อเสีย 1. ได้รับผลกระทบจากนำภาพถ่ายไปใช้ในการไม่เหมาะสม 2. วัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานสูญหาย เนื่องจากการเข้าชมของนักท่องเที่ยว	ลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ของทางพิพิธภัณฑสถาน และโรงพยาบาล

จากตารางที่ 4.5 สามารถสรุปผลได้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านที่เป็นผลดี และด้านที่เป็นผลเสียต่อพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งในด้านดี คือทำให้พิพิธภัณฑสถานเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น และบุคคลทั่วไปสนใจที่จะเข้ามาศึกษาหาความรู้ข้อมูลทางด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ในส่วนของข้อเสีย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมยังคงไม่มีระเบียบวินัยในการเข้าชม ได้แก่ การฝ่าฝืนกฎข้อห้ามต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งอาจทำให้วัตถุที่จัดแสดงเกิดความเสียหาย และไม่ปลอดภัยจากการเข้าชมของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม

ตารางที่ 4.6: กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
กิจกรรมประเภทใดที่ท่านเห็นสมควรในการจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่าน	1. กิจกรรมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ที่เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าพักนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. จัด Workshop เกี่ยวกับการแพทย์เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน 3. การจัดเสวนาภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ 4. การจัดแสดงโชว์วิวัฒนาการอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่พัฒนาดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	กิจกรรมนิทรรศการหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์พยาธิแอลลิส เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความแปลกใหม่และมีสาระความรู้ที่ไม่ซ้ำอยู่สม่ำเสมอ	กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเวศศาสตร์เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว หรือนักเรียนและนักศึกษาที่มาเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์	กิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑ์อยากทำคือการทำกิจกรรม Workshop เพื่อคนตาบอดเช่น การสอนการวาดแผนไทย การสอนทำข้าวของเครื่องใช้ที่สามารถทำให้เกิดรายได้เพื่อนำมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง	จัดพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนโดยมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวภายในการจัดแสดงของภาควิชาปรสิตวิทยา เช่น เดือนนี้มีไข่เลือดออก ระบาดทางพิพิธภัณฑ์ อาจจะจัดการจัดแสดงเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับยุงเพิ่มเติมเข้ามาให้น่าสนใจโดยอาจทิ้งช่วงเวลาไว้ราว 3 - 4 เดือน และเปลี่ยนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจไปเรื่อย ๆ	ในส่วนของด้านการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอนจะมีการจัดกิจกรรมที่หมุนเวียนเปลี่ยนของพิพิธภัณฑ์	ทางพิพิธภัณฑ์คิดว่ายังไม่มีกิจกรรมใดที่ควรจัดภายในพิพิธภัณฑ์เนื่องจากสถานที่ต่าง ๆ และอุปกรณ์ไม่อำนวยในการทำกิจกรรมได้แต่ในอนาคตข้างหน้าอยากให้มีการจัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่จำลองการค้นหาวัตถุ เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการการทำงานของการชุดค้น

จากตารางที่ 4.6 สามารถสรุปผลได้ว่า กิจกรรมที่สอดคล้องต่อการจัดแสดงร่วมกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์นั้นค่อนข้างที่จะยากเนื่องจาก แต่ละห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มีพื้นที่จำกัด ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมอาจเป็นนิทรรศการหมุนเวียนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับห้องจัดแสดงนั้น ๆ ให้สอดคล้อง และไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังสามารถจัดหากิจกรรม Workshop เล็ก ๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจในอนาคต

ตารางที่ 4.7: กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่	กิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัดในปัจจุบันจะเป็นกิจกรรมที่เข้าไปจัดร่วมกับหน่วยงานของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล แต่กิจกรรมที่ทางหน่วยพิพิธภัณฑ์จัดแล้วประสบความสำเร็จและจัดขึ้นทุกปีคือกิจกรรมวันเด็กที่มีกระแสดูรับที่ดีจน	มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก และเปิดให้เข้าชมฟรี เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีการตอบรับจากผู้เข้าชมอย่างดี	มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และการให้ความรู้ด้านนิติเวช ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เข้าชมสามารถทราบในส่วน of งานนิติเวชศาสตร์ ทำกันอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร ซึ่งเป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วม	การจัดกิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑ์เคยจัดไปคือ การนำวัตถุจัดแสดงที่ถูกทำการเปลี่ยนในทุก ๆ ปี ย้ายไปเป็นพิพิธภัณฑ์สัญจรที่เชียงใหม่ โคราช และโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพฯ เนื่องจากจุดนั้นเป็นจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร	1. กิจกรรมวันเด็กที่เปิดให้เข้าชม พิพิธภัณฑ์ฟรี ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ 2. กิจกรรมไนท์ แอทมิวเซียม ที่ทางพิพิธภัณฑ์ปรสดีวิทยา มีส่วนร่วม 3. กิจกรรมพิพิธภัณฑ์สัญจร ออกไปตามจังหวัดต่าง ๆ หรือตามสถานที่ต่าง ๆ	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์การชำแหละอาจารย์ใหญ่ โดยมีการถ่ายทอดสดให้ได้ชมภายในโรงพยาบาล ซึ่งได้รับผลการตอบรับที่ดีประชาชนให้ความสนใจในการชม และมีการจัดกิจกรรม Open House โดย	ทางพิพิธภัณฑ์ยังไม่เคยมีการจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นภายในพิพิธภัณฑ์

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ): กิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดภายในพิพิธภัณฑ์ของท่านแล้ว และมีการตอบสนองจากผู้เข้าชมอย่างไร และจะจัดต่อไปอีกหรือไม่

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	เกินเป้าหมาย และ กิจกรรม ในที่ แอท มิวเซียม ที่จัดขึ้นโดย กลุ่มนักศึกษาเป็นการ จัดชมพิพิธภัณฑ์ใน ช่วงเวลากลางคืน ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจ เป็นจำนวนมาก เช่นกัน		และอาจจะจัดขึ้นอีก ในภายภาคหน้า	และผู้ชมสามารถ เดินทางมาชมได้ สะดวกกว่ามาเข้า ชมที่โรงพยาบาล ศิริราช ซึ่งผลตอบรับ ค่อนข้างดี และจะมี การจัดเปลี่ยนหมุน เวียนไปเรื่อย ๆ ใน อนาคต	เพื่อเปิดพิพิธภัณฑ์ ตามชุมชนหรือบุคคล ที่อยู่ไกลแต่เข้ามาไม่ ถึงตัวพิพิธภัณฑ์ซึ่ง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เคย จัดขึ้นนั้นได้รับผล ตอบรับอย่างดีเยี่ยม ในการจัดจาก นักท่องเที่ยว และ บุคคลที่สนใจเข้า ร่วมชม และถ้ามี โอกาสนี้จะดำเนิน การจัดกิจกรรมอีก ครั้งในอนาคต	จัดร่วมกับคณะแพทย์ ศาสตร์ศิริราช พยาบาลทุกปี และ เป็นกิจกรรมที่ดึงดูด ความสนใจได้เป็น อย่างมาก	

จากตารางที่ 4.7 สามารถสรุปผลได้ว่ากิจกรรมที่ยังคงจัด และจัดเป็นประจำทุกปีคือ กิจกรรมวันเด็ก ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาหาความรู้โดยไม่เสียค่าผ่านประตู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี และกิจกรรมพิพิธภัณฑ์สัญจร ที่ออกไปจัดแสดงพิพิธภัณฑ์นอกสถานที่ แต่อาจจะมีปัญหาเรื่องของการขนวัตถุที่จัดแสดงออกไปได้ไม่มากนักเนื่องจากมีข้อยกเว้น และอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการขนย้าย และกิจกรรมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ทราบ นอกจากจะได้รับความตื่นเต้นในการเข้าชมแล้ว ยังได้รับความรู้ติดตัวกลับมาด้วย ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานั้นทางพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชยังคงดำเนินการจัดการต่อเนื่องในทุก ๆ ปีจนถึงปัจจุบัน เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเป็นที่รู้จักในกลุ่มของนักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 4.8: แผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
ท่านมีแผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไร ให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน	การจะยั่งยืนได้ต้องมี การสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และภูมิใจใน พิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะต้องมีคนพร้อมที่จะเข้ามาดูแล และช่วยเหลือ พิพิธภัณฑ์ในยามที่ทางหน่วยต้องการ	มีการปรับแผน นโยบายของส่วนกลาง ให้สอดคล้องกับ นโยบายของภาควิชา และมีการสร้างโมเดล จำลอง หรือสัญญา วัตถุที่เป็นสื่อในการ จัดแสดงที่ดีเข้ามา	ทางพิพิธภัณฑ์มี แผนการบริหารจะ ปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ในเรื่องการเพิ่มเนื้อหาที่ หลากหลายและมากขึ้น อีกทั้งยังมีการหา วัตถุในการจัดแสดง ใหม่ ๆ เข้ามาเสริม	เนื่องจากทาง พิพิธภัณฑ์ทำฐานการจัดแสดงแต่ละปีไม่ซ้ำกัน เวลาเปลี่ยน ฐานทั้งก็เสียรายได้ นั้นทางพิพิธภัณฑ์ จึงขอความร่วมมือ จากโรงเรียนสอนคน	ปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงให้มีการผสมผสานกับ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นสากล อีกทั้งในส่วนของพิพิธภัณฑ์ สัญจรที่จะทำต่อเนื่อง	1. มีการปรับปรุง ขยายสถานที่ พื้นที่ เพื่อรองรับการจัด นิทรรศการ 2. มีการปรับปรุง บรรยากาศเฉพาะตัว ที่ทำให้น่าสนใจในงาน การจัดการแสดง	1. การปรับปรุง นิทรรศการให้มีความ สอดคล้องกับประเภท นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้ามาสืบค้นข้อมูล 2. การใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อให้เกิด การเข้าถึงข้อมูล

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ): แผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
	ความช่วยเหลือ การนำชาวบ้านใน บริเวณชุมชนใกล้เคียง เข้ามาศึกษางาน และ ดูแลพิพิธภัณฑ์ และ ในส่วนของการจัด พิพิธภัณฑ์สัญจร และ พิพิธภัณฑ์หมุนเวียน เพื่อไม่ให้เกิดการจัดแสดง ที่มีอยู่เดิมมีชีวิตอีกทั้ง ทางหน่วยยังได้ส่ง เสริมให้ทางพิพิธภัณฑ์ ปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ให้ เอื้ออำนวยต่อคน พิการจากทางรัฐบาล ให้เริ่มดำเนินการ	เพิ่มเติมในการแสดง และพัฒนาการจัด แสดงภายใน พิพิธภัณฑ์ให้เป็น สากล และตอบโจทย์ ของยุคสมัยมากที่สุด	เพื่อให้เป็นสิ่งที่ดึงดูด ให้เกิดการท่องเที่ยว	ดาบอดกรุงเทพ และ ในอนาคตข้างหน้าก็ อาจจะกระจายไป ตามโรงเรียนสอนคน ตาบอดตามภูมิภาค ต่าง ๆ และนำของที่ ทำการถูกถอนออก จากพิพิธภัณฑ์หลัก จากโรงพยาบาล ศิริราช ไปติดตั้งตาม ที่ที่ให้ความร่วมมือซึ่ง ถือเป็นสาขาของ พิพิธภัณฑ์สัมผัส ย่อย ๆ ตามภูมิภาค ต่าง ๆ และในสถานที่ ต่าง ๆ	ในอนาคต ซึ่งการทำ พิพิธภัณฑ์ให้เกิดความ ยั่งยืนนั้นทาง พิพิธภัณฑ์ปรารถนา มีมุมมองที่จะต้อง พัฒนาอยู่ 3 ประการ คือ 1. การพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะในการ ทำงาน และมีความรู้ ที่มากขึ้น 2. พัฒนาอุปกรณ์ใน การผลิตงานให้ อุปกรณ์มีความ ทันสมัย และพร้อม ต่อการใช้งาน	ความน่าเคารพของ อาจารย์ใหญ่ 3. การออกแบบการ นำเสนอนิทรรศการ ให้สอดคล้องกับ บรรยากาศในการ เรียนรู้ เช่น การจัด โหนดแสดงในการ นำเสนอ	ภายในพิพิธภัณฑ์ 3. สร้างเครื่องมือใน การจัดแสดง นิทรรศการที่ใช้ เทคโนโลยี และผ่าน แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่ม และพัฒนาศักยภาพ ในการสืบค้นข้อมูลใน ภายภาคหน้า 4. การสร้างแบบ จำลองเพื่อให้การ เรียนรู้ โดยการสัมผัส การเรียนรู้ การฟัง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ): แผนงานในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในอนาคตอย่างไรให้พิพิธภัณฑ์ของท่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
					3. พัฒนาเพื่อน ร่วมงาน และคนใน องค์กร เพื่อให้เกิด ความเข้าใจใน พิพิธภัณฑ์ และรู้สึก ถึงความเป็นเจ้าของ และหวงแหนสมบัติ ของภาควิชาให้คงอยู่ สืบไป		

จากตารางที่ 4.8 สามารถสรุปผลได้ว่า แผนงานในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชนั้น ทุกพิพิธภัณฑ์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องของ การปรับปรุงในส่วนของนโยบายในการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ หมายถึง การปรับปรุงในเรื่องของ บุคลากรในการทำงานด้านพิพิธภัณฑ์ หรือปลูกฝังให้คนภายในองค์กรรักในหน่วยงาน และช่วยกันสรรสร้างให้พิพิธภัณฑ์สมบูรณ์ที่สุด การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ต้องวางแผนในเรื่องของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และง่ายต่อการเรียนรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแสดงเพื่อให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเกิดความทันสมัยในเทคโนโลยีตามความเหมาะสมของห้องจัดแสดงนั้น ๆ และงบประมาณในการบริหารงาน กระจายงบประมาณให้เท่าเทียม และทั่วถึง เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ทุกแห่งได้มีการพัฒนา และปรับปรุง

รูปแบบการบริหารงานของตัวเองให้ทันสมัย และก้าวทันพิพิธภัณฑอื่น ๆ อีกทั้งยังไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหากพิพิธภัณฑทุกแห่งปฏิบัติตาม และมีการบริหารงานที่ดี พิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชจะเป็นพิพิธภัณฑที่ดีเยี่ยม และยั่งยืนในภายภาคหน้า

ตารางที่ 4.9: ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ (ท่านที่ 7)
ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร	1. ปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงาน การสื่อสารระหว่างหน่วยพิพิธภัณฑกับภาควิชาต่าง ๆ ที่ดูแลในส่วนของแต่ละพิพิธภัณฑ 2. เรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทั่วไปและเรื่องของพื้นที่การจัดแสดงและการตกแต่งที่ต้องบำรุงและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	1. อุปกรณ์ในการแสดงเกิดการชำรุดเสียหายการแก้ปัญหา คือทำการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ตัวใหม่ให้ใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 2. อุปกรณ์ เครื่องมือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชำรุดจึงได้มีการปรับปรุง และให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม	ทางพิพิธภัณฑกำลังดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในส่วนของผู้จัดแสดงให้สวยงาม และดึงดูดมากขึ้น มีการขยาย และเพิ่มพื้นที่การจัดแสดง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถชมวัตถุในการจัดแสดงได้อย่างหลากหลาย และใช้ระบบความปลอดภัย	ปัญหาที่พบในการจัดการของพิพิธภัณฑ คือ หาเครือข่ายของคนตาบอดเพื่อให้มาเข้าชมเป็นจำนวนเยอะ ๆ เพื่อให้เกิดความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวคนตาบอด ซึ่งเราได้กระจายข่าวไปตามชุมชนต่าง ๆ ที่มีคนตาบอดอาศัยอยู่ แต่	1. ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแรก ๆ คือในเรื่องของข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ 2. เรื่องของการใช้แสง และสีในการนำเสนอเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น	1. ของที่จัดแสดงในนิทรรศการหาย เพราะกล่องวงจรปิดเสียจึงทำให้มีการแก้ไขโดยการซ่อมแซมจึงกลับมาใช้ได้ 2. มีบุคลากรที่มีความรู้ในด้านกายวิภาคไม่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถให้ความรู้แก่ผู้ที่มาสนใจได้อย่างเต็มที่การ	พิพิธภัณฑมีปัญหาหลายอย่างที่แก้ไขไปแล้ว และบางอย่างอยู่ในระหว่างการดำเนินการแก้ไข โดยการปิดปรับปรุงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2559 เพื่อเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑให้ดูมีความน่าสนใจยิ่งขึ้นในเรื่องของวิธีการจัดแสดงป้ายจัดแสดง ป้าย

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ): ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจาก
การแก้ไขเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
			วงจรปิด เพื่อใช้ตรวจ สอบหรือป้องกันการ สูญหายของวัตถุที่ใช้ ในการจัดแสดง	ปัญหาที่พบ และยังไม่ สามารถแก้ไขได้ คือ กลุ่มคนตาบอดที่อยู่ นอกกระบวนการศึกษา หรือกลุ่มผู้ประกอบ อาชีพที่ยังไม่เห็นความ สำคัญการมาเข้าชม พิพิธภัณฑ์ ซึ่งทาง พิพิธภัณฑ์คิดว่าอาจ จะนำของไปจัดแสดง ในชุมชนและอาจทำ ให้มีผู้สนใจเข้ามาชม และติดตามมาเยี่ยม ชมพิพิธภัณฑ์การ แพทย์ศิริราชมากขึ้น		แก้ปัญหาคือจัดอบรม บุคลากรภายในในมี ความรู้ทุกคน เพื่อ สามารถตอบคำถาม แก่นักท่องเที่ยวได้ 3. การให้ข้อมูลของ ป้ายจัดแสดงที่น้อย เกินไปจึงทำให้ นักท่องเที่ยวที่อ่านไม่ เข้าใจการแก้ปัญหา คือ ควรจะมีการทำ ป้ายข้อมูลของแต่ละ ส่วนที่จัดแสดงให้ ละเอียด เพื่อให้เกิด การเข้าใจที่ง่ายขึ้น	บอกทางอย่างชัดเจน ระบบความปลอดภัย และกล้องวงจรปิด และการนำเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เข้ามาสนับ สุนในการจัดแสดง เพื่อให้เกิดความตื่น ตาตื่นใจในการเข้าชม พิพิธภัณฑ์ ซึ่งปัญหา ทั้งหมดที่กล่าวมาอยู่ ในระหว่างการค้าเนิน งานแก้ไข

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ): ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพหุภรณ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจาก
การแก้ไขเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพหุภรณ์ (ท่านที่ 7)
						4. การพัฒนาเทคโนโลยีในการสืบค้น เพราะไม่มีการอัปเดตข้อมูล การแก้ปัญหา คือต้องมีการอัปเดตข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทุก ๆ 3 เดือน 5. การถ่ายภาพจะต้องมีการรับรองอนุญาตถ่ายภาพจากองค์กรและหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงนั้นเป็นมนุษย์	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ): ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ของท่านมีปัญหาใดที่ท่านแก้ไขไปแล้วบ้าง และปัญหาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และผลตอบรับจากการแก้ไขเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถาม	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 1)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 2)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 3)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 4)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 5)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 6)	ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ (ท่านที่ 7)
						จึงต้องให้เกียรติแก่ ผู้บริจาคร่างกาย เพื่อใช้ในการศึกษา ดังนั้นการแก้ปัญหา คือ ต้องขออนุญาตแก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	

จากตารางที่ 4.9 สามารถสรุปผลได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้น เกิดจากปัญหาของรูปแบบการจัดแสดง อาทิ ข้อมูลในการบรรยายใต้ภาพ หรือวัตถุที่จัดแสดงนั้น ๆ ซึ่งบางจุดได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เข้าชมแล้ว แต่อาจจะมีเพียงบางจุดที่ยังคงรอการปรับปรุง อีกทั้งปัญหาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพิพิธภัณฑ์ทางพิพิธภัณฑ์ได้ทำการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีจุดบกพร่องน้อยที่สุด และปัญหาในเรื่องของกฎระเบียบต่าง ๆ ในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งยังคงดำเนินการปรับปรุงเนื่องจากเป็นปัญหาที่ยังคงหาทางออกให้กับทั้งผู้เข้าชม และตัวพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช จำนวน 400 ตัวอย่าง การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อศึกษาอธิบายผลการศึกษาได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อศึกษาอธิบายผลการศึกษาได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อศึกษาอธิบายผลการศึกษาได้แก่ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อศึกษาอธิบายผลการศึกษาได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ

วิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

แสดงผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรสระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนมีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.10: แสดงจำนวนและร้อยละด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	130	32.50
	หญิง	270	67.50
	รวม	400	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี หรือเท่ากับ	187	46.75
	อายุ 21 - 30 ปี	149	37.25
	อายุ 31 - 40 ปี	40	10.00
	อายุ 41 - 50 ปี	15	3.75
	มากกว่า 50 ปี	9	2.25
	รวม	400	100.00
สถานภาพ	โสด	345	86.25
	สมรส	49	12.25
	หย่าร้าง	3	0.75
	แยกกันอยู่	3	0.75
	รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	12	3.00
	มัธยมศึกษาตอนต้น	34	8.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	97	24.25
	อนุปริญญา/ ปวส.	12	3.00
	ปริญญาตรี	218	54.50
	สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	27	6.75
	รวม	400	100.00

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ): แสดงจำนวนและร้อยละด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ	นิสิต/ นักศึกษา	163	40.75
	นักเรียน	122	30.50
	พนักงานบริษัทเอกชน	39	9.75
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	28	7.00
	ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ/ รับจ้าง	24	6.00
	แพทย์	10	2.50
	อื่น ๆ	9	2.25
	พยาบาล	5	1.25
	รวม	400	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	215	53.75
	10,000 - 30,000 บาท	127	31.75
	30,001 - 50,000 บาท	36	9.00
	50,001 - 70,000 บาท	7	1.75
	มากกว่า 70,000 บาทขึ้นไป	15	3.75
	รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มีดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิง จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 และเพศชาย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี หรือเท่ากับ จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา อายุ 21 – 30 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 และอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ส่วนน้อย คืออายุ 41 – 50 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 น้อยสุด มากกว่า 50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 86.25 รองลงมา สมรส จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 น้อยสุด หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 รองลงมา มีมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 และมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 น้อยสุด ต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตหรือนักศึกษา จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 รองลงมา นักเรียน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และทำงานพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 เป็นข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 น้อยสุด พยาบาล จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมา 10,000 - 30,000 บาท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 และรายได้ 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 ส่วนน้อย มากกว่า 70,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 น้อยสุด 50,001 - 70,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

ส่วนนี้เป็นผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ จำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช บุคคลที่ร่วมเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช วัตถุประสงค์ของการเข้าชม ลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ช่วงเวลาในการเข้าชม พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ประเภทการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.11: แสดงจำนวนและร้อยละด้านข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

พฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์		จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชม	จำนวน 1 ครั้ง	251	62.75
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	จำนวน 2 ครั้ง	16	4.00
	จำนวน 3 ครั้ง	67	16.75
	จำนวน 4 ครั้ง	7	1.75
	จำนวน 5 ครั้ง	34	8.50
	มากกว่า 5 ครั้ง	25	6.25
	รวม	400	100.00

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ): แสดงจำนวนและร้อยละด้านข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

พฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์		จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลทำให้รู้พิพิธภัณฑ์	เพื่อน	207	35.57
การแพทย์ศิริราช (ตอบมากกว่าหนึ่งข้อ)	โรงพยาบาลศิริราช	155	26.63
	สถานศึกษา	100	17.18
	เว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์	60	10.31
	การแพทย์ศิริราช	31	5.33
	อื่น ๆ	29	4.98
	รวม		100.00
วัตถุประสงค์ของการเข้าชม	ศึกษาหาความรู้ทั่วไป	227	56.75
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	เพื่อท่องเที่ยว	128	32.00
	มีความสนใจในด้านการแพทย์	25	6.25
	เก็บข้อมูลเพื่อทำรายงาน	15	3.75
	อื่น ๆ	5	1.25
	รวม	400	100.00
ลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชม	มากับเพื่อน	262	65.50
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	มากับญาติหรือพี่น้อง	78	19.50
	มากับอาจารย์/ ครู/ บุคลากรทางการศึกษา	31	7.75
	มาคนเดียว	21	5.25
	มากับบุคคลอื่น ๆ	8	2.00
	รวม	400	100.00
ช่วงเวลาในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์	เวลา 10:00 - 12:00 น.	85	21.25
การแพทย์ศิริราช	เวลา 12:00 - 14:00 น.	225	56.25
	เวลา 14:00 - เวลาปิดทำการ	90	22.50
	รวม	400	100.00

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ): แสดงจำนวนและร้อยละด้านข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

พฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์		จำนวน	ร้อยละ
ประเภทการเข้าชมพิพิธภัณฑ์	พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส	382	20.66
การแพทย์ศิริราช (ตอบมากกว่าหนึ่งข้อ)	พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์	374	20.23
	संगरानต์นิยมนเสน		
	พิพิธภัณฑ์ปรสตีวิทยา	373	20.17
	พิพิธภัณฑ์กายวิภาค-คองดอน	272	14.71
	พิพิธภัณฑ์สัสมผัสเฉลิมพระเกียรติ	282	15.25
	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ		
	พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการ		
	เรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์	166	8.98
	สุด แสงวิเชียร		
	รวม		100.00

จากตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มีดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในด้านจำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มากสุด จำนวน 1 ครั้ง มีจำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 62.75 รองลงมา จำนวน 3 ครั้ง มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 และ จำนวน 5 คน มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 น้อยสุด จำนวน 4 ครั้ง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

แหล่งข้อมูลทำให้รู้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากที่สุด คือ เพื่อน มีจำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 35.57 รองลงมา โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 26.63 และสถานศึกษา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18 เว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 10.31 น้อยสุด แผ่นพับประชาสัมพันธ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98 ตามลำดับ

สำหรับวัตถุประสงค์ของการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากที่สุด เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 รองลงมา เพื่อท่องเที่ยว จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และมีความสนใจในด้านการแพทย์มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากที่สุด มากับเพื่อน จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 รองลงมา มากับญาติหรือพี่น้อง จำนวน 78 คน คิดเป็น

ร้อยละ 19.50 และมากับอาจารย์/ ครู/ บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 น้อยสุด มากับบุคคลอื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

สำหรับช่วงเวลาในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากที่สุด เวลา 12:00 - 14:00 น. จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมา เวลา 14:00 – เวลาปิดทำการ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และเวลา 10:00 - 12:00 น. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ตามลำดับ

โดยประเภทการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มากสุด พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส มีจำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 20.66 รองลงมา พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์สงกรานต์นินยเมส จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 20.23 พิพิธภัณฑ์ปริสติวิทยา จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 20.17 และพิพิธภัณฑ์สมเด็จพระเกียรติ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 15.25 พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 น้อยสุด พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 8.98 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ได้แก่ ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ด้านการจัดแสดง ด้านการศึกษา ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย และด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.12: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า	อันดับ
ด้านการจัดแสดง	4.10	0.63	มาก	1
ด้านความปลอดภัย	3.95	0.80	มาก	2
ด้านการศึกษา	3.93	0.69	มาก	3
ด้านการบริการ	3.93	0.74	มาก	4
ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	3.88	0.68	มาก	5
ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว	3.67	0.91	มาก	6
ภาพรวม	3.91	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 โดยสูงสุด ด้านการจัดแสดง รองลงมา ด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านการบริการ ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช และ ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ สรุปผลเป็นรายด้านได้ดังตารางที่ 4 – 9

ตารางที่ 4.13: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์มีความสวยงาม	4.03	0.80	มาก
จำนวนภัณฑารักษ์ที่เพียงพอต่อขนาดของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	3.69	0.83	มาก
สภาพแวดล้อมบริเวณภายนอกอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชดึงดูดต่อการเข้าเยี่ยมชม	3.76	0.92	มาก
การติดตั้งป้ายบอกเส้นทางไปยังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ชัดเจนต่อการเดินทาง	3.76	0.87	มาก
ภาพรวม	3.88	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยสูงในด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์มีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมา จำนวนภัณฑารักษ์ที่เพียงพอต่อขนาดของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ($\bar{x} = 3.96$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดในด้านสภาพแวดล้อมบริเวณภายนอกอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชดึงดูดต่อการเข้าเยี่ยมชม ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดแสดง

ด้านการจัดแสดง	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
วัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์มีความหลากหลาย	4.26	0.74	มากที่สุด
การจัดวางและการนำเสนอวัตถุที่จัดแสดงมีความน่าสนใจ	4.16	0.75	มาก
บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงสะดวกสบาย อากาศถ่ายเทไม่แออัด	4.12	0.85	มาก
มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาร่วมประกอบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์	4.08	0.84	มาก
ป้ายแสดงรายข้อมูลต่าง ๆ ของวัตถุที่จัดแสดงมีความละเอียดชัดเจน	4.07	0.81	มาก
การจัดแสงสว่างที่เพียงพอต่อการเข้าชมภายในห้องจัดแสดง	4.07	0.83	มาก
อาคารจัดแสดงและพื้นที่ภายในอาคารที่จัดแสดงมีความเหมาะสม	4.07	0.85	มาก
มีการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนในเรื่องราวที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช	4.01	0.86	มาก
ภาพรวม	4.10	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการจัดแสดงในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ วัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์มีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.26 และมีความพึงพอใจในระดับมาก จำนวน 7 ด้าน เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ การจัดวางและการนำเสนอวัตถุที่จัดแสดงมีความน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.16$) บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงสะดวกสบาย อากาศถ่ายเทไม่แออัด ($\bar{x} = 4.12$) มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาร่วมประกอบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.08$) ป้ายแสดงรายข้อมูลต่าง ๆ ของวัตถุที่จัดแสดงมีความละเอียดชัดเจน ($\bar{x} = 4.07$) การจัดแสงสว่างที่เพียงพอต่อการเข้าชมภายในห้องจัดแสดง ($\bar{x} = 4.07$) และอาคารจัดแสดงและพื้นที่ภายในอาคารที่จัดแสดงมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.07$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดในด้านมีการจัดแสดง พิพิธภัณฑ์หมุนเวียนในเรื่องราวที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ($\bar{x} = 4.01$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
ได้รับความรู้หลังจากเข้าชมพิพิธภัณฑ์	4.13	0.83	มาก
เนื้อหาภายในเอกสารประกอบการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์	4.04	0.84	มาก
กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์	3.96	0.86	มาก
มีพื้นที่หรือมุมสงบให้ศึกษาหาความรู้ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์	3.95	0.88	มาก
ผู้เข้าชมสามารถมีส่วนร่วมในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์	3.79	0.87	มาก
มีภัณฑารักษ์คอยให้บริการภายในห้องการจัดแสดงเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม	3.73	0.94	มาก
ภาพรวม	3.93	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการศึกษาในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน โดยสูงสุด ได้รับความรู้หลังจากเข้าชมพิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา เนื้อหาภายในเอกสารประกอบการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.04$) กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.96$) มีพื้นที่หรือมุมสงบให้ศึกษาหาความรู้ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.95$) ผู้เข้าชมสามารถมีส่วนร่วมในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.79$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดในด้านมีภัณฑารักษ์คอยให้บริการภายในห้องการจัดแสดงเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม ($\bar{x} = 3.73$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน
พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชในด้านการบริการ

ด้านการบริการ	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชมีอัธยาศัยดีพร้อมที่จะให้บริการ	4.15	0.81	มาก
ราคาจำหน่ายบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช มีความเหมาะสม	4.03	0.91	มาก
จำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการในบริเวณส่วนหน้าเพียงพอต่อการให้บริการ	3.94	0.89	มาก
ห้องสุขาที่สะอาดสะอ้านสบาย	3.86	0.95	มาก
ความหลากหลายของร้านจัดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มภายใน พิพิธภัณฑ	3.65	1.05	มาก
ภาพรวม	3.93	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน
พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชในด้านการบริการ ในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ย 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดย
สูงสุดเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชมีอัธยาศัยดีพร้อมที่จะให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.15
รองลงมา ราคาจำหน่ายบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.03$)
จำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการในบริเวณส่วนหน้าเพียงพอต่อการให้บริการ ($\bar{x} = 3.94$) ห้องสุขาที่
สะอาดสะอ้านสบาย ($\bar{x} = 3.86$) ค่าเฉลี่ยน้อยสุดด้านความหลากหลายของร้านจัดจำหน่าย
อาหารและเครื่องดื่มภายในพิพิธภัณฑ ($\bar{x} = 3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน
พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชในด้านความปลอดภัย

ด้านความปลอดภัย	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
การติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในบริเวณอาคารที่ จัดแสดงเพื่อความปลอดภัย	4.00	0.86	มาก
ระบบรักษาความปลอดภัยสำหรับของที่ใช้ในการจัดแสดง	3.96	0.92	มาก
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑที่เพียงพอ	3.91	0.87	มาก
ภาพรวม	3.95	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านความปลอดภัยในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน โดยสูงสุด การติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในบริเวณอาคารที่จัดแสดงเพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมา ระบบรักษาความปลอดภัยสำหรับของที่ใช้ในการจัดแสดง ($\bar{x} = 3.96$) มีค่าเฉลี่ย น้อยสุดในด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑ์ที่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18: แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	SD.	แปลค่า
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงพยาบาลศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชตามพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร	3.77	0.94	มาก
พิพิธภัณฑ์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาลศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชตามตึกต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาล	3.70	0.98	มาก
การออกบูทกิจกรรม Road Show ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเดียวกันเพื่อเชิญชวนให้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เช่นออกบูทประชาสัมพันธ์ตามสถาบันการศึกษา	3.55	1.07	มาก
ภาพรวม	3.67	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 ในรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน โดยสูงสุด พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงพยาบาลศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์

ศิริราชตามพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมาพิพิธภัณฑ์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาลศิริราช เช่นการแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชตามตึกต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาล ($\bar{x} = 3.70$) มีค่าเฉลี่ย น้อยสุดในด้านการออกบูทกิจกรรม Road Show ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเดียวกันเพื่อเชิญชวนให้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เช่น ออกบูทประชาสัมพันธ์ตามสถาบันการศึกษา ($\bar{x} = 3.55$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ประกอบด้วย การบันทึกภาพบรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์สิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดง การรับทราบเรื่องการห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายในเนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ความเห็นต่อการอนุญาตให้ผู้เข้าชมสามารถบันทึกภาพสิ่งของที่จัดแสดงภายใน ของที่ระลึกที่ต้องการให้จำหน่ายภายในพิพิธภัณฑ์ ประเภทกิจกรรมที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจัด การแนะนำพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชต่อผู้อื่น และการนำเสนอข้อเสนอแนะมีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.19: แสดงจำนวนและร้อยละด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช		จำนวน	ร้อยละ
การบันทึกภาพบรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์สิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดง	เคยบันทึกภาพ	34	8.50
	ไม่เคยบันทึกภาพ	366	91.50
	รวม	400	100.00
การรับทราบเรื่องการห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายในเนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน	ทราบเรื่องห้ามถ่ายหรือบันทึกภาพ	361	90.25
	ไม่ทราบเรื่องห้ามถ่ายหรือบันทึกภาพ	39	9.75
	รวม	400	100.00
ความเห็นต่อการอนุญาตให้ผู้เข้าชมสามารถบันทึกภาพสิ่งของที่จัดแสดงภายใน	ควรอนุญาต	135	33.75
	ไม่ควรอนุญาต	265	66.25
	รวม	400	100.00

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.19 (ต่อ): แสดงจำนวนและร้อยละด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช		จำนวน	ร้อยละ
ของที่ระลึกที่ต้องการให้จำหน่าย ภายในพิพิธภัณฑ์ (ตอบมากกว่าหนึ่งข้อ)	สมุดโน้ต	167	18.53
	กระเป๋าผ้า	159	17.65
	พวงกุญแจ	154	17.09
	เสื้อยืด/ เสื้อโปโล	130	14.43
	เครื่องเขียน	90	9.99
	แก้วน้ำ/ แก้วกาแฟ	68	7.55
	หมวก	60	6.66
	ร่ม	52	5.77
	อื่น ๆ	21	2.33
	รวม		100.00
ประเภทกิจกรรมที่ต้องการให้ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจัด (ตอบมากกว่าหนึ่งข้อ)	กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา (นักศึกษา แพทย์พนักทอ่งเที่ยวเดินชมภายใน พิพิธภัณฑ์ และให้ความรู้)	244	24.90
	พิพิธภัณฑ์หมุนเวียนที่สอดคล้องกับ การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราช	193	19.69
	กิจกรรม Workshop ที่สอดคล้องกับ การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราช	159	16.22
	กิจกรรมสัมมนาเพื่อความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์	139	14.18
	กิจกรรม Road Show ภายในบริเวณ โรงพยาบาลศิริราช และนอกสถานที่	125	12.76
	กิจกรรมตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช เพื่อชิง รางวัลจากพิพิธภัณฑ์	105	10.71

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.19 (ต่อ): แสดงจำนวนและร้อยละด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช

การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช		จำนวน	ร้อยละ
	อื่น ๆ	15	1.53
	รวม		100.00
การแนะนำพิพิธภัณฑการแพทย์ ศิริราชต่อผู้อื่น	แนะนำ	351	87.75
	ไม่แนะนำ	20	5.00
	ยังไม่แน่ใจ	29	7.25
	รวม	400	100.00
ข้อเสนอแนะ	ไม่มี	369	92.25
	มี	31	7.75
	รวม	400	100.00
ข้อเสนอแนะต่อพิพิธภัณฑ การแพทย์ศิริราช	ไม่มีข้อเสนอแนะ	369	92.25
	มีข้อเสนอแนะ	31	7.75
	รวม	400	100.00
การนำเสนอข้อเสนอแนะ (คำถามปลายเปิดแสดงความเห็น)	ควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์	17	35.42
	รายละเอียดของพิพิธภัณฑ		
	ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้เป็น	11	22.92
	ที่รู้จักพิพิธภัณฑ		
	ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ข้อมูล	8	16.67
	ภายในพิพิธภัณฑให้เพียงพอ		
	ควรมีการขยายเวลาในการเข้าชมให้	5	10.42
	มากขึ้น		
	ควรมีการขยายพื้นที่การนำเสนอ	4	8.33
	รายละเอียดภายในพิพิธภัณฑ		
	ควรมีการจัดหมุนเวียนกิจกรรมและ	3	6.25
	นิทรรศการใหม่ภายในพิพิธภัณฑ		
	รวม		100.00

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มีดังนี้

ด้านการบันทึกภาพบรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์สิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดง พบว่า ส่วนมากไม่เคยบันทึกภาพ มีจำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 91.50 และเคยบันทึกภาพ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50

ด้านการรับทราบเรื่องการห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายในส่วนใหญ่ จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 90.25 ไม่ทราบเรื่องห้ามถ่ายรูปหรือบันทึกภาพมีส่วนน้อย 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75

ด้านความเห็นต่อการอนุญาตให้ผู้เข้าชมสามารถบันทึกภาพสิ่งของที่จัดแสดงภายในว่าไม่ควรอนุญาต จำนวน 265 คน โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ คือ เนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน คิดเป็นร้อยละ 66.25 และควรอนุญาต จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ คือ

ด้านของที่ระลึกที่ต้องการให้จำหน่ายภายในพิพิธภัณฑ์ มากสุด คือ สมุดโน้ต จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 18.53 รองลงมา กระเป๋าผ้า จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 เป็นพวงกุญแจจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 17.09 และเสื้อยืด/ เสื้อโปโล จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 14.43 ตามลำดับ

ด้านประเภทกิจกรรมที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจัดมากที่สุด คือ กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา (นักศึกษาแพทย์พานักท่องเที่ยวเดินชมภายในพิพิธภัณฑ์ และให้ความรู้) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 รองลงมาพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 19.69 กิจกรรม Workshop ที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 16.22 และกิจกรรมสัมมนาเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 14.18 ตามลำดับ

ด้านความเห็นต่อการแนะนำพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชต่อผู้อื่น ส่วนมากจะแนะนำ มีจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 87.75 ส่วนน้อย คือ ยังไม่แน่ใจ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 และไม่แนะนำ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ด้านข้อเสนอแนะพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช พบว่า ไม่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25 และมีข้อเสนอแนะ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75

โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์รายละเอียดของพิพิธภัณฑ์ มากสุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 รองลงมา ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้เป็นที่รู้จักพิพิธภัณฑ์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ข้อมูลภายในพิพิธภัณฑ์ให้เพียงพอ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ควรมีการขยายเวลาในการเข้าชมให้มากขึ้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.42 ควรมีการขยายพื้นที่การนำเสนอรายละเอียดภายในพิพิธภัณฑ์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 น้อยสุด ควรมีการจัดหมุนเวียนกิจกรรมและนิทรรศการใหม่ภายในพิพิธภัณฑ์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ และใช้ตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบของการจัดการของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช ณ ปัจจุบัน
- 2) เพื่อศึกษากิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการจัดการของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช

ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 400 คนและหัวหน้าหน่วยหรือเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ จำนวน 7 คน

5.1 สรุปผล

การสรุปผลที่ได้จากการวิจัย เรื่องแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยสามารถแบ่งการสรุปผลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1.1 การสรุปผลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 400 คน มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพศหญิงที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเพศชาย โดยมีเพศหญิง จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 และเพศชาย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑมีอายุต่ำกว่า 20 ปี หรือเท่ากับ เข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 187 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 46.75 ของทั้งหมด

ด้านสถานะภาพ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑมีสถานะภาพโสด จำนวน 345 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 86.25 ของทั้งหมด

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 218 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 54.50 ของทั้งหมด

ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์เป็นนิสิต และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 163 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 40.75 ของทั้งหมด

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 215 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 53.75 ของทั้งหมด

ส่วนที่ 2 ด้านพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในด้านจำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช พบว่า จำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชส่วนใหญ่จำนวน 1 ครั้ง มีจำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 62.75 ของทั้งหมด ซึ่งแหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมากที่สุด คือ จากเพื่อน มีจำนวน 207 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 35.57 ของทั้งหมด และวัตถุประสงค์ของการมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชส่วนใหญ่เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป จำนวน 227 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 56.75 ของทั้งหมด โดยในลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 ของทั้งหมด และสำหรับช่วงเวลาในการเข้ามาชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชส่วนใหญ่อยู่ที่เวลา 12:00 - 14:00 น. จำนวน 225 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 56.25 ซึ่งรองลงมาเวลา 14:00 – เวลาปิดทำการ จำนวน 90 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 22.50 และสุดท้ายเวลา 10:00 - 12:00 น. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ตามลำดับของทั้งหมด โดยการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชส่วนใหญ่จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส มีจำนวน 382 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 20.66 ซึ่งรองลงมา คือ พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์สงกรานต์นินยมเสน จำนวน 374 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 20.23 และพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยา จำนวน 373 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 20.17 และพิพิธภัณฑ์สมเด็จพระเกียรติ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ จำนวน 282 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 15.25 และพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน จำนวน 272 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 14.71 และลำดับสุดท้าย พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร จำนวน 166 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 8.98 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ผลจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช โดยในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 โดยพบว่า ความพอใจสูงสุด คือ ด้านการจัดแสดง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการจัดแสดง คือ วัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์มีความหลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 รองลงมา ด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านความปลอดภัย คือ การติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในบริเวณอาคารที่จัดแสดงเพื่อความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86 รองลงมา ด้านการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการศึกษา คือ การได้รับความรู้หลังจากการเข้าชม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 รองลงมา ด้านการบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการบริการ คือ เจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีอัธยาศัยดีพร้อมที่จะให้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 รองลงมา ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชคือ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในอาคารจัดแสดง พิพิธภัณฑ์มีความสวยงาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และอันดับสุดท้าย ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 โดยความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคือ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงพยาบาล ศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ตามพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ใน กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94

ส่วนที่ 4 การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนของการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช พบว่า

ด้านการบันทึกภาพบรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์หรือสิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยบันทึกภาพ ซึ่งมีจำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 91.50 และเคยบันทึกภาพ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50

ด้านการรับทราบเรื่องการห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายใน พบว่า ส่วนใหญ่รับทราบเรื่องการห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายใน จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 90.25 และไม่ทราบเรื่องห้ามถ่ายรูปหรือบันทึกภาพ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75

ด้านความเห็นต่อการอนุญาตให้ผู้เข้าชมสามารถบันทึกภาพสิ่งของที่จัดแสดงภายใน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ควรอนุญาต จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า “เนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน” และควรอนุญาต จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า “ส่งต่อความรู้ต่อเพื่อน ๆ ที่ไม่มีโอกาสได้มาเข้าชม”

ด้านของที่ระลึกที่ต้องการให้จำหน่ายภายในพิพิธภัณฑ์ มากสุด คือ สมุดโน้ต จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 18.53 ของทั้งหมด

ด้านประเภทกิจกรรมที่ต้องการให้พิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชจัดมากที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา (นักศึกษาแพทย์พานักท่องเที่ยวเดินชมภายในพิพิธภัณฑ และให้ความรู้) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 ของทั้งหมด

ด้านความเห็นต่อการแนะนำพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชต่อผู้อื่น พบว่า ส่วนใหญ่จะแนะนำ มีจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 87.75 ลำดับต่อมายังไม่แน่ใจ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 และสุดท้ายไม่แนะนำ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ด้านข้อเสนอแนะพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช พบว่า ไม่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25 และมีข้อเสนอแนะ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์รายละเอียดของพิพิธภัณฑ คิดเป็นร้อยละ 35.42 รองลงมา ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้เป็นที่รู้จักพิพิธภัณฑ คิดเป็นร้อยละ 22.92 ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ข้อมูลภายในพิพิธภัณฑให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ควรมีการขยายเวลาในการเข้าชมให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.42 ควรมีการขยายพื้นที่การนำเสนอรายละเอียดภายในพิพิธภัณฑ คิดเป็นร้อยละ 8.33 น้อยสุด ควรมีการจัดหมุนเวียนกิจกรรม และนิทรรศการใหม่ภายในพิพิธภัณฑ คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

5.1.2 การสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑศิริราช และหัวหน้าผู้ดูแลพิพิธภัณฑ จำนวน 7 คน ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของหน่วยงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชในทุกฝ่าย อีกทั้งปัญหา และอุปสรรคที่พบในด้านของการพัฒนาพิพิธภัณฑในแนวทางของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยจากการติดต่อขอสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑ เจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการบริหารงานพิพิธภัณฑยังมีความเห็นที่ขัดแย้งบางประการ จึงทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง บางขั้นตอน สืบเนื่องจากพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชมีพิพิธภัณฑที่อยู่ภายใต้ความดูแล ทั้งหมด 6 พิพิธภัณฑ ได้แก่ พิพิธภัณฑพยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์วิทยา พิพิธภัณฑนิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑสัมผัสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พิพิธภัณฑกายวิภาคศาสตร์-คองดอน และพิพิธภัณฑ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร ซึ่งแต่ละพิพิธภัณฑมีการจัดการ และการบริหารงานไปในแนวทางของตนเอง และมีหน่วยพิพิธภัณฑศิริราชเป็นผู้ดูแล และให้การสนับสนุนการทำงานของพิพิธภัณฑต่าง ๆ โดยบางครั้งการบริหารงานของแต่ละพิพิธภัณฑขาดความเห็นจากหัวหน้าผู้ดูแลพิพิธภัณฑ และเจ้าหน้าที่ส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินงานมีความบกพร่องบางขั้นตอน หรือเกิดการล่าช้าในการพัฒนาในส่วนของพิพิธภัณฑนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรา ตีคำ (2552) ที่พบว่า “ปัญหาของการจัดการ คือ การขาดความ

เชื่อมโยงแบบพึ่งพิงอิงอาศัยกันในลักษณะที่ต่างคนต่างทำ” ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาอย่างหลากหลายภายในองค์กร

ปัญหา และอุปสรรคที่พบในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จากการติดต่อขอสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช และหัวหน้าผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ทั้ง 7 หน่วยงาน มีดังนี้

1) บุคลากรภายในแต่ละองค์กร รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของการจัดการ และการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีเพียงบุคลากรบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง และการอนุรักษ์ไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของ การขาดบุคลากรในการทำงาน และบริหารงานพิพิธภัณฑ์ในส่วนของตน ซึ่งถ้าบุคลากรภายในหน่วยงานมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งอย่างแท้จริงแล้ว จะทำให้เกิดความหวงแหน และอยากที่จะพัฒนาสมบัติของหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติภาพ คำสะอาด (2553) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาบุคลากร และเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ และทักษะในเรื่องของงานพิพิธภัณฑ์ที่มากขึ้น และให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการทำงานจนทำให้เขารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และหวงแหนสมบัติของหน่วยงานของตน” ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในรุ่นสู่รุ่นสืบไป

2) ในเรื่องของงบประมาณในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ทั้ง 6 แห่ง อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช จึงต้องรออนุมัติงบประมาณประจำปีในแต่ละปีซึ่งอาจเป็นงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการปรับปรุงทุกพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นจึงมีการจัดลำดับความสำคัญในการกระจายงบประมาณในแต่ละปี ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญขึ้นอยู่กับว่าพิพิธภัณฑ์แห่งใดมีความเหมาะสมที่จะรับงบประมาณประจำปีในส่วนของตนนั้น ๆ จึงทำให้บางพิพิธภัณฑ์ต้องรออนุมัติในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์เป็นเวลาที่ยาวนาน จนทำให้เกิดความเสียหายของอุปกรณ์ และวัตถุที่จัดแสดง อีกทั้งรูปแบบของการจัดแสดงที่มีความล้าหลังไม่ทันสมัย และไม่เกิดความดึงดูดในการเยี่ยมชมต่อนักท่องเที่ยวที่เข้าชม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บุญมาส แดงขำ (2556) ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทุก ๆ พิพิธภัณฑ์กล่าวว่า “ส่วนใหญ่ปัญหาในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์นั้นมาจากในเรื่องของงบประมาณเป็นหลักในการดำเนินงาน”

3) รูปแบบของการจัดแสดง และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นหัวใจหลักของงานพิพิธภัณฑ์ซึ่งจะต้องมีการวางแผน และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ เพื่อที่จะนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญอยู่เดิม และนำมาเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชม และศึกษาเกิดความเข้าใจอย่างเรียบง่าย ซึ่งบางพิพิธภัณฑ์ยังคงขาดในเรื่องของการค้นหาตัวตนในการจัดแสดง หรือจุดยืนของตนเองเพื่อที่จะนำเสนอวัตถุ และของที่นำมาจัดแสดงหรือบาง

พิพิธภัณฑ์ต้องการการเปลี่ยนแปลง และความแปลกใหม่ เพื่อเข้ามาเพิ่มเติมให้การจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้นที่นอกเหนือจากการเดินชม และอ่านข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งในบางพิพิธภัณฑ์ยังคงยึดติดกับความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของพิพิธภัณฑ์ และไม่ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งหนึ่งได้กล่าวว่า “ต้องการปรับพิพิธภัณฑ์ให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน โดยการนำเอาเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันมา ผสมผสานกับการจัดแสดง เพื่อความแปลกใหม่” ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์อีกแห่งหนึ่งได้กล่าวไว้อีกว่า “การจัดพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนภายในพิพิธภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่จัดแสดง หรือไปในแนวทางเดียวกันกับพิพิธภัณฑ์ โดยทั้งช่วงการจัดแสดงไว้ราว 3 – 4 เดือน และเปลี่ยนเรื่องราวที่น่าสนใจไปเรื่อย” ซึ่งการปรับปรุง และหาจุดยืนของพิพิธภัณฑ์ของตนนั้นจะทำให้เรื่องราวภายในการจัดแสดงมีความแปลกใหม่ และน่าตื่นตาตื่นใจมากยิ่งขึ้น

4) การประชาสัมพันธ์ในส่วนของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช ซึ่งดูแลงานสนับสนุนพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเป็นหลักหรือบางพิพิธภัณฑ์มีการประชาสัมพันธ์ตนเองไปตามงานจัดแสดงต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากหน่วยพิพิธภัณฑ์จัดการให้ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเน้นไปในส่วนของพิพิธภัณฑ์ภายนอกที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรวมไปถึงสถาบันทางการศึกษาหลัก ๆ เท่านั้น อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อเทคโนโลยี อาทิ Facebook เป็นต้น ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ แต่อาจยังมีอุปสรรคบางอย่างที่จะทำอย่างไรให้บุคคลทั่วไปเกิดความสนใจในตัวพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชและกลับเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชอีกครั้งต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ จาตุรนต์ ภักดีวานิช (2550) ว่า จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องในการกลับมาใช้บริการอีกครั้ง และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งหนึ่งกล่าวไว้ว่า “จุดเด่นที่ทำให้คนรู้จักตัวพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชนั้นคือ ชี้อยู่ ทำให้ผู้คนเกิดอยากเข้ามาเยี่ยมชม และยังได้เรียนรู้ในเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย” ซึ่งอาจจะต้องมองหาจุดเด่น และแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

5) ป้ายบอกการเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีการจัดแสดงทั้งหมด 2 ตึก คือ ตึกอดุลยเดชวิกรม ซึ่งมีการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด 4 แห่ง และตึกกายวิภาคศาสตร์ ซึ่งมีการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด 2 แห่ง จึงทำให้การจัดการอาจจะค่อนข้างยากลำบากเล็กน้อยในเรื่องของการเดินทางมาเยี่ยมชม และป้ายบอกการเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ชัดเจน และแยกรายชื่อของพิพิธภัณฑ์ว่าแต่ละอาคารประกอบไปด้วยพิพิธภัณฑ์ใดบ้าง เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าเยี่ยมชมโดยตนเอง ซึ่งอาคารจัดแสดงหลัก และจำหน่ายบัตรเข้าชมจะอยู่ที่ตึกอดุลยเดชวิกรม

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 รูปแบบของการจัดการของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ณ ปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ประกอบไปด้วยพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด 6 พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์สัมพันธ์ เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์-คองดอน และพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร ซึ่งพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดนี้ มีการจัดการ และบริหารตัวเองโดยอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในแต่ละภาควิชา ของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และมีหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช คอยให้การสนับสนุน และคอยช่วยเหลือดูแลในเรื่องของการอำนวยความสะดวก และงานพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ด้านงานประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย ด้านการจัดแสดง และด้านงานบริการต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชได้กล่าวไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มีความโดดเด่นในเรื่องของการจัดนิทรรศการทางด้านการแพทย์ และเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะทางที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปที่ สนใจได้เข้าชมที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

5.2.2 กิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

การจัดกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ยังไม่หลากหลาย หรือยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาทางด้านของพื้นที่ในการจัดกิจกรรม งบประมาณ และบุคลากรในการปฏิบัติงานแต่ ในปัจจุบันหลายหน่วยงานที่อยู่ภายในโรงพยาบาลศิริราชเริ่มเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรม รวมไปถึงงานของพิพิธภัณฑ์ ทำให้การปฏิบัติงานของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีประสิทธิภาพขึ้น มาในระดับหนึ่ง เพราะมีบุคลากรที่มีความสนใจ และความสามารถ รวมไปถึงกลุ่มนักศึกษาที่ความ สนใจในงานพิพิธภัณฑ์ จึงรวมกลุ่มกันก่อตั้งชมรมพิพิธภัณฑ์ศิริราชขึ้น โดยกิจกรรมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ มีดังนี้

5.2.2.1 กิจกรรมพิพิธภัณฑ์หมุนเวียน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ภายในพิพิธภัณฑ์มีความ หลากหลาย และยังทำให้นักท่องเที่ยวตื่นตาตื่นใจ และมีการเพิ่มเติมข้อมูล หรือวัตถุจัดแสดงที่มีความ แปลกใหม่ที่จะเข้ามาจัดแสดงรวมภายในพิพิธภัณฑ์ ทำให้พิพิธภัณฑ์ดูไม่น่าเบื่อ หรือเรียกอีกอย่างว่า พิพิธภัณฑ์ตาย คือ พิพิธภัณฑ์ที่ไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือสรรหากิจกรรมที่แปลกใหม่ และ สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์เข้ามาร่วมจัดแสดง ตัวอย่างของพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัด กิจกรรมพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนที่มีกิจกรรมหลากหลาย อาทิเช่น พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีการจัดพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนเกี่ยวกับเรื่องราวของเกษตรกรรมให้ สอดคล้องกับเนื้อหาภายในพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้นจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่ แล้วภายในพิพิธภัณฑ์ และยังก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ในระหว่างการจัดแสดง อาทิ

เช่น กิจกรรมตอบคำถามจากการเข้าชม กิจกรรมการสาธิตตัวอย่างต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง พิพิธภัณฑสถานหมื่นเวียน เป็นต้น (สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน), 2539)

5.2.2.2 กิจกรรมพิพิธภัณฑสถานเคลื่อนที่ เป็นกิจกรรมที่จะนำวัตถุที่จัดแสดงที่ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย และดูแลรักษา เพื่อนำออกไปจัดแสดงนอกพิพิธภัณฑสถานศึกษา ชุมชน และศูนย์จัดแสดงสินค้า และนิทรรศการ เป็นต้น ทั้งนี้จะได้ในเรื่องของการกระจายความรู้ต่อประชาชนทั่วไป และการประชาสัมพันธ์ให้พิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราชเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างการจัดกิจกรรมพิพิธภัณฑสถานหมื่นเวียนสำหรับคนพิการที่เกิดขึ้นโดยมีหน่วยงานของ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดทำรถสำหรับการจัดทำพิพิธภัณฑสถานเคลื่อนที่ไปยังชุมชนต่าง ๆ ที่มีผู้พิการอาศัยอยู่เป็นประจำทุกเดือน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้พิการ และยังเป็น การกระจายความรู้ไปยังชุมชนที่ห่างไกลจากพิพิธภัณฑสถาน (เว็บทำสำหรับคนพิการ, 2558)

5.2.2.3 กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จัดตั้งชมรมพิพิธภัณฑสถานศิริราชขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม และสนับสนุนงานด้านพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งนักศึกษาที่มีเวลารว่างจากการเรียนจะอาสาสมัครนำชมพิพิธภัณฑสถาน และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าชมอันเป็นผลดีต่อตัวนักศึกษา นักท่องเที่ยว และพิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราช ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องเมื่อเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน อีกทั้งนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครนำชมยังได้ ทบทวนความรู้จากการเรียนในห้อง เพื่อแบ่งปันความรู้กับบุคคลทั่วไป ซึ่งมีหลากหลายพิพิธภัณฑสถาน จัดโครงการมัคคุเทศก์อาสาขึ้น และยังประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑสถานจันเสน จังหวัด นครสวรรค์ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นได้ดำเนินโครงการยุวมัคคุเทศก์ มีการจัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ สำหรับนักเรียน และนักศึกษาที่สนใจเป็นประจำทุกปี โดยจะจัดการอบรมเป็นกลุ่มภายในพิพิธภัณฑสถาน ปีละ 1 รุ่นจนประสบความสำเร็จจนถึงปัจจุบัน และยังพัฒนาสรรหาเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์ต่อพิพิธภัณฑสถานจันเสน และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ (มณีนรัตน์ แก้วศรี, 2559)

5.2.2.4 กิจกรรมวันเด็ก เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นช่วงต้นเดือนมกราคมของทุกปี ภายในกิจกรรมมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพทย์ต่อประชาชนทั่วไปที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑสถาน อีกทั้งในกิจกรรมครั้งนี้ยังเปิดให้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี และมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาตลอดทุกปี ซึ่งเหมือนกับหลาย ๆ พิพิธภัณฑสถานที่จัดกิจกรรมวันเด็กในทุก ๆ เดือนมกราคมของทุกปี อาทิ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร พิพิธภัณฑสถานเด็ก และพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5.2.2.5 กิจกรรมเข้าชมพิพิธภัณฑสถานตอนกลางคืน (Night at the Museum) เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่ และเกิดขึ้นมาได้ไม่นานมากแต่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่เข้าชมอย่างมาก (“เที่ยวพิพิธภัณฑสถานกลางคืน”, 2557) เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เข้าชมพิพิธภัณฑสถานในเวลากลางคืน

ซึ่งสร้างความตื่นเต้นแก่นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชม นับเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับความนิยม และมีกระแสตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ ก็ได้มีการจัดกิจกรรมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ตอนกลางคืน (Night at the Museum) อาทิเช่น American Museum of Natural History พิพิธภัณฑ์ในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดกิจกรรมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในเวลากลางคืนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานโดยเริ่มจัดกิจกรรม Night at the Museum มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึงปัจจุบัน โดยประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก American Museum of Natural History (1869) สืบเนื่องมาจากกระแสของภาพยนตร์ Night at the Museum ที่ฉายในสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2549 ต่อเนื่องถึงภาคล่าสุดที่ผ่านมาได้มีการฉายในโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2557 จึงทำให้หลาย ๆ พิพิธภัณฑ์ทั่วโลกจัดกิจกรรมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ยามค่ำคืนค่าเข้าชมเหมาะสมของแต่ละพิพิธภัณฑ์กันมากขึ้นในปัจจุบัน

5.2.2.6 กิจกรรมอื่น ๆ อาทิ กิจกรรมสัมมนา และให้ความรู้เรื่องการแพทย์ กิจกรรม Workshop ที่เกี่ยวกับการแพทย์ และการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

5.2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการจัดการของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5.2.3.1 สรรหาบุคคลากรที่มีความรู้ และความสามารถในงานด้านพิพิธภัณฑ์ เพื่อมาเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนา และต่อยอดงานพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

5.2.3.2 ด้านการจัดแสดง และนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์ พัฒนาในเรื่องของการจัดแสดงนิทรรศการผสมผสานกับเทคโนโลยีในปัจจุบันให้มีความสอดคล้องกับตัวพิพิธภัณฑ์ และพื้นที่ที่กำหนดในการจัดนิทรรศการให้เชื่อมโยงไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อเป็นจุดดึงดูด และน่าสนใจในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

5.2.3.3 การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการหมุนเวียนงบประมาณการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑ์ โดยเน้นในเรื่องของการเรียงลำดับความสำคัญว่าพิพิธภัณฑ์ใดควรได้รับการดูแล และปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือซ่อมแซมก่อน และหลังตามลำดับ เพื่อให้วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมในการจัดแสดงมีประสิทธิภาพในการใช้งานที่ใกล้เคียงกัน

5.2.3.4 พัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จากผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี หรือเท่ากับ รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21- 30 ปี ตามลำดับ และมีสถานภาพโสด โดยระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษา รองลงมาคือนักเรียน และพนักงานบริษัทเอกชน ตามลำดับ โดยรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ไม่เกิน 10,000 บาท ต่อเดือนซึ่งสามารถนำมาสรุปผลการอภิปรายได้ ดังนี้

1) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า ประชากรที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดการ และการพัฒนา ทางการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การพัฒนาพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจะทำให้ พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชเปลี่ยนไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และเข้าถึงวัตถุประสงค์หลักในการจัดการงาน พิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้ง เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ และแหล่งค้นคว้าทางการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วชิรา ตีคำ (2552) ที่พบว่า บทบาทของพิพิธภัณฑ์ คือ แหล่งที่รวบรวมวัตถุ ตรวจสอบ จำแนกแยกประเภทของวัตถุ ซ่อมแซมวัตถุ และสงวนรักษา การรักษาความปลอดภัยในการจัดแสดง การเผยแพร่ความรู้ และให้การศึกษา และบทบาทหน้าที่ทางสังคม นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นาฏยา มหิงษ์ (2556) ที่พบว่า พิพิธภัณฑ์ที่เปิดขึ้นเพื่อจัดแสดงนิทรรศการเฉพาะทาง ก่อตั้งขึ้น เพื่อให้มีการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลหรืองานเฉพาะทางนั้น ๆ และทำการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ไปในอนาคต และยังสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงถึงที่มาที่ไปของวัตถุ ที่จัดแสดงนั้น ๆ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฎาพร ศรีวิลาส (2556) ที่พบว่า การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง หรือพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เข้าชมตระหนัก และเข้าใจถึงเรื่องราวที่จัดแสดง และบรรยายอยู่ในนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์นั้น ๆ และเกิดความ ตระหนักถึงศาสตร์ที่กำลังศึกษาค้นคว้า และยังส่งผลไปถึงการวางแผนสมบัติของชาติที่ควรรักษาไว้ ให้กับคนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไปในภายภาคหน้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จาตุรนต์ รักติวานิช (2550) ที่พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์มีความแตกต่างกัน เมื่อเทียบกับจำนวนครั้งที่มาเข้าชมซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมมากกว่า 1 ครั้ง มีความ สนใจอย่างแท้จริงในเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์แห่งนั้น และเกิดความตระหนักถึงการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ แห่งนี้ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์พัฒนา และรักษาไว้

2) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ในเรื่องของการจัดแสดงและนิทรรศการ และ การจัดกิจกรรมรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยว พบว่า การจัดกิจกรรมภายใน พิพิธภัณฑ์จะต้องอยู่ภายใต้เนื้อหาที่ครอบคลุมของวัตถุที่จัดแสดง หรือเนื้อหาและบทความที่สอดคล้อง กับเรื่องราวภายในนิทรรศการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากขึ้นจากเดิม กล่าวคือนอกจาก ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์จะได้รับความรู้จากนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์แล้วยังได้มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรม เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือทราบถึงที่มาที่ไปของวัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ และเข้าใจ ถึงแก่นแท้ของนิทรรศการได้อย่างลึกซึ้ง และเห็นคุณค่าของนิทรรศการที่จัดแสดง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรสิรา สิงห์สุริย์ (2549) ที่พบว่า การทำกิจกรรมระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนในระดับ ปฐมวัยร่วมกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านของสติปัญญา และสนุกกับการรับความรู้เพิ่มเติมผ่าน

กิจกรรมที่สอดแทรกความรู้ เพื่อการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้จากการรวบรวมการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ทั้ง 7 ท่าน ได้สรุปประเด็นในเรื่องของการจัดการไว้ว่า การจัดการภายในพิพิธภัณฑ์ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

2.1) บุคลากร เป็นส่วนช่วยในเรื่องของการขับเคลื่อนกิจกรรมทุก ๆ ประเภทให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีอย่างสูงสุด ซึ่งจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านของงานพิพิธภัณฑ์ ให้ปฏิบัติไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์

2.2) งบประมาณ เป็นส่วนสำคัญในการจำกัดขอบเขตของกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งการทำงานหรือการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรยึดถึงเรื่องงบประมาณเป็นสิ่งสำคัญ จึงต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณที่ดีในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

2.3) การบริหารจัดการ เป็นเรื่องของนโยบายขององค์กร ที่มีต่อพิพิธภัณฑ์โดยการวางแผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ในเรื่องของ พื้นฐาน การจัดแสดง กลุ่มเป้าหมาย การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย และเรื่องอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับพิพิธภัณฑ์เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ดังนั้น 3 องค์ประกอบหลักที่กล่าวมานั้น คือ ส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เกิดการพัฒนา และคงไว้ซึ่งฐานข้อมูลทางวิวัฒนาการทางการแพทย์ และมีไว้ให้ศึกษาค้นคว้าในภายภาคหน้า

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อพิพิธภัณฑ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่สนใจ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยในครั้งนี้

5.3.1.1 จากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มีความสนใจ และชื่นชอบในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับประวัติการแพทย์ และการแพทย์ในสาขาต่าง ๆ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเยี่ยมชมจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาครั้งแรก และมีโอกาสที่จะกลับมาอีกครั้งในอนาคต ดังนั้น พิพิธภัณฑ์การแพทย์ควรเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเรื่องของกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ โดยการผสมผสานเรื่องราวทางการแพทย์ให้เข้ากับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการเข้าชมครั้งต่อไปสำหรับผู้เข้าชมที่ต้องการกลับมาอีกครั้ง

5.3.1.2 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑสถานอย่างต่อเนื่อง และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของพิพิธภัณฑสถาน เพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมเกิดความซาบซึ้งถึงนิทรรศการที่จัดแสดงอยู่ภายใน และได้รับความรู้อย่างสูงสุด

5.3.1.3 สร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมให้กลับมาเยี่ยมชมในครั้งต่อไป ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก และอาจยังไม่ได้รับความรู้ที่เต็มที่ในการเยี่ยมชมเพียงครั้งเดียว โดยทางพิพิธภัณฑสถานอาจมีการจัดการ อาทิ นำบัตรเข้าชมในครั้งแรกเพื่อเป็นส่วนลดในการเข้าชมครั้งต่อไป หรือการมอบของที่ระลึกแทนคำขอบคุณที่มาเข้าชม

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ซึ่งพิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราชยังมีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจมาเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังนั้นในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ และทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แท้จริง และทางพิพิธภัณฑสถานจะได้นำมาผลมาแก้ไข และปรับปรุงตัวพิพิธภัณฑสถานได้อย่างถูกต้อง

5.3.2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาแต่เพียงในส่วนของพิพิธภัณฑสถานเพียงอย่างเดียว ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการจัดการ และการเข้ามาเยี่ยมชมของพิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราช อาทิ ด้านการเดินทาง ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย ด้านสัญลักษณ์นำทาง และปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.3.2.3 การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดทำเพื่อศึกษาหาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ดังนั้นหากมีการนำผลที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อไปใช้ในการปรับปรุงพิพิธภัณฑสถาน ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของพิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราชเพื่อช่วยในเรื่องของการจัดการ และพัฒนาพิพิธภัณฑสถานแพทยศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ในภายภาคหน้าสืบไป

บรรณานุกรม

- กิชบา อาดุลยพัฒน์. (2558). *คู่มือมัธยมศึกษา 2558*. กรุงเทพฯ: ชมรมพิพิธภัณฑศิริราช.
- กรมฝึกหัดครู. (2522). *อิทธิพลของศิลปกรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2522*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู.
- คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. (2525). *พิพิธภัณฑศิริราช*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). *แผนผังอาคารในโรงพยาบาล ศิริราช*. สืบค้นจาก <http://www1.si.mahidol.ac.th/education/meded12/>.
- คู่มือการชมพิพิธภัณฑศิริราช* [แผ่นพับ]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลศิริราช.
- จาตุรนต์ ภักดีวานิช. (2550). *การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรา จงกล. (2522). *งานบริหารพิพิธภัณฑสถาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรา จงกล. (2532). *พิพิธภัณฑสถานวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฎาพร ศรีวิลาศ. (2556). *การจัดการพิพิธภัณฑเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ให้เป็น แหล่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). *กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อข้องใจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- เที่ยวพิพิธภัณฑกลางคืนปลุกยักษ์ในตัวคุณ. (2557). *บ้านเมือง*. สืบค้นจาก <http://www.banmuang.co.th/news/education/2872>.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2545). *นิทรรศการและการจัดงานแสดง* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2555). *การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นาฏยา มหิษฐ์. (2556). *การจัดการพิพิธภัณฑกายวิภาค คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิคม มุสิกคามะ, กุลพันธุ์ธาดา จันทรโพธิ์ศรี และมณีนรัตน์ ท่วมเจริญ. (2521). *วิชาการพิพิธภัณฑ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิคม มุสิกคามะ. (2536). *คู่มือการปฏิบัติงานของภัณฑารักษ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- บุญมาส แดงขำ. (2556). แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดฝั่งคลอง (ไทยพวน) ตำบล
เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- แผนที่การเดินทางเรือ และท่าเรือในเขตกรุงเทพมหานคร. (2559). สืบค้นจาก www.j-channel.jp.
- พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2558). สถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
(ต.ค. 2557 – ก.ย. 2558). สืบค้นจาก <http://www.si.mahidol.ac.th/museums/th>.
- พิพิธภัณฑ์ศิริราช. (2559). หน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- มณีนีรัตน์ แก้วศรี. (2559, พฤษภาคม). มองอนาคตพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นผ่านสายตาคณรุ่นใหม่.
วารสารสารสนเทศ, 1. สืบค้นจาก <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=495>.
- โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์. (2559). แผนที่การเดินทางมาโรงพยาบาลศิริราช. สืบค้นจาก
www.i-career.siphhospital.com.
- วรสิรา สิงห์สุริย์. (2549). ผลของรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
และเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วชิรา ตีคำ. (2552). การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่ง
เตาเมืองน่านบ้านเตาไหแะเลียง ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารศิลป, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เว็บทำสำหรับคนพิการ. (2558). รถพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่คนตาบอด. สืบค้นจาก
<http://www.pwdsthai.com/>.
- สันติภาพ คำสะอาด. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิรินยา จรุงเทียบ. (2546). การนำเสนอระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษา
ของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน). (2539).
หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง. สืบค้นจาก <http://www.wisdomking.or.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการศึกษา. (2550). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ เอกสารหมายเลข 5 การจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.
กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัปสรศรี ม่วงคง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ และความพึงพอใจโดยรวม
ของลูกค้าที่มาใช้บริการภัตตาคารลอยน้ำเรื่อริเวอร์ไซด์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อิทธิเดช น้อยไม้. (2547). การจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 16(1), 1-14.

American Museum of Natural History. (1869). *Night at the museum tour*. Retrieved from <http://www.amnh.org/plan-your-visit/self-guided-tours/night-at-the-museum-tour>.

ICOM. (2010-2015). *Museum definition*. Retrieved from <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/>.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

ชุดที่.....

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
BANGKOK UNIVERSITY

แบบสอบถาม

แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

Guidelines of Management for Educational Tourism, Case Study:

Siriraj Medical Museum

คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ “เรื่องแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วยเนื้อหาทั้งหมด 6 หน้า แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
 - ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
 - ส่วนที่ 4 การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
3. ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือของท่านในการตอบแบบสอบถาม ในครั้งนี้ตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จากท่านทั้งหมดจะเป็นความลับ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาโดยภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สมภพ ศรานุรักษ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการจัดการพิพาทกรณีการแพทย์ศัลยกรรมให้เป็นที่แห่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

- 1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 1.2 อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 หรือเท่ากับ ☐ 21-30 ปี
☐ 31-40 ปี ☐ 41- 50 ปี
☐ อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป
- 1.3 สถานะภาพ ☐ โสด ☐ สมรส
☐ หย่าร้าง ☐ แยกกันอยู่
- 1.4 ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ☐ อนุปริญญา/ ปวส.
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
- 1.5 อาชีพ ☐ นักเรียน ☐ นิสิต/ นักศึกษา
☐ แพทย์ ☐ พยาบาล
☐ ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ/ รับจ้าง ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ไม่เกิน 10,000 บาท/ เดือน ☐ 10,001 – 30,000 บาท/ เดือน
☐ 30,001 – 50,000 บาท/ เดือน ☐ 50,001 – 70,000 บาท/ เดือน
☐ มากกว่า 70,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

2.1 จำนวนครั้งที่เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชโดยรวมการเข้าชมครั้งปัจจุบันรวมทั้งหมดกี่ครั้ง

☐ 1 ครั้ง	☐ 4 ครั้ง
☐ 2 ครั้ง	☐ 5 ครั้ง
☐ 3 ครั้ง	☐ มากกว่า 5 ครั้ง

2.2 ท่านรู้จักพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชจากช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เพื่อน	☐ เว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
☐ แผ่นพับประชาสัมพันธ์	☐ สถานศึกษา
☐ โรงพยาบาลศิริราช	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2 วัตถุประสงค์ของการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

☐ ศึกษาหาความรู้ทั่วไป	☐ ท่องเที่ยว
☐ เก็บข้อมูลเพื่อทำรายงาน	☐ มีความสนใจในด้านการแพทย์
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2.3 ลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

☐ มาคนเดียว	☐ มากับเพื่อน
☐ มากับญาติ-พี่น้อง	☐ มากับอาจารย์/ ครู/ บุคลากรทางการศึกษา
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2.4 ช่วงเวลาในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

- ☐ 10:00– 12:00 น.
- ☐ 12:00 – 14:00 น.
- ☐ 14:00 – เวลาปิดทำการ

2.5 ท่านเข้าชมพิพิธภัณฑ์ใดบ้างภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส
- ☐ พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน
- ☐ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยา
- ☐ พิพิธภัณฑ์กายวิภาค-คองดอน
- ☐ พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร
- ☐ พิพิธภัณฑ์ สัมผัสเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงไปในช่องว่างที่ตรงกับระดับความเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนน: 5= เหมาะสมมาก, 4 = เหมาะสม, 3 = ปานกลาง, 2 = พอใช้, 1 = ควรปรับปรุง

หัวข้อการประเมิน	5	4	3	2	1
1. ด้านการจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช					
1.1 การติดตั้งป้ายบอกเส้นทางไปยังพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ชัดเจนต่อการเดินทาง					
1.2 สภาพแวดล้อมบริเวณภายนอกอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ การแพทย์ศิริราชดึงดูดต่อการเข้าเยี่ยมชม					
1.3 สภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ มีความสวยงาม					
1.4 จำนวนภัณฑารักษ์ที่เพียงพอต่อขนาดของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ ศิริราช					
2. ด้านการจัดแสดง					
2.1 วัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์มีความหลากหลาย					
2.2 การจัดวาง และการนำเสนอวัตถุที่จัดแสดงมีความน่าสนใจ					
2.3 ป้ายแสดงรายข้อมูลต่าง ๆ ของวัตถุที่จัดแสดงมีความละเอียด ชัดเจน					
2.4 การจัดแสงสว่างที่เพียงพอต่อการเข้าชมภายในห้องจัดแสดง					
2.5 มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาร่วมประกอบการจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์					
2.6 มีการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์หมุนเวียนในเรื่องราวที่สอดคล้องกับการ จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช					
2.7 อาคารจัดแสดง และพื้นที่ภายในอาคารที่จัดแสดงมีความ เหมาะสม					
2.8 บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงสะดวกสบาย อากาศถ่ายเทไม่ แออัด					

หัวข้อการประเมิน	5	4	3	2	1
3. ด้านการศึกษา					
3.1 ผู้เข้าชมสามารถมีส่วนร่วมในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์					
3.2 การกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์					
3.3 เนื้อหาภายในเอกสารประกอบการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์					
3.4 มีภัณฑารักษ์คอยให้บริการภายในห้องการจัดแสดง เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม					
3.5 ได้รับความรู้หลังจากเข้าชมพิพิธภัณฑ์					
3.6 มีพื้นที่ หรือมุมสงบให้ศึกษาหาความรู้ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์					
4. ด้านการบริการ					
4.1 จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการในบริเวณส่วนหน้าเพียงพอต่อการให้บริการ					
4.2 เจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีอัธยาศัยดี พร้อมที่จะให้บริการ					
4.3 ราคาจำหน่ายบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช มีความเหมาะสม					
4.4 ความหลากหลายของร้านจัดจำหน่าย อาหารและเครื่องดื่มภายในพิพิธภัณฑ์					
4.5 ห้องสุขาที่สะอาด สะอาดสุขอนามัย					
5. ด้านความปลอดภัย					
5.1 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑ์ที่เพียงพอ					
5.2 การติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในบริเวณอาคารที่จัดแสดงเพื่อความปลอดภัย					
5.3 ระบบรักษาความปลอดภัยสำหรับของที่ใช้ในการจัดแสดง					
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว					
6.1 พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกโรงพยาบาลศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช ตามพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร					

หัวข้อการประเมิน	5	4	3	2	1
6.2 พิพิธภัณฑสถานศิริราชมีการประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาลศิริราช เช่น การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑสถานศิริราชตามตึกต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาล					
6.3 การออกบูทกิจกรรม Road Show ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเดียวกัน เพื่อเชิญชวนให้มาเยี่ยมชม พิพิธภัณฑสถานศิริราช เช่น ออกบูทประชาสัมพันธ์ตามสถาบันการศึกษา					

ส่วนที่ 4 การจัดการทั่วไปของพิพิธภัณฑสถานศิริราช

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. ในขณะที่ท่านเข้าชมพิพิธภัณฑสถานศิริราชท่านเคยบันทึกภาพ บรรยายกายภาพในพิพิธภัณฑสถานสิ่งของที่ใช้ในการจัดแสดงหรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

2. ท่านทราบหรือไม่ว่าทางพิพิธภัณฑสถานศิริราช ห้ามถ่ายรูปสิ่งของที่จัดแสดงภายในเนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

3. ท่านคิดว่าทางพิพิธภัณฑสถานศิริราช ควรอนุญาตให้ผู้เข้าชมสามารถบันทึกภาพสิ่งของที่จัดแสดงภายในได้หรือไม่พร้อมอธิบายเหตุผล

☐ ควรอนุญาต เพราะ.....

☐ ไม่ควรอนุญาต เพราะ.....

4. ท่านต้องการให้พิพิธภัณฑสถานศิริราช มีการจำหน่ายของที่ระลึกประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เสื้อยืด/ เสื้อโปโล ☐ สมุดโน้ต ☐ เครื่องเขียน
☐ พวงกุญแจ ☐ แก้วน้ำ/ แก้วกาแฟ ☐ กระเป๋าผ้า
☐ ร่ม ☐ หมวก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านต้องการให้พิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชจัดกิจกรรมประเภทใด เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ พิพิธภัณฑหมุนเวียนที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
- ☐ กิจกรรมสัมมนาเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแสดงภายในพิพิธภัณฑ
- ☐ กิจกรรม Workshop ที่สอดคล้องกับการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช
- ☐ กิจกรรม Road Show ภายในบริเวณโรงพยาบาลศิริราช และนอกสถานที่
- ☐ กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา (นักศึกษาแพทย์พำนักร่องเที่ยวเดินชมภายในพิพิธภัณฑ

และให้ความรู้)

- ☐ กิจกรรมตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราช เพื่อชิงรางวัลจาก

พิพิธภัณฑ

- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านคิดว่าท่านจะแนะนำ พิพิธภัณฑการแพทย์ศิริราชต่อผู้อื่นหรือไม่

- ☐ แนะนำ ☐ ไม่แนะนำ ☐ ยังไม่แน่ใจ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ผู้วิจัย

ประวัติเจ้าของผลงาน

ชื่อ-นามสกุล

สมภพ ศรานบุรีรักษ์

อีเมล

sompobmay@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555

ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2551

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สาขาภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว
วิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสสินทวงศ์
กรุงเทพมหานคร

ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจุบัน

อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการจัดการการโรงแรม
คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2555

อาจารย์ผู้ช่วยสอน ภาควิชาการจัดการการโรงแรม
คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 1 เดือน มกราคม พ.ศ. 2560

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) สมรพร ปรานธิภักดิ์ อยู่บ้านเลขที่ 210/5
ซอย 50 รัชบุรี ถนน รัชดาภิเษก ตำบล/แขวง รัชบุรี
อำเภอ/เขต ราชบุรี จังหวัด ราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 10600
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7550500230
ระดับปริญญา ☐ ตรี ☒ โท ☐ เอก

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ แนวทางบริหารจัดการมลพิษทางอากาศจากหมอกควันไฟป่า แหล่งท่องเที่ยวเมืองตรัง

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้จะเรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(สมพร สมบูรณ์)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อาจารย์อภิญญา จุลพิสิฐ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤติกา ลีมลาลย์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(ดร.ดวงธิดา นันทาภรณ์)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร